

ANALOGI

5

2013

HAMINAN, HÄMEENLINNAN, KOTKAN, LAHDEN, LAPPEENRANNAN, TAMPEREEN JA TURUN ORTODOKSISET SEURAKUNNAT 12.12.2013

Helsingin
seurakunnassa

Sivut 4–8

VIISI SUKUPOLVEA kirkon palvelijoita

*Joulun
Suuri Juhla*
Kristus syntyy!
Kiittäkäämme!

ANALOGI HAASTATTELEE

- 4-8 Usko siirtää kirkon perinteen**
Hellevi Matihalti

HENGELLISTÄ OPETUSTA

- 10-11 Hengellinen valmistautuminen**
Kirkkoherra Ion Durac

JOULUIKONIN TEOLOGIAA

- 12-13 Tulkaa, katsokaamme!**
Betlehem on aukaissut Eedenin
Vivi Ruottinen

JOULUPAASTON AIKAAN

- 14-15 Mielen varjeleminen**
Isä Jarmo Hakkarainen

PUOLISON MENEHTYESSÄ

- 16 Kruunaa meidät yhdeksi**
Isä Jukka Jauhiainen

USKONNONOPETUSTA LINJATAAN

- 17-21 Kulttuurit kohtaavat koulussa**
Kari M. Ranttilä

USKONNONOPETUS KOSKETTA KIRKKOA

- **22-23 Uusi opetussuunnitelma valmisteilla**
Raili Keränen-Pantsu
- **23-25 Uudistus etsii suuntaa.**
Kaisa Nykäsen haastattelu
Kari M. Ranttilä

KIRKON IHMISIÄ

- 27-29 Jumalan juoksupoikana.**
Metropoliitta Ambrosiuksen haastattelu
Kari M. Ranttilä

KUN USKONTO JA POLITIIKKA KOHTAAVAT

- 29-31 Uskonto vahva tekijä Välimerellä**
Kari M. Ranttilä
- 34-62 SYKETTÄ SEURAKUNNISSA**

VAKIOPALSTAT

3 Pääkirjoitus
Isä Hariton	26 Musiikkikolumni
Jaakko Olkinuora
9 Metropoliitalta
Ambrosius	33 Luostaripalsta
Nunna Kristoduli
26 Arkkipiispalta
Leo	62-63 Lapset ja nuoret

KANNEN KUVA **HELLEVI MATIHALTI**

MARGIT PAJU

Juhlaikoni

TEOFANIA, Jumalan ilmestyminen –
Jeesuksen kaste 6. tammikuuta

Seuraava Analogi 1/2014 ilmestyy 27.2.

Siihen tuleva aineisto tulisi jättää toimitukseen
viimeistään keskiviikkona 29. tammikuuta.

TV- JA RADIO-OHJELMAT

Ortodoksinen liturgia radioidaan joka toinen sunnuntai. Aamuhartaudet lähetetään joka kolmas lauantai ja iltahartaudet joka kolmas tiistai. Liturgia lähetetään sunnuntaisin klo 11 alkaen, iltahartaudet lauantaisin klo 6.15 ja 7.50. Lisäksi lähes kaikki Ylen lähettämät tv- ja radio-ohjelmat ovat kuunneltavissa Yle-Areenassa ensilähetyksen jälkeen muutamia päiviä osoitteissa <http://areena.yle.fi/radio> sekä <http://areena.yle.fi/tv>.

YLE TV 1, 26.12. klo 10 liturgia Porvoon Kristuksen kirkastumisen kirkossa.

RADIO

SU 15.12. 30. helluntainjälkeisen sunnuntain liturgia klo 11-12, Turku, Pyhän marttyyriksarinna Aleksandran kirkko, YLE Radio 1

TI 24.12. Kristuksen syntymäjuhlan suuri ehtoopalvelus klo 18.00-18.40, Oulu, Pyhän Kolminaisuuden katedraali, YLE Radio 1
KE 25.12. Kristuksen syntymäjuhlan liturgia klo 8-9, Oulu, Pyhän Kolminaisuuden katedraali, YLE Radio 1
TI 31.12. Basileos Suuren ja uuden vuoden juhlan ehtoopalvelus klo 18.00-18.40, Pyhän Nikolaoksen katedraali, Kuopio, YLE Radio 1. Palvelukset kuunneltavissa myös Yleisradion internetsivuilla.

AAMUHARTAUDET

14.12. Arkkipiispa Leo
18.1. Helsingin seurakunnan kirkkoherra Markku Salminen

ILTAHARTAUDET

17.12. Rovasti Jarmo Hakkarainen
21.1. Pastori Mikko Leistola

Oulun TAIKAA

Oulun metropoliitan tointa ei yllättäen täytetty Valamon kirkolliskokouksessa. Kirkolliskokous päätti ensimmäisessä täysistunnossaan äänin 24–10, että sitä ennen on tehtävä edellisessä kirkolliskokouksessa päätetyt selvitykset ja ratkaisut kirkkoa parhaiten palvelevasta hiippakuntajakomallista.

Metropoliitan tehtävää hoitava piispa Arseni pitää toimintaedellytyksiltään tasaveroisten hiippakuntien mallia tavoiteltavana vaihtoehtona. Käytännössä se tarkoittaisi voimakastakin uutta seurakuntajakoa hiippakuntien kesken. Piispa Arseni jäi valitsematta pääosin etelän seurakuntien vastustuksen vuoksi. Myös piispainkokouksen valtasuhteissa pelätty muutos vaikutti lopputulokseen ja koko valinnasta luopumiseen.

Lykkäämispäätöstä vastustaneessa eriävissä mielipiteessä rikos- ja prosessioikeuden professori Matti Tolvanen toteaa, että kirkkojärjestyksen mukaan kirkollishallituksen on tehtävä kirkolliskokoukselle esitys piispan vaalin toimittamisesta, kun piispan tehtävä tulee avoimeksi. Kirkkojärjestyksen 67 pykälä sääntelee tilanetta, jossa piispa on estynyt tehtävänsä hoitamisesta. Tolvanen on sitä mieltä, että tämä säännös ei sovellu tilanteeseen, jossa piispan tehtävä on avoimena. Kirkolliskokouksen on silloin valittava uusi piispa, jos piispa on jäänyt eläkkeelle. Hän painottaa, että laki ei tunne muuta menettelyä eikä kirkolliskokous voi jättää piispan paikkaa täyttämättä. Jos Tolvanen on oikeassa, niin kirkolliskokouksen päätösten laillisuudesta ja oikeellisuudesta vastaava juristi ei ollut tarkkana.

Tehokkaan propagandan sääntöjen mukaista on sen sijaan, että piispan valitsematta jättäminen tulkitaan Oulun hiippakunnan hyväksi tehdyksi päätökseksi. Metropoliitta Ambrosiuksen mukaan ne, jotka ”halusivat lykätä vaalia, halusivat saada kehittämissuunnitelman valmiiksi, niin että Oulun hiippakunta kukoistaisi jatkossa suuresti.” Nyt piispa Arsenia ei haluttu päästää sekaantumaan tähän kehitystyöhön. Ambrosiuksen sanoin: ”Koska siellä on jo kokenut piispa, voimme tehdä suunnitelmat ensin valmiiksi, että Oulun metropoliitta voi lähteä siitä liikkeelle näillä näkymin vuoden pääs-

tä.” Kuka tämä oikein ymmärtävä uusi metropoliitta sitten olisi, ei vielä kerrottu. Ambrosiuksen mielestä mielestään mitään draamatista ei ole tapahtunut, ei kirkon johdon henkilöstöpolitiikassa eikä kirkkojärjestyksen noudattamisessa. Sen sijaan kirkolliskokouksen päätöspuheessaan arkkipiispa Leo ilmaisi voimakkaan pettymyksensä asian saamaan käännteeseen.

Rivit suoristava vallankäyttö ilmenee siinäkin, että seurakunnat hiippakunnan piispan tuella ovat päättäneet lopettaa *Analogin*. Hiippakunta saanee oman lehden eli pääosin Helsingin seurakunnan lehden tuunattuna muiden seurakuntien tapahtumatiedoilla ensi elokuussa. Uusvanhan lehden kustantajana toimii Helsingin seurakunta, joka vastaa lehden taloudesta ja ottaa yksinään hallintaansa koko lehden toimituspolitiikan. Analogiseurakunnissa ratkaisuun on päädytty osin säästösyistä, osin seurakuntien taloudellisen tuen menettämisen pelosta. Tosin nykyiseen verrattuna säästöjä ei juuri synny.

Toimituspoliittisen päätöksenteon myyminen vastikkeetta viime kädessä Helsingin seurakuntaneuvostolle kertoo meneillään olevasta syvästä hallintopoliittisesta murroksesta seurakunnissa.

HEIKKI O. JOKINEN

Isä Hariton

■ Isä Hariton (Kari M. Ranttilä)

ANALOGI

SINULLE KIRKOSTASI

● Julkaisija

Haminan, Hämeenlinnan, Kotkan, Lahden, Lappeenrannan, Tampereen ja Turun ortodoksiset seurakunnat

● Kustantaja

Kotimaa Oy
Neljästoista vuosikerta,
painosmäärä 10 200 kpl.

● Päätoimittaja

Kari M. Ranttilä, puh. 040 550 6272

● Lehden taitto

Kustannus-osakeyhtiö Kotimaa

● Toimitus

Rautatienkatu 52 E, 13210 Hämeenlinna

● Sähköposti:

analogi@kotimaa.fi tai
analogi.toimitus@pp.inet.fi

● Tilaaminen ja osoitteenmuutokset

Tampereen kirkkoherranvirasto,
Suvantokatu 10 A, 33100 Tampere, puh. 020
610 0355 (ti–pe klo 9–13)

● Julkaisuneuvosto

Kirkkoherra Alexander Hautamäki (pj.),
kirkkoherra Markku Toivanen (vpj.),

kirkkoherra Markus Aroma, kirkkoherra Ion Durac, kirkkoherra Leo Huurinainen, kirkkoherra Aki Leskinen, kirkkoherra Timo Tynkkyinen, päätoimittaja Kari M. Ranttilä, Maria Hokkinen, Marita Jouhki-Inkinen, Mikko Junes, Satu Latvaniemi, Leena Lomu, Matti Pulkkinen, Birgit Salmenhaara ja Mari Waldén.

● Toimituskunta

Mikko Junes, Esko Nikander, Simo Ojanen

● Tilaushinta

25 euroa/vuosi
Lehti ilmestyy viisi kertaa vuodessa

● Ilmoitushinnat (sis. alv):

1/1-sivu 1488 euroa, 1/2-sivua 806 euroa
1/4-sivu 620 euroa, 1/8-sivu 310 euroa,
ks. verkkosivuilta mediakorttia

● Ilmoitusmyynti

(kaupalliset ilmoitukset):
Kotimaa-Yhtiöt Oy,
myyntipäällikkö Pirjo Teva,
puh. 020 754 2284 tai 040 680 4057,
pirjo.teva@kotimaa.fi,
aineistot: ilmoitusmyynti@kotimaa.fi.

ISSN 1458-9257

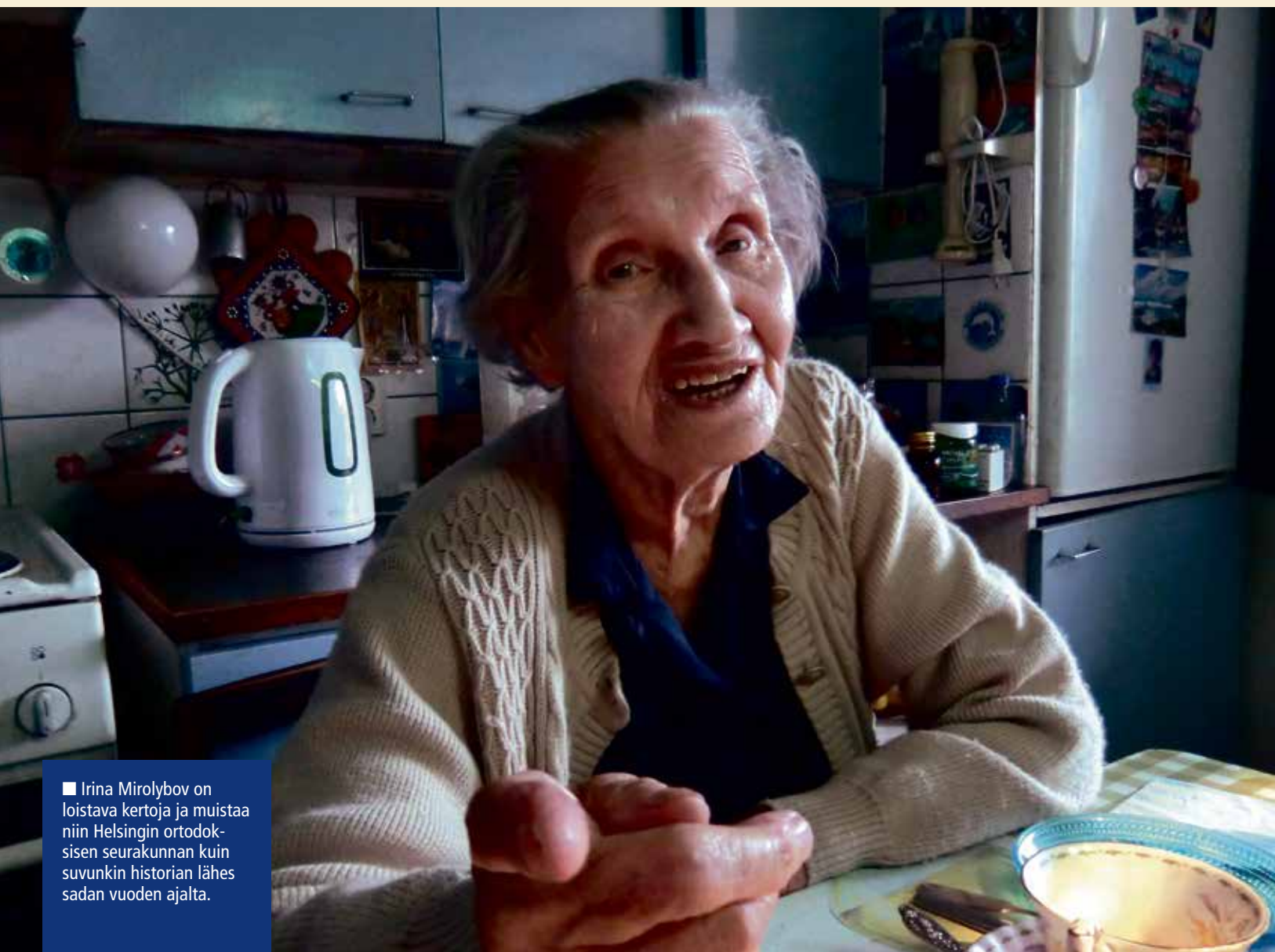
Jakelu: Itella Posti oy.

Usko siirtää kirkon perinteen

Sata vuotta kirkon palvelijoita

Tämä kertomus viidestä sukupolvesta kattaa yli sata vuotta Helsingin seurakunnan historiaa. Vielä kiinnostavampaa on, että kaikki nämä sukupolvet ovat palvelleet – ja yhä palvelevat – myös Helenan vanhainkodin kirkossa, Veralle, Nadezhdalle, Ljuboville ja heidän äidilleen Sofialle pyhitetyssä temppelissä.

KUVAT: HELLEVI MATIHALLI

■ Irina Mirolybov on loistava kertoja ja muistaa niin Helsingin ortodoksisen seurakunnan kuin suvunkin historian lähes sadan vuoden ajalta.

■ Kirkon tuohustenmyyjä Eeva Miiikkola tarjoaa pikku ponomareille jälkiviiniä ja kirkkoleipää ehtoollisen jälkeen.

■ Shakki on isoisä Aleksijn ja poikien tärkeä yhteinen harrastus. Aleksei, 7, Matvei, 5, ja Nikolai, 8.

Käkisalmissa vuonna 1882 syntynyt **Valerian Gretschaninoff** tuli Helsingin seurakuntaan diakoniksi Turusta vuonna 1908 – varsinainen diakonin virka tosin perustettiin vasta vuonna 1922. Hän palveli Uspenskin katedraalissa jo rovasti **Aleksander Hotovitskin** aikaan, vuodesta 1925 ylidiakonina, ja jäi eläkkeelle vuonna 1960 – mutta vaille tehtäviä hän ei kirkossa jäänyt. Piispa **Aleksanteri** vihki hänet papiksi, ja Ortodoksinen kirkkokalenteri mainitsee hänet sen jälkeen Helenan vanhainkodin sielunhoitajana. Hänestä oli tullut viimeisiksi vuosikseen vanhainkodin kirkon pappi.

Katetun pöydän ääressä

Istutaan ison, kauniisti katetun pöydän ääressä – niin ison, että siihen mahtuvat jouluateriaalla ja pääsiäisyönä babush-

kasta nuorimmaiseen lapsenlapsenlapseseen joka ikinen. Vaikka ei vielä olla ihan joulussa – pojat ovat silti pukuneet tonttulakit päähänsä – eikä babushka **Irina Mirolybov** ole seurassa; Irina ja minä nautimme maistuvaiset iltapäiväkahvit muutamaa päivää aikaisemmin. Mutta Turvapolon lämminsävyisessä kodissa on koolla isoisa – isä **Valerianin** tyttärenpoika **Aleksij Mirolybov** – ja isäntäväki, Aleksijn tytär **Aleksandra Mirolybov-Nurmela** ja Aleksandran puoliso, **Jani Nurmela**. Sekä tietysti suvun nuorimmaiset – **Nikolai, Aleksei** ja **Matvei Nurmela**.

Viimeksi Karjalan valistajien juhlapäivänä Nikolai ja Aleksei olivat ponomareina Helenan vanhainkodin kirkossa juhlovassa liturgiapalveluksessa; mama Aleksandra lauloi kuorossa, jota diedushka Aleksij johtaa. Babushka Irina ei

enää jaksa tulla laulamaan kuoroon, mutta pitkään hän on laulanut – Uspenskin katedraalissakin, kun **Peter Mirolybov**, hänen miehensä, johti kuoroa. Kuorossa lauloi myös isosisko **Margarita Gretschaninoff** – Marga-täti. Ja siellä Aleksandrakin tapaili ensimmäiset sävelensä.

Sen jälkeen, kun oli lakannut juoksentelemasta ympäri isoa katedraalia.

Harmitti häntä siihen aikaan tosin kovastikin, kun pikkuveli **Anton** sai olla ponomarina, mennä alttariin, kertoa jälkeenpäin kaikesta kivasta. Oma tehtävä piti olla Aleksandrallakin, ja siellä sitten, babushkan ja Marga-tädin vieressä hän töpötti tärkeänä ja ensimmäiseksi oppi laulamaan *milost mira (rauhan laupeutta)*, niin että kuorolaiset hämmästyivät: *Ei mutta tyttöhän osaa!*

Vaan hyvin oppi myös Anton Uspenskiassa ponomarin tehtävät. Hän se vei sisarenpojat vanhainkodin kirkossa ensimmäisen kerran alttariin – Tosha-eno ehti siihenkin, vaikka muutoin on maailmalla menevä urheilumies, haluttu koripallovalmentaja, joka tällä hetkellä työskentelee Hannoverissa. Sillä tiellä nyt siis ovat Nikolai ja Aleksei – Matvei vähän vartuttuaan seuraa epäilemättä isoveljen jalanjäljissä.

Ja diedushka Aleksij kaavailee pojista kuoroonsa tulevaa trioaa...

Musiikki on suvun jäsenillä verissä

Irina Mirolybov kertoo isästään, isä Valerianista, siitäkin, miten monet seurakuntalaiset kummastelivat, kun tämä pani nuoremman tyttärensä suomenkieleen kouluun. Mutta isä Valerian näki tärkeäksi, että sopeudutaan yhteiskuntaan, jossa eletään. Uuteen ajanlaskuunkin hän taipui heti – kun kerran palveli kirkkoa Suomessa, katsoi, että kirkon ohjeita on noudatettava, Irina sanoo.

Irina muistelee erityisellä lämmöllä isänsä tiivistä yhteistyötä kirkkoherra **Simeon Okulovin** kanssa, sanoo, että isä Simeon oli juuri sellainen, millainen papin tulee olla. ”Mutta eipä sellaisia pappeja enää moniakaan ole...” Tuolloin isä Valerian toimi myös kanslianhoitajana, ja toisinaan Irina pääsi kansliaan hänen avukseen.

Isä Valerianilla oli erittäin kaunis lauluääni, ja Irina naurahtaa, että siihen

■ Ennen palveluksen alkua isä Aleksij Mirolybov ja tytär Aleksandra Mirolybov-Nurmela käyvät yhdessä läpi palveluksessa laulettavat laulut.

aikaanhan diakonien pitikin osata laulaa. Aivan iloisena hän sen sijaan ei muistele pianotuntejaan, mutta niillekin oli mentävä. ”No, eipähän siitä nyt haittaakaan ole ollut!” Kuorolaulu sen sijaan oli lähellä sydäntä – hän lauloi sodan aikana Eteläsuomalaisen Osakunnan Laulajissa, jota tuolloin johti Ossi Elokas, komea mies, tyttöjen – myös Irinan – idoli. Oli suuri kunnia, kun sai avata oven Elokkaalle. ”Sellaista nuorta ja viatonta”, Irina hymyilee.

Irinan puoliso Peter Mirolybov, Terijoelta lähtöisin, oli puolestaan varsinainen musiikin monitoimimies. Hän opiskeli Viipurin musiikkiopistossa sävellystä sekä eri instrumentteja taitavien opettajien johdolla, ja suuri määrä hänen sävellyksistään elää liturgisessa käytössä. Hän toimi Helsingin seurakunnassa ensin Kolminaisuuden kirkon ja sitten Uspenskin katedraalin kuoronjohtajana, mutta ei maallinenkaan musiikkimaailma ollut hänelle vierasta.

Kun työ Uspenskissa vuonna 1988 päättyi, Peter Mirolybov siirtyi jonkin ajan kuluttua johtamaan Helenan vanhainkodin kuoroa. Aleksij muistelee, että houkuttelijana oli isä Mikael Kriisin – ja kun varmistui, että vanhainkodin kirkko on varsin riippumaton, päättää itse papeistaan ja kuoronjohtajistaan, Peter Mirolybov suostui.

Keväällä 1989 myös Aleksij tuli laulamaan vanhainkodin kuoroon, kuten Irina ja Margaritakin.

Vanhainkodin kirkossa

Helenan vanhainkodin historia kokonaisuudessaan on hyvin kiehtova. Se sijaitsee nyt kiinteistössä, johon viime vuosisadan alkupuolella Venäläinen Hyväntekeväisyysyhdistys Suomessa ry perusti lastenkodin. Useat Suomeen vallankumouksen jaloista Venäjältä tulleet emigrantit olivat suurissa taloudellisissa vaikeuksissa, ja hyväntekeväisyysyhdistys pyrki auttamaan heitä. Myöhemmin, kun lastenkoti kävi tarpeettomaksi, sen tiloihin sijoitettiin vanhainkoti, joka on tarkoitettu erityisesti venäjänkielisille ja ortodoksisille vanhuksille. Jo lastenkodin aikaan sen yhteyteen pyhitettiin kirkkosali.

Hyväntekeväisyysyhdistys omistaa vanhainkodin edelleen, vaikka tällä het-

kellä Helsingin, Vantaan ja Espoon kaupungit ostavat palvelut. Niinpä vanhainkodissa nykyään on runsaasti myös luterilaisia vanhuksia, mutta sen kirkko on edelleen ortodoksinen kirkko, jossa toimitetaan vigilia- ja liturgiapalvelukset kaksi kertaa kuukaudessa. Kesäaikana palveluksia on harvemmin. Jumalanpalveluskieli on kirkkoslaavi, mutta joitakin ektenioita luetaan myös suomeksi ja suomenkielisiä ovat niin ikään pappien opetuspuheet.

Vanhainkodin kirkossa palvelevat eläkkeellä olevat papit – rovasti **Viktor Porokara** seurasi rovasti **Aleksander Korelinia**. Mutta avustavia pappeja on useita, esimerkiksi rovasti **Niilo Karjomaa** jaksaa yhä olla lähes jokaisessa palveluksessa – hiljattain pappisvihkimyksen saaneista papeista isä **Markus Kinkki** varsin usein palvelee siellä.

Kirkon kuoro laulaa tätä nykyä Aleksij Mirolybovin johdolla. Hän siirtyi tähän tehtävään Peter Mirolybovin sairastuttua vuonna 2002. Laulajia on riittänyt ilahduttavasti, vaikka niinä lähes kymmenenä vuotena, jotka itse olen käynyt säännöllisesti vanhainkodin kirkon palveluksissa, monet alkuaikojen laulajat ovat siirtyneet tuonilmaisiiin.

Aleksijn lapsuuden- ja nuoruuden kirkko oli Uspenskin katedraali – hän toimi katedraalin isännöitsijänäkin jok-

Ortodoksisuus, niin kulttuurina kuin kirkkonakin, on tärkeä, ehkä tärkein, perusta myös suvun nuorimpien elämässä.

seenkin koko 1970-luvun. Hänen kirkkomusiikillinen lähtökohtansa on myös siellä – isän johtamassa Uspenskin kuorossa. Siitä traditiosta hän haluaa pitää kiinni vanhainkodin kirkon kuoron kanssa työskennellessäänkin. Kirkossakävijän korvaan se kuuluu aitona rukouksellisuutena. Sanon sen näin: vaikkoen kirkkoslaavia ymmärrä kovinkaan paljon, kuoron rukouksellisuus tuo sen sanallisenkin sisällön aistittavaksi alitajuisessa.

Suvun traditio jatkuu yhä

Traditio ja sen siirtäminen ovat asioita, jotka myös Aleksandra Mirolybov mainitsee useaan kertaan. Hän on lapsuudestaan saakka oppinut kirkkoslaavinkielisiin palveluksiin Uspenskissa ja on

■ Isä Viktor Porokara toimittaa liturgiapalvelusta, jossa Nikolai ja Aleksei palvelevat ponomareina vanhemman ponomarin opastuksella.

■ Jani Nurmela (vas.), Aleksij Mirolybov, Nikolai Nurmela, Aleksandra Mirolybov-Nurmela sekä Matvei ja Aleksei Nurmela kahvipöydän äärellä.

samaan traditioon kasvattanut kolme poikaansakin Helenan vanhainkodin kirkossa, jossa heidät kaikki on myös kas-tettu.

Vaikka tietenkään Aleksandra ei ole yksin kasvattanut poikia – suuri ansio siitä, että suvun traditio jatkuu yhä, on puolison Jani Nurmelan suhtautumises-sa. Aleksandra sanookin välittömästi, et-tä Jani on mahdollistanut hänen laula-misensa kuorossa, ja kaikki me kirkossa-kävijät olemme saaneet seurata, miten uhrautuvasti isä on hoitanut poikia – huolehtii edelleen Matveista, kun isot veljet pääsevät ponomareiksi.

Vielä häkellyttävämpää on ajatella, että Jani Nurmela ei suinkaan ole taus-taltaan ortodoksi. Hän puhuu hillitysti yhteisestä matkasta, sanoo vuodesta 1999 olleensa tiiviisti vaikutuspiirissä mukana, ja oikeastaan oli vain ajan kysy-mys, milloin myös hänet liitettäisiin or-todoksiseen kirkkoon. Se tapahtui vuon-na 2010.

Hänestä on kuitenkin jo ennen sitä ollut aivan luontevaa, että koko perhe lähtee yhdessä kirkkomatkalle. ”Olisipa ollut varsin hassunkurista kehottaa vai-moa ja lapsia menemään bussilla kirk-koon ja jäädä yksin kotiin!”

Hän arvelee, että heidän kodistaan-kin voi nähdä, miten hän on luontevasti tullut mukaan tämän kirkollisen ja su-

kutradition piiriin.

”Mitä vanhemmaksi tulee, sitä pa-remmin ymmärtää suvun merkityksen ja kaikki kirkolliset perinteet”, Aleksandra huudahtaa spontaanisti. ”Tuntuu hui-kealta ajatella, että jo minun isäni isoisä on palvellut Uspenskin katedraalissa ja ollut siellä ottamassa vastaan tsaari Ni-kolai II:n!”

Joulu alkaa aattoillan jumalanpalveluksella

Joulupaasto on juuri alkamassa. Paasto-najat, kuten ehtoollispaastokin, on ope-tettu myös Nikolaille, Alekseille ja Mat-veille.

Kun perinteistä olemme keskustel-leet, on helppo siirtyä myös joulunajan mahdollisiin sukuperinteisiin.

Babushka Irina on kertonut, että hä-nen lapsuudessaan perhe vietti tavallisen suomalaisen joulun. Aattona mentiin kirk-koon, Uspenskiin, ja vigilian jälkeen syö-tiin kotona myöhäinen jouluateria. Tuo-hon aikaan kaupungilla puhuttiin, että jouluaattona ei niin myöhään liikkeellä näy kuin ”noita hulluja ryssiä”, jotka mars-sivat kirkkoon ja sieltä takaisin kotiin! Jul-kista liikennettä kun ei aattoiltaisoin ollut – eikä ole meidänkään päivinämme.

Samanlaista joulua vietettiin Irina ja Peter Mirolybovin kotona lasten, Aleksi-jn ja Mariannan, ollessa pieniä. Yleensä

lapset uuvahitivat nukkumaan heti jou-luaterian jälkeen – saivat lahjansa vasta joulupäivänä. Joulupukki oli ne yömyö-hään, lasten nukkuaessa, tuonut!

Eikä joulunvietossa ole tapahtunut muutoksia Aleksandran ja Antonin lap-suudessa – ei liioin Mirolybov-Nurme-lan perheessä. Aattoillan jumalanpalve-luksella aloitetaan, sitten kokoonnutaan yhteiselle pitkän kaavan mukaiselle jou-luaterialle – tätä nykyä lasten vuoksi juuri Turvapolulle.

Aikaisempina vuosina oli joulupäi-vän ateria babushka Irinan luona, mutta siitä on nyt luovuttu. Kun Marga-täti vie-lä oli elossa, tapaninpäivänä kokoonnut-tiin hänen luokseen – siihen Unioninka-dun asuntoon, jossa Marga asui yhdessä isä Valerianin kanssa tämän kuolemaan saakka ja vielä vuosikaudet yksin sen jäl-keenkin. Joulua vietettiin siis monta päi-vää varsinaisin juhlin ja lahjoja jaettiin kaikissa juhlissa, mikä oli erityisen iha-naa lasten mielestä!

”Tietysti kotona lauletaan joulutro-parit ja kontaktit, vaikka laulajia nyt on-kin vähemmän”, Aleksandra kertoo, ja Aleksij odottaa tässäkin suhteessa vah-vistusta laulajien joukkoon poikien vart-tuessa. Ehkäpä myös Jani jonakin joulu-na...

Joinakin jouluina joulupukki ennät-tää ajoissa Turvapolulle – joskus hän on jättänyt lahjat sillä aikaa, kun ollaan kir-kossa...

Usko siirtää perinteen

Ortodoksisuus, niin kulttuurina kuin kirkkonakin, on tärkeä, ehkä tärkein, pe-rusta myös suvun nuorimpien elämässä. Minusta se osoittaa, että vanhemmat ovat osanneet taitavasti, ei pakottamalla, siirtää uskoa ja perinnettä lapsilleen su-kupolvesta toiseen. Vähän naiivisti, eh-kä, mielessäni ailahtaa lämmin tunne – tunne siitä, että usko ja perinne todella voidaan siirtää sukupolvelta toiselle, ei-kä kyseessä ole mikään manipulaatio, kuten aikanamme paheksuvasti usein väitetään.

Kysymys lienee siitä, että koemme jonkin asian riittävän tärkeäksi – ja väli-tämme lapsistamme välittämällä tämän perinteen myös heille.

■ Hellevi Matihalti

Pohjolan asia on meidän

Maamme ruotsinkielisellä väestöllä ja ortodokseilla on kohtalonyhteys tavalla, jota tuskin olemme tulleet ajatelleeksi. Perinteisesti tämä kielellinen vähemmistö on vaikuttanut läntisessä Suomessa, ortodoksit taas Karjalassa. Tänä päivänä kumpikin vähemmistökulttuuri on tärkeä ja rikastuttava elementti koko suomalaisessa elämänmuodossa.

Historiallisesti ruotsinkielisillä on ollut Suomessa merkittävä rooli. Tästä me ortodoksit olemme hyötynneet. Monella tavoin samantyyppinen yhteiskunnallinen asema, josta ruotsinkieliset ovat nauttineet, on koinut välillisesti – toisinaan jopa välittömästi – myös oman kirkkomme hyväksi. Ajatellaanpa vaikka kirkkomme asemaa toisena kansallisena kirkkona, valtionapua, ortodoksista uskonnonopetusta tai teologikoulutusta. Paljolti kiitos ruotsinkielisen vähemmistökulttuurin esimerkin, ortodoksit ja saamelaiset ovat jo pitkään olleet valtion erityisessä suojeluksessa.

Aikoinaan ruotsinkielinen ortodoksisuus rajoittui lähinnä suurten rannikkokaupunkien ruotsinkielistyneihin entisiin venäläisporvarisukuihin, mutta vähitellen ortodoksien kulttuurin ja ajatteluperinteen suuret aarteet ovat levinneet myös ruotsinkielisen väestön keskuuteen laajemmin. Jumalanpalveluselämän kauneutta, ikoneita ja mystistä touchia ”ymmärretään” jo ruotsin kielelläkin. Tämä näkyy usein kannustavasti Kyrkpressenin ja Hufvudstadsbladetin sivuilla.

Ruotsinkielinen kirjailija **Johannes Salminen** kirjoitti jo 1960-luvulla: ”Ortodoksinen liturgia on Bysantin ja Kreikan hengellisen kulttuurin syvin ja elävin ilmaus nyky-Suomessa.”

Kuitenkin **Tito Colliander** oli 1950-luvulta alkaen ortodoksisuuden ensimmäinen todella näkyvä henkilö, sillä hän kirjoitti seitsenosaisen suosituksen muistelmasarjansa ruotsiksi. Hän myös teki käännöksen ortodoksisesta liturgiasta ruotsin kielelle.

Liturgian käännös ruotsiksi

Toista vuotta sitten valmistui liturgian uusi, virallinen käännös ruotsiksi. Siinä työssä keskeisesti vaikuttivat oman kirkkomme ruotsinkieliset papit **Mikael Sun-**

dkvist ja **Sergius Colliander**, joka on Tito Collianderin poika. Työ tehtiin kulttuurikeskus Sofian aloitteesta ja ruotsinkielisten säätiöitten rahoituksella. Tämä uusi käännös nojautuu monien aikamme parhaiten liturgian ja kielen asiantuntijoiden tukeen, ja se on siten punnitumpaa tekstiä kuin käytössä oleva suomenkielinen nykyinen liturgiateksti.

Tämä suomalais-ruotsalainen käännösprojekti on avoimella tavalla nostanut esiin laajemmankin keskustelun yhteistyön tarpeesta eri ortodoksisten kirkkojen kesken Itämeren molemmin puolin. Sille olisi todellista käytännön tarvetta ja halua monesta syystä.

Tällä yhteydellä ja vuorovaikutuksella on juuria yli 1000 vuoden taakse. Sen historia nitoutuu vahvasti oman kirkkomme alkuvaiheisiin Karjalassa. Tulihan idän kirkon vaikutus Bysantista samaan aikaan koko Skandinaviaan, vaikka sitten katolinen kirkko sai valta-aseman.

Bysantissa Itämeren viikinkejä tai varjageja kutsuttiin nimellä rhos tai rus. Sana on peräisin sanasta rodr [soutaa]. Niinpä Russia (Venäjä) ja ”ryssä”-sana tarkoitti alun perin soutajaa ja soutajakansaa, jotka olivat skandinaaveja.

Viikinkiajan loppupuolella Kiovassa kirjoitetun Nestorin kronikan mukaan nämä ”ruksit” perustivat Venäjän valtakunnan. Ruksit saivat kristityn kasteen Miklagårdissa eli Konstantinopolissa ja toivat mukanaan kristinuskon pohjoiseen. Suurruhtinas Vladimirin vastaanotettua kasteen Kiovassa vuonna 988 tuli ortodoksisuudesta perusta Venäjän valtakunnalle aina tähän päivän saakka. Sieltä kristinusko levisi Karjalaan ja jossain määrin muuallekin Pohjoismaihin.

Uusi ortodoksisuuden aalto tuli Skandinaaviaan 1900-luvulla, lähinnä ortodoksia siirtolaisia Lähi-idästä ja Balkanilta. Näiden maahanmuuttajien myötä syntyi myös sekasortoinen jurisdiktioasetelma (eri ortodoksia kirkkoja samalla alueella). Skandinaaviassa on nyt kaiken kaikkiaan noin 160 000 ortodoksia. Heistä noin 90 000 kuuluu orientaaliin ortodoksiin kirkkoihin. Tähän liittyy kolme tärkeää näkökohtaa.

Kolme näkökohtaa

Ensiksi, voimme nähdä, että ortodoksinen lukumäärä Pohjoismaissa on jatkuvassa kasvussa. Asian kääntöpuolena on, että ihmiset ovat jakautuneet kansallisiin ryhmiin, joilla omin voimin on pienet mahdollisuudet kehittymiseen tai edes selviytymiseen. Meidän tulee kysyä itseltämme, miten voisimme tukea skandinaavisen ortodoksisuuden kehittymistä.

Huolimatta vähäisestä lukumäärästäme Suomessa hallinnolliset rakenteemme ovat vahvat. On itsestään selvää, että Suomen tulisi voida toimia yhteisenä kohtaamispaikkana ortodoksisuudelle Skandinaviassa. Tämän tulee kuitenkin tapahtua tasa-arvoisuuden pohjalta vapaudessa, rakkaudessa ja yhteisymmärryksessä.

Toiseksi, tämä avaa mahdollisuuden keskustelulle Helsingin alueen merkityksestä pohjoismaisessa yhteistyössä. Täällä on pohjoismaiden suurin keskittymä ortodokseja, kun taas Södertälje toimii syyrialais-ortodoksien merkittävänä keskuksena Ruotsissa.

Kolmanneksi, Pohjoismaissa bysanttilainen ja orientaalin perinne elävät tasa-arvoisina rinnakkain. Tämän tulisi myös viitoittaa tietämme tulevaisuuteen. Jos haluamme rakentaa koko Pohjolan ortodoksisuuden yhteyttä, tulisi myös orientaaliset kirkot näkemyseni mukaan sisällyttää tähän. Tämä epäilemättä myös rikastuttaisi meidän "bysanttilaista" perintöämme.

Emme voi ratkaista sisäisiä kanonisia ongelmiamme, jos emme ensin opi rakastamaan, ymmärtämään ja kommunikoimaan toistemme kanssa. Erottavana tekijänä ei ole Itämeri tai juridiktiorajat. Meitä erottaa puutteellinen huolenpito yhteisestä uskosta, joka johtaa siihen, että usko vaihdetaan kulttuuriksi ja eukaristinen ykseys vaihdetaan etnisyydeksi. Pohjoismaalaisella ortodoksisuudella tulee pitää ympyrä symbolinaan, joka yhdistää alun lopun kanssa ja kulttuurin uskontoon sen vaihtamisen sijaan. Aloittakaamme rakkaudesta.

■ **Metropoliitta Ambrosius**

Hengellinen valmistautuminen

Rovasti **Ion Duracin** mielestä kirkossamme liian harva osallistuu katumuksen sakramenttiin.

Vuonna 1970, heinäkuun 13. päivänä, julkaistiin Kuopiossa piispojen paimenkirje ehtoolliskysymyksestä. Siihen saakka oli ollut käytäntönä, että pyhälle ehtoolliselle tulivat vain ne, jotka olivat käyneet sitä ennen synnintunnustuksella eli katumuksen sakramentissa. Kaikista niistä, jotka osallistuivat liturgiassa, vain muutamat tulivat ottamaan vastaan Herran ruumiin ja veren. Piispainkokouksen muodostivat silloin arkkipiispa **Paavali** ja Helsingin piispa **Johannes**. Heidän tekemänsä päätös oli kirjoitettu hyvin huolellisesti harkiten, ja paimenkirje sai aikaan sen, että pyhään ehtoolliseen osallistujien määrä lisääntyi.

Nykyisin Suomen ortodoksisessa kirkossa on ilmeinen ongelma: seurakuntalaisista liian harva osallistuu katumuksen sakramenttiin. Mitä tällaisessa tilanteessa pitäisi tehdä?

Uusi tapoja

Viime vuosina on kirkossa ilmennyt uusia tapoja, jotka on tuotu muualta tai sitten on ymmärretty asioita väärin, kun on toimittu vain oman miehen mukaan.

Olen jo aiemmin maininnut ehtoollisen jälkeiset "onnittelut", jotka imitoivat "rauhan suudelmaa", joka on poistettu kirkon käytännöstä jo yhdennellätoista vuosisadalla. Nyt "rauhan suudelma" on käytössä vain alttarissa piispojen ja pappien välillä. Emme tule ajatelleksi, että seurakuntalaisten välillä "rauhan suudelma", joka poistettiin käytöstä noin tuhat vuotta sitten, oli oikeastaan merkki anteeksiantamisesta ja sovinnosta. Tämä tapahtui vain niiden ih-

misten välillä, jotka olivat menossa ehtoolliselle.

Kirkolla on omat sääntönsä, joita nimitetään myös kanoneiksi. Ortodoksista kirkkoa johdetaan synodaalisen periaatteen mukaan, jolloin mikä tahansa muutos perinteessä, poisto tai lisäys, voidaan tehdä vain piispojen päätöksellä joko paikalliskirkossa tai koko ortodoksisen kirkon tasolla.

Kukaan meistä kristityistä ei voi tehdä muutosta yksipuolisesti sen takia, että se tuntuu oikealta. Paradoksaalisesti voisimme sanoa, että ei aina se, mikä tuntuu oikealta tai hyvältä, ole oikein kirkon sääntöjen mukaan. Pyhä apostoli Paavali sanoo: "Kaikki on luvallista - mutta kaikki ei ole hyödyksi. Kaikki on luvallista - mutta kaikki ei ole rakentavaa." (1. Kor. 10:23)

Vääriä menettelytapoja

Palataan pyhään ehtoolliseen. Vuoden 1970 päätöksen jälkeen meidän kirkossamme osallistuu pyhään ehtoolliseen selvästi useampia seurakuntalaisia, mutta yhä harvempi käy synnintunnustuksella. Nykyisin ei yksikään pappi tai piispa kysy ehtoolliselle tulijalta, onko hän käynyt katumuksen sakramentissa tai valmistautunut tätä sakramenttia varten.

Haluan antaa tähän liittyen kaksi esimerkkiä. Jotkut sanovat, että jos en osallistuisi pyhään ehtoolliseen liturgiassa, en tulisi kirkkoon; kun taas toiset, tosin harvat, sanovat, että miksi osallistuisin synnintunnustukseen, kun liturgiassa voin joka tapauksessa mennä ehtoolliselle. Molemmat menettelyt ovat väärin.

Vapahtaja sanoi ensiksi: ”Ottakaa Pyhä Henki. Jolle te annatte synnit anteeksi, hänelle ne ovat anteeksi annetut. Jolta te kiellätte anteeksiannon, hän ei saa syntejään anteeksi.” (Joh. 20:23) Lyhyesti: jos sinulle on luettu synninpäästörukous, saat mennä ehtoolliselle, jos ei ole luettu, et voi mennä. Viimeisellä aterialla Jeesus Kristus sanoi: ”Ottakaa syökää, tämä on minun ruumiini”, ja ”Juokaa tästä, te kaikki. Tämä on minun vereni, uuden liiton veri, joka kaikkien puolesta vuodatetaan syntien anteeksi-antamiseksi.” (Matt. 26:26,27)

Syömättä, juomatta ja katuen

Pyhään ehtoolliseen valmistautuminen voidaan tehdä monella eri tavalla, mutta niistä kaksi on tärkeimpiä. Ensimmäinen on, että pyhälle ehtoolliselle pitää tulla syömättä ja juomatta, ja tämä on vasta perusvalmistautumista. Toinen on, että välillä meidän pitäisi käydä katumuksen sakramentissa ja tunnustaa synnit, katua syvästi ja vasta sen jälkeen pyytää rippi-isältä lupa mennä ehtoolliselle.

Jotkut sanovat, että mitä pahaa voi olla siinä, jos käyn ehtoollisella. Ei ole lainkaan huono asia osallistua useammin ehtoolliseen, kun olemme valmistautuneet siihen. Mutta kun emme ole valmistautuneet, niin osallistuminen liturgiaan ilman, että käymme pyhällä ehtoollisella, on silti erittäin tärkeää ja tarpeellista meidän sielullemme. Rukous yhdessä muiden seurakuntalaisten kanssa on tärkeää, jopa tärkeämpää kuin yksinäinen rukouksemme. Välillä unohdamme, että aamulla ja illalla rukoilemme yksin, koska emme voi tulla kirkkoon niin kuin viikonloppuna, jolloin voimme rukoilla yhdessä muiden kanssa.

Valmistautumatta ehtoolliselle

Mitä tapahtuu, jos otamme vastaan pyhän ehtoollisen valmistautumatta? Jotkut sanovat, että ei mitään; otimme vastaan Herran ruumiin ja veren ja tämä on hyvä asia. Mutta tämä tarkoittaa, että emme ole lukeneet Raamattua tarkkaan emmekä tiedä, mitä pyhä apostoli Paavali sanoi korinttilaisille. Hän sanoo näin: ”Niinpä se, joka arvottomalla tavalla syö tätä leipää ja juo Herran maljasta, tekee syntiä Herran ruumista ja

verta vastaan. Jokaisen on tutkittava itseään, ennen kuin syö tätä leipää ja juo tästä maljasta. Se, joka syö ja juo ajattelematta, että kysymys on Kristuksen ruumista, syö ja juo itselleen tuomion.” (1. Kor. 11:27–30). Samalla tavalla opettavat kirkon monet kanonit meille.

Katsokaamme hengelliseen peiliin

Kun ajattelemme tavallista elämäämme ja toimintatapojamme, pukeudumme siisteihin vaatteisiin ja valmistaudumme mennessämme juhliin tai vaikkapa teatteriesityksiin, jotta näyttäisimme mahdollisimman hyvältä. Katsomme peiliin, jotta näkisimme, olemmeko pukeutuneet hienosti.

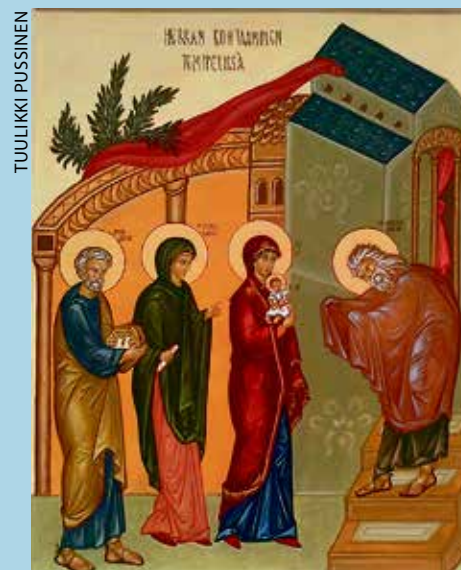
Mitä teemme, kun menemme Herran juhlaan pyhään liturgiaan? Silloin voimme myös katsoa peiliin, mutta nyt hengelliseen peiliin. Näin me voimme nähdä, onko sielumme puhdas ja pukeutunut uskoon, rakkauteen ja hyviin tekoihin. Jos sielu ei ole puettu hyvin, meidän pitäisi vielä rukoilla ja valmistautua enemmän liturgiaa varten. Herran aterialle me joudumme pukeutumaan hengellisesti, jotta voisimme iloita kohtamisesta Jumalan Pojan kanssa.

Muistakaamme aina, että kirkko on jumalallis-inhimillinen instituutio, joka seuraa Vapahtajan opetusta, jonka hän meille antoi ristinuhrin kautta. Kirkko

säilyttää ja luovuttaa opetuksen eteenpäin, ja me kristityt olemme Jumalan lapsia, jotka noudatamme ja kunnioitamme näitä opetuksia ja sääntöjä, emmekä keksi omia sääntöjä.

Kaikki sakramentit ovat tärkeitä, mutta muistakaamme, että kasteen ja mirhavoitelun jälkeen sielun pelastuminen tarvitsee ehdottomasti myös kaksi muuta sakramenttia: katumuksen ja ehtoollisen sakramentit.

■ Isä Ion Durac

■ Jeesus tuodaan Jerusalemin temppeliin.

Trimeeri Oy

www.trimeeri.fi
Puh. 09 640 916

Joulun valo

Joulupaaston aikana muistetaan lapsia
Keniaassa, Moldovassa ja kriisialueilla.

Joulupaastokeräys 15.11.–31.12.2013

Filantropian keräystili: FI53 5480 0520 0233 08

Viite: 12331 Keräyslupa: 2020/2011/3412

Keräyslupa on voimassa 1.1.2012–31.12.2013 koko Suomen alueella
Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Keräysvarat käytetään katastrofitilanteissa
aineellisen humanitaarisen avun välittämiseen ja jälleenrakentamiseen
avustuskohhteissa.

Betlehem on aukaissut Eedenin

Tulkaa, katsokaamme!

Ikonimaalari **Vivi Ruottinen** johdattelee jouluikonin ymmärtämiseen.

Kristuksen syntymäjuhlaa alettiin viettää 300-luvun puolivälissä joulukuun 25. päivänä, ja varhaiset juhlan kuvalliset esitykset hautaveistoksissa ja pyhiinvaeltajien ampulleissa ajoittuvat samoi-

hin aikoihin. Vanhin tunnettu puulle maalattu kuva on Vatikaanissa säilytetävän *Sancta Sanctorum* -pyhäinjäännöslippaan kannessa 500–600-luvulta.

Näissä ja myös varhaisissa ikoneissa on yleensä vain niukasti kuvattu Luukkaan evankeliumin kertomuksen keskeiset henkilöt.

Jouluikonin suuri muutos

Suuri muutos jouluikonin ja muidenkin juhlaikonien kehityksessä tapahtui en-

simmäisen vuosituhannen lopulla, kun Kristuksen elämän opillisesti ja liturgisesti tärkeät tapahtumat vakiintuivat vuoden kierron 12 suureksi juhlaaksi. Kristuksen syntymäjuhlan ikoni kehittyi sommitelmaksi, jossa lähteenä on käytetty evankeliumien lisäksi apokryfitekstejä, perimätietoa ja kirkkorunoutta.

Jouluikoni kuvaa Jumalan ihmiseksi syntymisen käsittämätöntä ja riemullista tapahtumaa. Kuvan keskellä kapaloihin kääritty pieni Jeesus-lapsi lepää seimessä luolassa, jonka ympärille on kuvattu evankeliumin kohtaukset sekä enkelien ja paimenten ylistys, johon yhtyy koko luomakunta eläimiseen ja kasveineen.

Mukana on kuitenkin viitteitä tulevasta kuolemasta ja haudasta. Varhaiskristillisen taiteen erityispiirteensä Jeesus-lapsi on asetettu lepäämään korkeaan seinäsyvennyksellä varustettuun seimeen, joka muistuttaa Betlehemin luolapyhäkön silloista alttaria. Myöhemmin tämä uhripöytäseimi on muuttunut muistuttamaan hauta-arkkua. Hautaan viittaa myös luola ja lapsen käärinliinoja muistuttavat kapalat.

Seimen vierellä seisoo härkä ja aasi viittauksena Jesajan Juudaa ja Jerusalemia koskeviin näkyihin. ”Härkä tuntee omistajansa ja aasi isäntänsä seimen, mutta Israel ei tunne, minun kansani ei tajua.” (Jes. 1:3) Kirkon opettajista Origenes, Augustinus ja Gregorios Nyssalainen ovat tulkinneet härän ja paimenten edustavan juutalaisuutta sekä aasin ja tietäjien vastaavasti pakanuutta. Kristuksen lihaksi tuleminen ja syntyminen luolaan, maailman pimeyteen, vapauttaa juutalaiset lain taakasta ja pakanat epäjumalien palvelemisesta.

Luolan edessä matkavuoteella lepää Jumalanäiti Maria, jonka erityisyyttä korostetaan kuvaamalla hänet muita henkilöitä suuremmissa koossa. Useimmiten Maria on mietteissään kääntynyt pois lapsesta. Näin äiti ja lapsi esitetään

■ Jouluikoni 1400-luvun loppupuolelta, tuntematon kreetalainen maalari, Kreikkalaisen instituutin museo, Venetsia.

hengellisessä hierarkiassa, avuttomuudessaankin lapsi on Jumala, jonka äiti on inhimillisesti synnyttänyt. Maria kuvataan toisinaan myös polvistuneena lapsen edessä, jolloin korostetaan yliluonnollista syntymistä, mutta myös Kristuksen kahta luontoa: hän on sekä Marian poika että hänen Jumalansa. Hyvin harvoin on kuvattu Jumalanäidin koskettavan lasta. Tällaisia äidillisen hellyyden kuvauksia kuitenkin on Martorana-kirkon ja Cappella Palatinan 1100-luvun mosaiikeissa Palermossa sekä Studeničan luostarin 1200-luvun ja Dečanin luostarin 1300-luvun freskoissa.

Ikonin yläosassa kuvataan suuri taivaallinen sotajoukko ylistämässä Jumalaa. Ylistykseen yhtyy myös vuorella istuva avuksihuutostikiiran innoittama torvea soittava paimen: ”Kristuksen synnyttyä pyhästä Neitseestä kaikki valistuiivat. Kun paimenet paimentorvin ylistystä soittivat, tietäjät kumarsivat Herraa...” Tietäjät saapuvat joko ratsain, taivaankannesta lankeavan säteen keskellä loistavan tähden johdattamina, tai jalkaisin kantaen lahjojaan. Sekä inhimillisesti katsoen viisaat tietäjät että yksinkertaiset paimenet kuvataan eri-ikäisinä. Näin ilmaistaan evankeliumin kuuluvan kaikille.

Vuoren reunalla yksittäinen, muista erillään oleva Herran enkeli kertoo paimenille ilosanoman. Paimenia on yleensä kaksi, nuorempi usein lyhyessä tunikassa ja vanha karvapukuisena. Heidän asentonsa ja ilmeensä kuvastavat pelkoa ja hämmästystä.

Joosef istuu yksin syrjässä

Vanhimmissa ikoneissa mieteliäs Joosef istuu yleensä yksin syrjässä. Suurin syy tähän lieene se, ettei Joosefilla ole evankeliumeissakaan suurta roolia, ja kirkkorunoudessa hän suorastaan loistaa poissaolollaan. Antiikin kuvataiteessa jumalien tai suurmiesten isät on kuvattu toimettomina jonnekin sivustalle. Miehillähän ei synnytystapahtumassa ole erityisempää aktiivista roolia. Samanlainen sivuhenkilön osa isänä on Makedonian kuningas Filip II:lla Aleksanteri Suuren syntymää esittävissä 300-luvun libanonilaisissa mosaiikeissa. Kuva näyttäisi olevan yksi esikuva jou-

■ Aleksanteri Suuren syntymä, 300-luku, libanonilainen mosaiikki, Beirutin museo.

luikonin sommittelulle.

1300-luvulta lähtien Joosef saattaa toisinaan saada seuraa, kun enkeliltä ilosanoman vastaanottaneet paimenet, toinen heistä tai kolmas paimen kuvataan kertomassa Joosefille enkelin ilmoituksesta. Myöhemmin ikonitaiteen sanallisesti esitetyissä tulkinnoissa kerrotaan Joosefin epäilevän neitseestäsyntymisen mahdollisuutta. Tätä teemaa korostaen hänen kanssaan keskusteleva paimen on vakaumuksen rintaäänellä joskus tulkittu epäilyksiä aiheuttavaksi kiusaajaksi. Tämän hahmon kädessä voi olla murtunut sauva, joka taas on tulkittu Iisain kannon katkenneeksi versoksi, houkuttukseksi epäilemään, että syntynyt lapsi ei olisikaan Messias.

Vastakkaisen tulkinnan mukaan Joosefin kanssa keskusteleva, usein karvaiseen pukuun pukeutunut hahmo on profeetta Jesaja, ja hänen lähelleen usein kuvattu pieni puu Iisain kannosta kasvava verso. Tällaisia käsityksiä ja mietteitä on maalareilla saattanut olla, mutta selkeitä lähteitä ei tulkinnoille ole.

Inhimillistä huolenpitoa kuvaavassa kohtauksessa Joosefin noutamat kättilöt Zelomi ja Salome pesevät Jeesus-lastaa. Heistä kerrotaan apokryfisissä Jaakobin protevankeliumissa (kirjoitusaika 100-luvun puoliväli) ja Pseudo-Matteuksen evankeliumissa (600-luvun alku), vaikka juuri pesukohtausta ei teksteissä olekaan. Kertomuksen painopiste on Marian neitsyyden toteamisessa. Zelomi tutki Marian ja hämmästyneenä kertoi ihmeestä. Salome ei kuitenkaan uskonut, vaan halusi itse tutkia Marian, jol-

loin hänen kädensä kuivettui. Kun Salome alkoi itkeä tuskasta ja katui epäuskoa, hänen vierelleen ilmestyi loistava nuorukainen. Tämän käskystä hän kumarsi lasta ja kosketti lapsen vaipan lievettä, jolloin käsi parani.

Tämä käden kuivettuminen ei kuulu jouluikonin vakioteemoihin, mutta se on kuvattu noin vuonna 550 norsunluuhun kaiverrettuna Ravennan arkkipiispan Maximianuksen istuimessa.

Syntymäikonin peruskohtauksia

Edellä kuvatut ovat Kristuksen syntymäikonin peruskohtauksia. Toisinaan kuvissa on satunnaisia uusia elementtejä, jotka eivät jää pysyvästi elämään. Tällainen on oheisen kuvan 1400-loppupuolen kreetalaisen ikonin lähes huomaamaton kani kallion vieressä Joosefin läheisyydessä. Yleisesti hedelmällisyyden ja halun symbolina tunnettu kani käsitettiin venetsialaisessa renessanssissa kuitenkin siveellisuuden voiton ja neitseellisen synnyttämisen vertauskuvaksi.

Samoin kuin varhaisten teologioiden, kirkkorunoilijoiden ja nykyajankin saarnojen teksteissä on erilaisia painotuksia, myös ikonimaalareiden töissä on variaatioita sen mukaan, mitä kirjallisia ja kuvallisia lähteitä on käytetty ja miten ajan maalaustyyli sekä paikalliset kuvastraditiot ovat vaikuttaneet ympäristön ja yksityiskohtien kuvauksessa. Maalarin omat sommitteluratkaisut, värivalinnat ja kädenjälki luovat kuvan tunnelman.

■ Vivi Ruottinen

Mielen varjeleminen

Joulupaastoa pohtiessaan isä **Jarmo Hakkaraisen** sanoo, että paasto merkitsee luopumista pahasta ihmisen sydämessä kuin teoissakin.

Pyhä Gregorios Palamas (k. 1359) opettaa: ”Meidän on syytä pitää mielessä tosiasia, että aivan kuin maa ei voi tuottaa arvollista hedelmää ilman työtä, samoin sielu ei kykene saavuttamaan ilman taisteluja mitään, mikä miellyttää Jumalaa ja johtaa ihmisen pelastukseen. Aistillinen mielihyvä aiheuttaa ihmisessä jumalattomuutta ja synnin. Paastoaminen ja hengellinen itsetarkkailu synnyttää sen sijaan ihmisessä Jumalan pelon ja hyveen. Paastoaminen tarvitsee matkakumppanikseen itsetarkkailun. Ilman synnintuntoa kilvoittelija ei voi turvata katumukseen”.

Ortodoksisessa kirkossa elämme paraikaa Kristuksen syntymäjuhlaan valmistavaa paastonaikaa. Kirkon hengen mukainen paasto ei tarkoita pelkästään luopumista tietyistä ruokalajeista tai joidenkin ruokien valitsemista. Toki paastoksi kutsutaan myös tällaista paastoa, mutta todellinen paasto on paljon laajempi. Se merkitsee luopumista pahasta.

Hyveet ja paasto

Kaikkiin hyveisiin tulee liittyä paastoa. Kun puhutaan hyveistä, niillä ei tarkoiteta ihmisen moraalisia valintoja, vaan Jumalan tekoja. Tällaisia Jumalan tekoja ovat esimerkiksi rauha, rakkaus ja oikeudenmukaisuus. Kun ihminen toteuttaa elämässään Jumalan tahdon, hän osallistuu Jumalan tekoihin. Suurimpia Jumalan tekojen mahdollistamista hyveistä ovat itsetarkkailu, murehtiminen, katumus ja sydämen murtuminen.

Paasto ei auta meitä hengellisessä elämässä ilman siihen valmistavaa ym-

päristöä eli katumusta. Sydämen katumuksen lisäksi tarvitaan kuitenkin myös ruumiillista vaivannäköä.

Ortodoksisen paaston hengellinen arvo tulee esiin siinä, miten se hoitaa ihmistä. Paasto levittäytyy kaikkiin asioihin, puhdistaa ja hoitaa terveeksi. Se tulee todelliseksi Jumalan hoitavassa maailmassa.

Pyhät isät opettavat, että paasto on vanhempi kuin laki. Se oli olemassa paratiisissa jo ennen kuin Jumala antoi ihmiselle lain. Jumalan käsky olla syömättä hyvän ja pahan tiedon puusta (1. Moos. 2:17) on käsky paastoamiseen. Aadam ja Eeva olivat tottelemattomia tälle käskylle, ja se aiheutti ihmisen kuoleman.

Tämä osoittaa paaston suuren arvon. Paasto on olennainen osa ihmisen hengellistä elämää. Hengellinen elämä ilmaistaan rukouksessa, ja sen vuoksi paasto liittyy läheisesti rukoukseen. Paaston merkitys on siinä, että se hoitaa ja parantaa ihmistä monin tavoin.

Pyhien isien opetuksessa paastoamiseen liittyy läheisesti valvominen. Paaston tavoin myös valvominen yhdistyy rukoukseen, eikä sitä voida ymmärtää ilman rukousta. Kristus on meille esikuva valvomisesta. Pyhä evankelista Luukas kirjoittaa, että Vapahtaja meni rukoilemaan vuorelle ja vietti siellä koko yön rukoillen Jumalaa. Kun päivä koitti, hän kutsui luokseen opetuslapset ja valitsi heistä kaksitoista, jotka hän nimitti apostoleiksi (Luuk. 6:12–13).

Pyhän Gregorios Palamaksen mukaan öisessä valvomisessa askeetin sielu puhdistuu ja kohoo Jumalan näkemiseen. Siksi Palamas kehottaa meitä paastoamaan, valvomaan ja rukoilemaan.

Sielun puhtaus kitkee sydäimestä himot

Ihminen tarvitsee hengellistä hoitamista. Ortodoksinen elämä edellyttää ennen kaikkea sielun puhdistamista. Sielun

puhtaus eli mielen varjeleminen kitkee ja tukahduttaa sydäimestä kaikki himot ja kaiken pahan, jos sitä vain oikein harjoitetaan. Puhdistuminen liittyy läheisesti himottomuuteen. Mielen puhdistuminen on välttämätöntä, koska sitä kautta kilvoittelija saavuttaa Jumalan tunte-
misen.

Pyhien isien määrittelemä mielen sairaus ei merkitse sairautta nykyajan psykiatrisessa mielessä, vaan se tarkoittaa, etteivät ihmisen mielen hyvät voimat toimi oikein. Ihmisen sielu on täynnä ajatuksia, ei pelkästään pahoja, vaan yhtä lailla myös hyviä ajatuksia.

Toiset himot ovat ruumiillisia, toiset sielullisia. Ruumiilliset himot saavat kiihokkeensa ihmisen omasta lihasta, kun taas sielullisten himojen virikkeet ovat ihmisen ulkopuolella. Rakkaus ja kaikenpuolinen itsehillintä vapauttaa ihmisen molemmista, sillä rakkaus karkottaa sielulliset ja itsehillintä ruumiilliset himot.

Ihmissielun sairauksien askeettinen hoitaminen on ehdottoman välttämätöntä. Himojen tunteminen liittyy läheisesti katumukseen. Katumuksen ensimmäinen askel tarkoittaa syntien eli sielun sairauksien tuntemista.

Pahojen ajatusten keskeinen aiheuttaja on Saatana. Saatanan pyrkimyksenä on johtaa ihminen tekemään syntiä ajatuksissa tai teoissa. Pahat henget käyvät ihmisen kimppuun joko itse asioiden tai niiden herättämien himollisten mielikuvien välityksellä. Demonit kylvävät jatkuvasti ihmismieleen ajatuksia vangitakseen sen.

Pyhien isien teologia merkitsee hengellistä lääkitystä. Se on yhdenlaista psykiatriaa, mutta eroaa ratkaisevasti aikamme maallisesta psykiatriasta. Byssantilainen terapeutti askeesi yhdistyy erottamattomasti kirkon sakramentaaliseen elämään, kirkon pyhiin mysteerioihin. Se huolehtii ihmisen sielun pelastumisesta.

■ Isä Jarmo Hakkarainen muistuttaa paaston merkitsevän luopumista pahasta.

Maanpäällinen elämä on askeesia varten

Mikä on ortodoksisen sydämen varjelemisen ja sisäisen tarkkaavaisuuden päämäärä? Se on ihmismielen puhdistuminen ja valistuminen. Tämä ei kuitenkaan tarkoita pelkästään ihmisen ulkoisen käyttäytymisen paranemista. Ihminen ei opi tuntemaan Kristusta seuraamalla mekaanisia uskonnollisia lakeja. Ihminen oppii tuntemaan Kristuksen osallistumalla hänen askeettiseen rakkauteensa.

Ihminen pelastuu Saatanan harhaanuttavasta vallasta jakamalla Jumalan rakkauden, elämän ja totuuden. Pyhä kaste merkitsee uskovan vapautumista Saatanan vallasta. Mutta tämä vapautuminen ei kuitenkaan tapahdu, jos ihminen ei osallistu askeesissa kasteen armon hedelmistä.

Ihmisen pyrkimys saavuttaa elämässä pyyteetön rakkaus edellyttää vapautumista itserakkaudesta. Itserakkauden ongelma ei ole eettinen, vaan terapeuttinen. Sen, joka haluaa vihata maailmalta elämää, tulee rakastaa Jumalaa koko sielustaan ja pitää häntä mielessään jatkuvasti.

Jumalan rakastaminen ja hänen ainainen muistamisensa auttaa enemmän kuin mikään muu luopumaan kaikesta maailmallisesta iloiten ja pitämään sitä merkityksettömänä. Maalliset muistikuvat ja tämän maailman asioiden miettiminen pimentävät sielumme silmät eli ymmärryksemme. Mitä enemmän ihminen palvoo vatsaansa, sitä vähemmän hän pystyy nauttimaan hengellisen elämän hyvyksistä. Toisaalta mitä enemmän hän pitää kurissa ruumistaan, sitä enemmän hän saa maistaa hengellistä ravintoa ja lohdutusta.

Ihmisen terapeuttinen kohtaaminen

Ortodoksisessa teologiassa askeettinen opetus sitoutuu ihmisen terapeuttiseen

kohtaamiseen. Parantuminen edellyttää kilvoittelijalta oman langenneen tahdon kieltämistä, himoista luopumista, hengellistä murhetta ja hyveiden vastaanottamista. Jotta tämä kaikki toteutuisi, maanpäällinen elämä on annettu kristityille askeesia varten.

Pyhä Gregorios Palamas opettaa: ”Kaikki meistä, ylhäiset ja alhaiset, hallitsijat ja alamaiset, rikkaat ja köyhät tarvitsevat uutteruutta, jotta he voivat ajaa paheet pois sielustaan ja tuottaa niiden sijaan koko joukon hyveitä.”

Hengellisesti köyhiä (Matt. 5:3, vanha suomennos) ovat ihmiset, joiden sielu on vapaa kerskauksesta, kunnian rakastamisesta ja kiintymyksestä nautintoon. Kirkon jäsenen pyhä katumus liittyy läheisesti ihmisen vapaaseen tahtoon eli valinnanvapauteen.

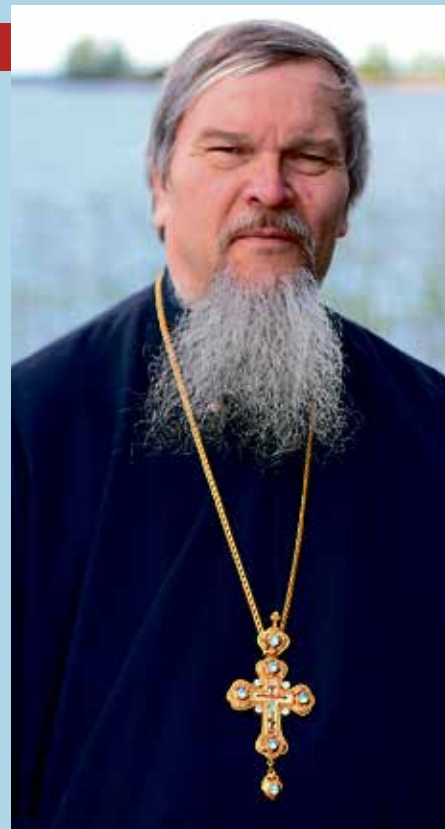
Suurenmoisessa rakkaudessaan Jumala on antanut ihmiselle katumuksen mahdollisuuden. Ihmisen mieli ja himot hoidetaan hengellisen köyhyyden välineillä. Ihmisen koko hengellinen elämä on hengellisen köyhyyden kokemusta. Pyhän köyhyyden hyve perustuu maallisten hyvyksien köyhyyteen.

Synti on hengellisen elämän sairautta

Ortodoksisessa terapeuttisessa perinteessä syntii ei ymmärretä pelkästään ihmisen rikkomukseksi ja kapinaksi, vaan hengellisen elämän sairaudeksi. Synti tarkoittaa ihmismielen lankeemusta, pimenemistä, vankeutta ja kuolemistä. Siinä oli myös Aadamin ja Eevan synnin olemus.

Synneistä vapautuminen tarkoittaa ennen kaikkea mielen valistumista, sen vapautumista himoista eli mielen kirkastumista Jumalan armon avulla. Emme saa unohtaa, että kaikenlaiset himot pimentävät ihmismielen ja johtavat ihmisen monenlaisiin synteihin.

Synneistä vapautumisessa on monia asteita ja vaiheita. Syntien tunnustami-

nen liittyy läheisesti ihmisen parantumiseen ja on erottamaton osa terapeuttista metodia. Tämä terapia ei tarkoita ihmiskeskeistä harjoitusta, vaan ortodoksisen psykoterapian päämääränä on ohjata ihminen askeesissa yhteyteen Jumalan kanssa.

Ortodoksinen psykoterapia tarkoittaa ennen muuta itsetuntemusta. Ihmisen pitää tuntea hengellinen tilansa. Tietämättömyys sairaudesta estää hengellisen parantumisen. Katumukseen ja syntien tunnustamiseen liittyy läheisesti himojen tunteminen. Katumuksen ensimmäinen vaihe onkin tuntea synnit sielun sairauksina.

Kristus syntyi maailmaan parantaakseen ihmiset itsekkästä rakkaudesta Jumalaa ja lähimmäisiä kohtaan. Jumala ei ole hengellinen oikeudenkäyttäjä, vaan Lääkäri, joka parantaa ihmisiä.

Kristuksen pyhien käskyjen noudattaminen on tärkeää siksi, ettei ihmisen sielu sairastu. Toisaalta pyhien käskyjen noudattaminen on tärkeää myös silloin, kun ihminen on jo sielullisesti sairastunut. Kristuksen antamat käskyt paastoisesta, valvomisesta ja rukouksesta ohjaavat kilvoittelijaa huolehtimaan nöyryydestä, katumuksesta ja kärsivällisyydestä.

■ Isä Jarmo Hakkarainen

Kruunaa meidät yhdeksi

Isä **Jukka Jauhiainen** kertoo vaimonsa poismenosta.

Lyhyen, tähän mennessä vain puolitoista vuotta kestäneen pappisurani aikana on minulle annettu mahdollisuus palvella Jumalaani ja lähimmäisiäni monenlaisissa tilanteissa, niin ilossa kuin surussakin. Olen kokenut, että meidän Herramme on tarkoituksella kouluttanut minua pappiteutensa ja samalla toimimaan hengellisenä isänä seurakuntalaisilleni sekä hyvinä että huonoina aikoina.

Koulutukseni ihmisenä ja pappina on varmasti vielä kesken, eikä minulle vielä täysin ole selvinnyt edes sen tavoite ja tarkoitus. Oman perheeni piirissä olen pappina kokenut nyt kaksi kristillisen maanpäällisen elämän ääripäätä.

Vain viikko papiksi vihkimiseni jälkeen minulle annettiin mahdollisuus kastaa pojantyttyäni Kristuksen kirkon jäseneksi ja samana päivänä toimittaa mirrhavoitelun sakramentti ja kirkkoon liittäminen hänen vanhemmilleen ja iso-veljelleen.

Tätä kirjoittaessani on puolestaan kulunut hieman reilu viikko siitä, kun sain tehtäväkseni toimittaa hautauspalveluksen rakkaalle puolisololleni **Anjalle** ja siunata hänet haudan lepoon ja matkalle meidän Herramme ja Jumalamme luo. Tämän kirjoitukseni tarkoituksena on olla kiitoksena Jumalalle ja myös vaimolleni niistä yli 40 vuodesta, jotka saimme viettää yhdessä.

Jäljellä ovat muistot ja ikävä

Kuolema kohtasi meitä omaisia läheltä ja meidän mielessämme on hämmennyksen lisäksi surua ja kaipausta. Rakas ihminen, joka vielä äsken oli keskuudessamme, on poissa. Tuntuu siltä, että jäljellä ovat vain muistot ja ikävä. Annun kuolema ei tullut yllätyksenä, mutta meidän mielestämme kuitenkin aivan liian äkkiä. Kuoleman mahdollisuus pyritään useimmiten unohtamaan eikä siitä edes haluta puhua, siihen suhtaudutaan pelol-

■ Anja Jauhiainen 18.6.1954–25.10.2013.

la. Kuolema on kuitenkin totuus ja liittyy ihmisen elämään niin kuin syntymäkin. Kuolemassa kaikki maallinen menettää merkityksensä ja sen olemassaolo katoaa kuolevalta ihmiseltä. Mitään maallista ei voi ottaa täältä mukaan. Kaikki mitä meillä on, on vain lainassa Jumalalta, jopa se rakas ja läheinen ihminen, jonka olemme juuri menettäneet.

Kymmenen kuukautta aikaa

Meillä Annun kanssa oli noin kymmenen kuukautta aikaa valmistautua hänen tiedossa olleeseen poismenoon. Keskustelimme paljon tulevasta kuoleman lähestymisestä, itse kuoleman tapahtumasta ja tapahtumista kuoleman jälkeen. Nautimme myös yhdessä ehtoollista sairaalassa vielä joitakin päiviä ennen hänen kuolemaansa. Keskustelimme paljon 43 vuotta kestäneestä yhteisestä matkastamme ja keskustelimme tulevaisuudesta, jota emme vielä edes tunteneet. Annu kertoi toiveensa hänen hautajaisjärjestelyistään pieniäkin yksityiskohtia myöten. Hän ei olisi ollut Annu, ellei hän olisi myös ohjeistanut minua elämässäni ja toimissani sitten, kun häntä ei enää täällä olisi.

Kaikkiin kysymyksiin, jotka häntä kuolemassa ja sen jälkeisessä elämässä askarruttivat, en valitettavasti pystynyt edes pappina antamaan vastausta. Mikään asia ei kuitenkaan jäänyt meiltä kesken. Ei jäänyt myöskään mitään, mitä ei ehditty pyytää tai antaa anteeksi. Sain olla myös hänen vieressään lähdön hetkellä. Vaikka luopuminen tuntui ja tuntuu vaikealta, tiedän, ettei eromme ole lopullinen. Uskon, että myös Annu lähtiessään tiesi tämän.

Yhdessä myös iäisydessä

Jumalan toiminta ja tarkoitus on meille ihmisille monesti täysin käsityskykymme yläpuolella. Meidän on vain luotettava siihen, mitä Kristus on meille opettanut. Jumala pystyy ihmisen syntymässä yhdistämään aineettoman aineelliseen ja kuolemassa taas erottamaan ne toisistaan. Ylösnousemuksessa tämä yhdistyminen taas tapahtuu uudestaan.

Jumala toteuttaa tarkoitustaan ja suunnitelmaansa sakramenteissaan. Avioliiton sakramentissa Jumala kruunasi meidät yhdeksi. Hänen tarkoituksenaan ei ole erottaa meitä lopullisesti kuolemassakaan. Annun sielu on nyt palannut Jumalan luo, sinne minne minunkin sieluni on omassa kuolemassani menevä. Suru ja ikävä, jota nyt tunnen, auttaa minua luopumaan ja auttaa minua muistamaan. Pyydän rukouksissani, joita kannan Annun ja itseni puolesta, että saisimme olla yhtä myös iäisyudessa.

■ Isä **Jukka Jauhiainen**
Haminan seurakunta

Kulttuurit kohtaavat **koulussa**

Uskonnonopetus tulevaisuudessa

Suomen Ekumeenisen Neuvoston Kasvatusasiain jaoston seminaarissa selvitettiin nykyajan uskonnonopetusta, mitä opetuksessa kerrotaan muista uskonnoista ja kuinka uskonnonopetusryhmien yhteistyötä tulisi kehittää kouluyhteisön voimavarana.

Tulevaisuuden uskonnonopetus. Kulttuurit kohtaavat koulussa. SEN:n seminaari 25.10.2013 Helsingin seurakunnan salissa. Seminaarin puheiden alkuperäisen koosteen laati **lro Salminen**.

Seminaarin alkupuheissa Suomen Ekumeenisen Neuvoston pääsihteeri, isä **Heikki Huttunen** kertoi, että uskonnonopetus toimii samaan tapaan kuin monikulttuurisuuskin – se edistää ja lujittaa koulun sisäistä eheyttä, koska etniset vähemmistöt saavat toimia siinä mukana. Kuitenkin uskonnonopetuksella on huono imago ja sen rooli integraatiota edistävänä resurssina on vaarassa. Isä Heikki piti epäasiallisena sitä, että politiikan piirissä vasemmisto vastustaa uskonnonopetusta vanhasta muistista, kun taas oikeisto on alkanut vastustaa sitä säästösyistä. Hän korosti, että uskonnonopetusta koskevaa ”vanhaa tietoa” on täydennettävä, kun puhumme tämän päivän uskonnonopetuksen sisällöstä ja tavoitteista.

Uskonnonopetus luo tarinoita ja antaa merkityksiä

Dosentti TT **Jyri Komulainen** toimii SEN:n kasvatusasiain jaoston puheenjohtajana. Seminaaria avatessaan hän kehotti vakavasti meitä unelmoimaan:

– Ihminen tarvitsee unelmia, ihminen tarvitsee itseään suurempia kertomuksia, joita vasten hän voi peilata omaa

elämäänsä ja jotka antavat valoa hänen matkalleen tässä salaperäisessä maailmassa. Viisas koulutusjärjestelmä ottaa vakavasti tämän. Koulun ei tule antaa vain tiedonsirpaleita tai harjaannuttavaa sellaisiin teknisiin taitoihin, joilla on lopultakin vain välineellinen arvo. Opetuksen tulee avata ikkunoita avaraan maailmaan ja auttaa näkemään kauemmas – kaukana välikyviin horisontteihin, joita vasten oma elämä näyttäytyy oikeassa mittasuhteessa mutta ainutlaatuisena. Koulun tulee auttaa sanalla sanoen unelmoimaan, hän rohkaisi.

Komulaisen mukaan uskonto on opiaaine, joka käsittelee ihmisten unelmia, ja suomalainen oman uskonnon opetus ottaa tämän tosiasian vakavasti.

– Uskonnon edellytetään antavan tietojen ja taitojen lisäksi kokemuksia, joiden varaan oppilas voi rakentaa omaa visiotaan maailmasta.

Hän sanoo, että uskonnonopetuksen perusta on asianmukainen, mutta tarvitaan uudenlaista rohkeutta sen konkreettisesti toteuttamisessa, ja johtuen uskonnon olemuksen utooppisuudesta uskonnonopetuksen tulisi antaa lapsille ja nuorille utopioita.

– En tarkoita ”utopialla” petollista kangastusta vaan pikemminkin horisontissa kimmeltävää lumipeitteistä vuoris-toa. Brasilialainen teologi **Leonardo Boff** määrittelee osuvasti, että ”*utopia on osa todellisuutta. Se ei ole pakoa todellisuudesta vaan sen oivaltamista, että olemme historian reunalla, että historia pysyy aina avoimena ja että on mahdollista elää yhdessä paremmilla tavoilla.*” Boffin mukaan ”*kaipaamalla mahdotonta me tulemme avoimiksi saavuttamaan sen, mikä on mahdollista.*”

Jokainen oppilas etsii merkityksiä ja unelmoi, ja koulun pitää ruokkia tätä prosessia, antaa oppilaille kertomuksia ja vahvistaa vimmaa kohti jotain sellaista, jota ei vielä ole, kuitenkin turvallisesti omasta ja tutusta liikkeelle lähtien.

■ Moniarvoisesta uskonnonopetuksesta syntyvät kustannukset ovat puoli promillea koululaitoksen kustannuksista. Se on pieni summa integraatiota lisäävästä voimavarasta koululaitoksessa, koska pieni säästö voi aiheuttaa toisaalta paljon suuremman vahingon, sanoi pääsihteeri Heikki Huttunen. – Isä Heikki ja SEN:n hallintosihteeri Sirpa-Maija Vuorinen valmistautumassa seminaariin.

– Voisiko koulu entistä rohkeammin inspiroida lapsia ja nuoria unelmoimaan ja sitä kautta muuttamaan maailmaa, hän kyseli.

Komulainen painotti, että koulu ei tarvitse ”neutraalia” tai ”objektiivista” katsomusaineiden opetusta, koska kaikessa opetuksessa tulee olla intohimoa, kipinää ja tulta:

– Koulun pitää sitouttaa oppilaita elämään, maailmaan ja sen moniin erilaisiin kertomuksiin. Koulun pitää avartaa kapeita horisontteja, potkia pois mukavuusalueelta ja luoda siten mahdolli-

■ Jaoston puheenjohtaja, dosentti TT Jyri Komulainen kuunteli tarkasti alustajia.

suuksia inhimilliselle kasvulle. Omasta uskonnosta on kurottauduttava kohti itselle vieraita katsomuksia, jotta oppisi ymmärtämään niitä. Tällöin saattaa myös nähdä omansa uudessa valossa. Tällaista luovaa jännitettä ja kasvatuksellista dynamiikkaa ei saa purkaa ”yleisellä uskontotiedolla”, joka antaisi vain tiedonsirpaleita vailla merkitystä. Uskonnonopetuksen riisuminen merkityksellisistä kertomuksista olisi yhtä absurdia kuin fysiikan opiskelu ilman laboratoriokokeita tai äidinkielen opetus ilman runoutta ja retoriikkaa.

Komulainen tiivistä viestinsä siihen, että meidän on ymmärrettävä oma kertomuksemme – mistä minä tulen – mutta samalla on kuultava toisten kertomukset – mistä sinä tulet.

– Vain tällaisen vuoropuhelun kautta saattaa muodostua käsitys ”meistä”. Miten saisimme oman uskonnon opetuksen puitteissa enemmän sijaan toisten kuulemiselle ja ehkä hetkittäin myös yhteiselle unelmoimiselle, se on perimäinen kysymys.

Ministeri toivoi tilaa eettiselle pohdinnalle

Opetusministeri **Krista Kiuru** kertoi

kokemuksenaan, että uskonnonopetuksessa tehdään upea matka erilaisiin arvoihin ja maailmankatsomuksiin, mutta kyseli, miten eri uskontojen, arvojen ja kulttuurien eli yhden todellisuuden erilaisia tulkintoja ja niiden toisille tuomaa lisäarvoa voitaisiin parhaiten opettaa, koska jokaisella oppiaineella on oma kiensä ja ilmaisutapansa, joiden käsitteistö tulisi tuntea. Hän kehottikin nyt keskustelemaan opetuksen tavoitteista, sillä vuoteen 2016 mennessä keskustelu päättyy, koska silloin päätetään linjaukset. Perusopetuksen suhteen tuntijako oppiaineiden välillä on tehty, mutta mitä se tarkoittaa uskonnon ja elämäntatmustiedon opetussuunnitelmien sisältöön?

– Lukioreformi tullaan myös suorittamaan tällä hallituskaudella, mutta minkälaisen tulisi tuntijaon olla? Jos tulee tarve lisätä lukion valinnaisten kursien määrää, niin 45 pakollisesta tullaan poistamaan kursseja niistä oppiaineista, joissa on pakollisia enemmän kuin yksi. Mikä silloin on pakollisten kursien määrä Suomen lukioissa tulevaisuudessa?

Kiuru tarkasteli myös uskonnon ja elämäntatmustiedon opetuksen paikkaa ja tarkoitusta tänä päivänä.

– Tärkeintä on, että näissä oppiaineissa voidaan pysähtyä käymään eettistä keskustelua, jota nuoret kaipaavat löytääkseen omille arvoilleen lähtökohdat ja juuret.

– Uskonnonopetuksen tärkeä tehtävä onkin herättää kysymyksiä ja opettaa kysymään, hän linjasi.

Uskonnonopetus ja elämäntatmustieto järjestetään tällä hetkellä erikseen. Uskonnonopetus järjestetään sen uskonnollisen yhdyskunnan mukaan, johon oppilaiden enemmistö kuuluu. Jos johonkin muuhun uskontokuntaan kuuluvia on vähintään kolme, niin heidän huoltajiensa vaatiessa heille järjestetään oman uskonnon opetusta. Elämäntatmustietoon pätevät samat reunaehdot.

– Yhteiskunnassa on käyty paljon keskustelua tämän järjestelyn kalleudesta, hän huomautti.

Ministeri Kiuru sanoi tekevänsä oman esityksensä asiasta ajallaan.

Nykyisen perusopetuslain mukaan eri uskontokuntiin kuuluvat ovat eri op-

■ Opetusministeri Krista Kiuru näkee tärkeäksi kyvyn ymmärtää vuorovaikutussuhteita ja monikulttuurisuutta.

pitunneilla uskonnonopetuksessa. Ministeri kysyi, olisiko mahdollista tässä asiassa toimia eri tavoin ja innovatiivisesti, vaikka se tietenkin edellyttää toimimista lain edellytysten mukaan.

Ministeri pohti myös sitä, pitäisikö uskonnonopetuksen olla ekumeenisempaa ja ennemmin yhdistävää kuin jakavaa. Suomi on monikulttuurisempi kuin koskaan, ja nyt on toimittava muuttuvan ympäristön edellyttämällä tavalla.

– Keskeinen kysymys kuuluu, mitä yhteistä uskonnonopetuksessa on meille kaikille? Kaikkien uskontojen tulisi saada oppia omastaan, mutta myös toisista, hän painotti.

Lopuksi ministeri Kiuru esitti käsityksensä, että vain rahaan ja hintaan vetoamalla ei kukaan voi perustella uskonnonopetukseen liittyviä näkökulmia, vaan olisi löydettävä yhteinen päämäärä kaikille monikulttuurisessa maailmassa.

Parikeskustelua kysymisestä ja kysymään oppimisesta

Esseisti **Jukka Relander** ja filosofi **Tuomas Nevalinna** pohtivat, että uskonnonopetukseen torjuvasti suhtautuvat ihmiset saattavat perustella näkemysensä niin, ettei lapsille saisi opettaa satuja. He esittivät vastakysymyksenä, kenelle satuja olisi sitten kerrottava, ellei juuri lapsille?

■ Esseisti Jukka Relanderin ja filosofi Tuomas Nevanlinnan mielestä kertomuksen ja tarinan kautta voi oppia paljon muutakin, sellaista mitä faktatieto ei helposti onnistu kertomaan.

– Narratiivisen tarinan kautta voi oppia paljon muutakin, sellaista mitä faktatieto ei voi kertoa. Tiedonlajeja on myös erilaisia, joista faktatieto on vain yksi. Olisi ajattelematonta tukea vain yhdenlaista tiedonlajia.

Kasvatustieteen ajatus *neutraalisuudesta* tarkoittaa, että lapset voitaisiin kasvattaa ikään kuin arvotyhjiössä. Tämä perustuu myyttiin täysin toisista, erillisestä ihmisyydestä.

– Jokainen kasvatustapa perustuu johonkin myyttiin, jolloin neutralisaatio on alusta alkaen täysin mahdotonta. Ihminen ei kykene ensin kasvamaan täysi-ikäiseksi ja vasta sen jälkeen valitsemaan sitä traditiota, johon tahtois syn-tyä.

Saksalaisen filosofin **Hannah Arendtin** mukaan kasvattajan tehtävä on tarjota lapselle merkityksellinen maailma, joka on mahdollista tarvittaessa hy-lytää. Tradition merkitys tulee taas esiin sen muutoksessa.

– Muskarissa esiintyvät tiernapojat, joiden esityksestä on kaikki Jumalaa koskevat säkeistöt karsittu pois, on asiana lähinnä huvittava. Eikö nuorella ihmisel-lä saa enää olla mahdollisuutta olla teke-misissä uskonnon kanssa?

Kaikki opetus on tunnustuksellista. Opettajan on arvostettava omaa oppiai-nettaan, jotta sen opetus olisi mielekästä. Keskustelijat nostivat esiin käsitteen *partisaaninen opetus*:

– Partisaaninen opetus, joka tarkoittaa elävää ja intohimoista opetusta, on tärkeää. On seistävä oman maailmanku-vansa takana ja pidettävä siitä kiinni. Opettajan on osattava luoda uskonnon tarinaan merkityksiä.

Konfliktit hyvin harvoin johtuvat us-konnoista itsestään, vaan niiden taustal-la on yleensä poliittisia ja taloudellisia kysymyksiä. Konfliktit saattavat saada uskonnollisia piirteitä, joista sitten syyte-tään uskontoja. Toisten käsityksiä ja nä-kemyksiä olisi kuitenkin suvaittava, sillä kaikesta uskonnollisuudesta siivottu jul-kinen tila on mahdotonta – uskonto on ilmiö, joka tapahtuu kuitenkin.

– Toiseutta on helpompi suvaita, jos ei lähtökohtaisesti olet sen olevan sietä-mätöntä. Äärimmillään liberalismi ja fundamentalismi ovat enemmän toisten-sa kanssa samankaltaisia kuin erilaisia rakentaessaan muureja ympärilleen ja sulkiessaan toiset pois omasta piiristään, keskustelijat linjasivat.

Lopuksi keskustelupari päätyi totea-maan, että yleensä ihmisillä on hatarat käsitykset uskonnosta.

– Uskonnonopetuksen tulisi olla ymmärrystä lisäävää, puhuttelevaa sekä partisaanista. Lisäksi kysymysten esittä-minen ja kysymään oppiminen on tär-keää. Ymmärryksen lisäämisen haaste ei tosin kuulu vain koululle, vaan sitä olisi harrastettava kulttuurissamme yleisem-minkin.

Minun kouluni ja uskonnon opetus

Helsingin yliopiston Euroopan historian professori **Laura Kolbe** kertoi kuulu-vansa sukupolveen, joka sai ravintonsa 1970-luvun yleisdemokraattisesta maa-perästä ja poliittisesta teinikunta-aktiivi-suudesta. Kirkkokielteisessä kodissaan hän oppi sanomaan marxilaisittain: ”Us-konto on oopiumia kansalle!”

– Vanhempani olivat osa sitä rinta-maa, joka vaati ”porvarillisen hegemo-nian” purkamista. Kirkko miellettiin osaksi tuota hegemoniaa ja sitä sopi si-valtaa ja sättiä konsensusuudessa. Löy-sin saman ajattelun kannattajia luokka-

■ Professori Laura Kolben suuri ajatus on, uskon-nonopetuksen ei tulisi niinkään olla opetusta vaan uskonnossa olemista.

tovereistani Helsingin Tyttönormaalily-seossa: jaoimme näkemyksen luterilai-sen kirkon ”tylsyydestä”, hengellisen elä-män puuduttavasta ankaruudesta ja kirkkorakennusten minimalismista. Em-me löytäneet kosketuskohtaa kristillisen uskontomme kulttuuriperintöön: kun paikallisen seurakunnan kirkkoherra tuli pitämään aamunavauksia, hihittelimme pilkallisesti hahmolle, joka mielestämme edusti kaikkea pinnallista ja ”lipevää” kirkkohierarkiassamme.

Kun hän aloitti oppikoulutaipaleen-sa Helsingin Tyttönormaalilyseossa Ru-neberginkadulla, leijui koulussa vanhan valtion oppikoulun ylevöittävä henki ja heijastuma tyttöopetukseen liittyneestä siveellisyyden eetoksesta.

– Ensimmäisen luokan muistoihin kuuluu aamunavaus, asettuminen pari-jonoon virsikirja kädessä ja marssiminen juhlasaliin ”Herran pelko on viisauden alku” -lauseen katveeseen. Rippikoulun kävin yhdessä monien luokkatovereideni kanssa Taivallahden seurakunnassa ke-sällä 1972. Arvokas ja hauska kokemus nuorelle ihmiselle, mutta muistan koke-neeni herätyshenkisen opetuksen ja opettajat vieraannuttavina. Kritiikin taakse kätkeytyi näkemys siitä, että lute-rilaisuudesta puuttui jotain – puhuttelevuus, estetiikka, todellinen ja koskettava hengellisyys.

■ Panelistien ja yleisön välille virisi vilkas keskustelu eri uskontojen asemasta koulujen uskonnonopetuksessa.

Kolbe kävi yliopistollista opetuskoulua, jossa opetusharjoittelijat pitivät opetukseen liittyviä tunteja.

– Koulusta tarttui näkymätöntä osaamista, jolle on ollut myöhemmin käyttöä. Opimme yhdeksän oppikouluvuoden auskultanteista erottamaan varsin nopeasti ne henkilöt, joilla oli opettamisen lahja. Hyvällä opettajalla oli karismaa, innostusta omaan aiheeseen ja rakkautta nuoria kohtaan. Uskontotunneilla falskius paljastui poikkeuksellisella nopeudella. Jos opettaja ei seissyt sanojensa takana tai säteilyt osaamistaan, häiriköimme me kiltit tyttökoululaiset tuntia tavanomaisella reippaudella. Julmaa, mutta tehokasta arvostelua!

Professori Kolbe miettii nyt, että hänen omat uskonnon opettajansa edustivat osaamisen kärkeä.

– Lehtori **Anita Koskimaa** ja tohtori **Reijo Heinonen** ovat jääneet mieleen; edellinen oli pieni, vaalea ja persoonallisesti nariseva opettaja ja jälkimmäinen viileän akateeminen uskontotutkija. Koskimaa piti toisinaan oppitunneilla ”hengellisen musiikin levyraatia”, mikä puhutteli, vaikka viihteelliseksi väännetyt laulut eivät saaneet kovin korkeita pisteitä. Sekä Koskimaa että Hei-

nonen olivat taitavia ja humanistisesti virittyneitä opettajia, ja opetus avautui laajasti kirkkohistoriaan ja maailman uskontojen esittelyyn ja erittelyyn. Oppilaita tuettiin pitämään aamunavauksia heille itselleen tärkeistä aiheista, ja muistan seisseeni kerran ja pari puhumassa koulumme tyylikkäässä ja modernissa juhlasalissa Mäkipellontielle Etelä-Haagassa.

Vahva ortodoksinen perinne

Kolbe muisteli, että oman kotinsa tapakristillisyyden – joulun ja pääsiäisen viettämisen – korvasi hänen suvussaan vahva ortodoksinen perinne.

– Venäläinen isoäitini Larissa K. asui Tukholmassa ja saapui Helsinkiin aina juhlapyhinä, kuten pääsiäisenä ja usein joulunakin. Hengellisen elämäni kirkkoalkeet opin Uspenskin katedraalin juhla jumalanpalveluksissa; tosin puuduttava seisominen kirkossa haihdutti osan elämyksen syvyydestä ja sai ajatukset harhailemaan muissa kuin kristillisissä kysymyksissä. Isoäitini sisäistetty uskonnollisuus, rauha ja iloinen tasapaino tekivät suuren vaikutuksen, vaikka hän oli kokenut viisi sotaa ja yhden vallankumouksen, ja hän vakuutti uskonnolla, uskomisella

olleen vaikutusta asiaan. Sukuyhteisöllisyys toteutui pääsiäisateriaalla, kun äidistäni kehkeytyi loistava ortodoksisten ruokien valmistaja.

Kolbe kertoi kuuluneensa kaupunkilaiseen, liberaaliin ja ei-uskovaiseen keskiluokkaan, jonka määrä on moniker taistunut sitten hänen lapsuutensa ja nuoruutensa 1960- ja 1970-luvun.

– Antiikin opinnot Roomassa vuosina 1978 ja 1980–1981 avasivat silmäni: Eurooppaa ei voi ymmärtää ilman uskontojen läsnäoloa. Katolisuus suorastaan ryöpsähti silmille; vierailu Vatikaanissa, Pietarinkirkossa sekä Pantheonin kokeminen avasivat silmäni uskonnon kulttuuriperinnön arvostamiseen ja oman paikkani asemoimiseen uskontojen pohjoinen–etelä-akselilla. Löysin barokin, tyyleistä eurooppalaisimman ja esteettisimmän. Uudestaan uskonnot tulivat vastaan kylmän sodan päättymisen jälkeen: katolisuuden (Puola) ja luterilaisen kirkon (DDR) merkitys kehityksessä oli olennainen. En enää voinut snobbaila välipitämättömyydellä uskonasioissa. Samaan aikaan tutkimuksellinen syvähypäys suomalaisen sodan jälkeiseen aatehistoriaan kasvatti ymmärrystäni koto-pohjaiseen vahvaan kristilliseen perusvi-

reeseen. Aloin ymmärtää, että minä ja kaltaiseni edustimme vähemmistöä kotimaassamme.

Laura Kolbe tunnusti olevansa kulttuuriperinnöltään kristitty, mutta hän ei ole uskovainen.

– Haen paikkaani tässä ajassa ja maailmassa. Silti uskon uskontojen voimaannuttavaan merkitykseen ja suhtaudun kunnioituksella kanssaihmisteni uskoon. Pidän kristillisistä perinteistä ja kunnioitan työtä, jota kirkon piirissä tehdään hädänalaisten ja syrjäytyneiden hyväksi. Suron joka kerta, kun kirkosta eroamiseen liittyvät uutiset ryöpsähtävät esille. Kuulun seurakuntaan, koska arvostan siihen liittyvää sosiaalista pääomaa.

Lopuksi Kolbe totesi, että ajassamme on syvä hengellisyyden tarve.

– Mietin usein, miksi oma kristillinen uskomme ei tyydytä tätä ulottuvuutta. Edelleenkin kirkon julkisuus kuvassa korostuvat ankaruus ja suvaitsemattomuus. Samalla näen historian ammattilaisena, että ihminen itsessään ei ole muuttunut, vaikka materia ympärillämme on saanut suuremman sijan. Uskonnonopetus antaa mahdollisuuden avata lapsille ja nuorille kysymyksiä, jotka liittyvät ihmisenä kasvamiseen eli moraaliin, empatiaan ja tapakulttuuriin, toisen ihmisen kunnioittamiseen. ”Ole ihmisiksi” -asenne on nostettava esiin. Hyvä uskonnonopettaja ei niinkään opeta uskontoa, vaan osoittaa tien uskonnossa olemiseen.

Moniuskontoinen paneeli kommentoi

Eri uskontojen edustajien paneelissa puheenjohtaja **Kati Mikkola** kysyi, mitä tarkoittaa uskontodialogi koulumaa-ilmassa? Hän sai seuraavia vastauksia:

- Jos puolet koulun opiskelijoista tunnustaa jotain muuta maailmanuskontoa kuin kristinuskoa, ei uskonnoista pidä vaieta. Niitä tulee käsitellä asiallisella ja kunnioittavalla tavalla ja antaa niistä täsmällistä tietoa sekä kohdella niitä kunnioittavalla asenteella. Näin luodaan mahdollisuus uskontodialogiin.

- Koulujen opettajakunnassa saisi olla enemmän opettajia eri uskontokunnista. Oppilaat ottavat helpommin yhteyttä sellaisiin opettajiin, jotka tuntevat oppilaan omaa traditiota.

- Yksinkertainen ja toimiva dialogin

■ TT Kati Mikkola johti puhetta paneelikeskustelussa.

muoto ortodoksisen sekä luterilaisen opetuksen välillä on, että ortodoksisuutta käsiteltäessä ev.lut. uskonnossa pitää ortodoksinen opettaja ne tunnit ja päinvastoin. Jos opettaja ”poteroituu” omaan kantaansa, dialogi ei onnistu.

- Juhlapyhiä pitäisi toteuttaa enemmän. Eri uskonnoissa voisi pohtia niitä yhdistäviä tekijöitä esimerkiksi vertailemalla pyhistä teksteistä nousevia uskonnollisia periaatteita.

- Opettajakunnan vaalima erilaisuuden hyväksymisen vahva periaate on tärkeä. Erilaiset uskonnot eivät muutu kummajaisiksi, jos koulussa on moninaista ilmettä. Uskonnotuntien eriyttäminen aiheuttaa haasteen uskontodialogille. Jos yhteisiä tilaisuuksia olisi enemmän, myös keskustelu olisi moninaisempaa.

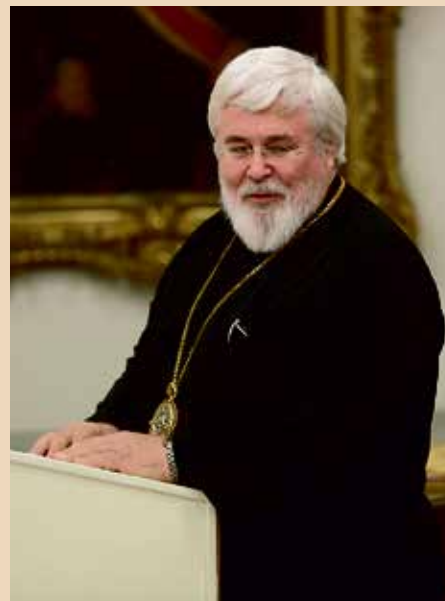
- Dialogi vaatii opettajien aktiivisuutta ja kiinnostusta aiheeseen sekä yhdessä keskustelua asioista.

- Vähemmistöuskontojen asema Suomen koululaitoksessa on hankala, sillä vähemmistöuskontojen opettajakoulutus on vielä hataralla pohjalla.

- Huoltajien olisi hyvä tiedostaa, että uskonnonopetus on tiedon jakamista, ei uskonnon harjoittamista.

- Uskonnonopetuksella on tärkeä yhteiskunnallinen tehtävä välittää ajattelutaitoja, analysoida vallitsevia arvoja sekä poistaa harhaluuloja.

- Haasteena on estää väärin tietojen

■ Arkkiepiispa Leo nosti lapsen aseman tärkeäksi koulussa.

leviäminen, ja olisi pohdittava, miten mediaan saataisiin oikeaa tietoa. Todelliseen tietoon perustumaton ”iltapäivälehtitietoisuus” uskonnosta on vakava este, koska ihmisillä ei välttämättä ole käsitystä nyky päivän uskonnonopetuksen sisällöstä.

Arkkiepiispa haluaa muistaa lasta

Seminaarin päätöskomentissaan arkkiepiispa **Leo** korosti, että joulujuhla ja suvivirsi kuuluvat suomalaisen koulun juhlakulttuuriin. Niiden poistaminen ei edistä suvaitsevaisuutta, vaan ne antavat pohjaa oikeanlaiselle suvaitsevuu-delle. Myös uusi uskonnonvapauslaki nimenomaan tukee vapautta uskontoon.

Hänen mielestään uskontodialogin on oltava reipasta ja aitoa. Uskonnonopettajien on sisäistettävä opetuksensa ja hallittava opetuksessa tärkeät pedagogiset taidot. Oppikirjojen teossa hän piti erityisen oleellisena sitä, että niiden tekijät tuntevat sisältäpäin käsittelemänsä uskonnon.

Hän myös huomautti, että vapaa-ajattelijoita ei tarvitse liikaa pelätä.

- Neutralisaatio ei koskaan voi saavuttaa neutraalia pistettä, joten sen kannattajat eivät koskaan tule olemaan tyytyväisiä, hän letkautti.

Uskonnonopetuksessa tärkeintä on aina muistaa lapsi, jota varten työtä tehdään.

■ Kari M. Rantilä

Uusi opetus-suunnitelma valmisteilla

Opetussuunnitelmauudistus, tulevaisuuden taidot, tuntijako, suvivirikeskustelu ja oman uskonnon opetus... Koulun maailma on käsitteitä ja linjauksia täynnä, mutta mistä nousevatkaan uskonnonopetuksen sisällöt ja painotukset? **Raili Keränen-Pantsu** valottaa uskonnonopetuksen ajankohtaisia kysymyksiä – nyt on oikea aika perehtyä siihen, mistä syntyy koulun uskonnonopetus.

Valtakunnalliset opetussuunnitelman perusteet antaa Opetushallitus. Opetussuunnitelmissa määritellään annettavan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit eli arvioinnin ohjeistus. Opetussuunnitelma on siis tärkein opettajan työtä määrittävä työkalu. Oppimateriaalit, kuten kirjat ja sähköiset materiaalit, pyrkivät tukemaan opetussuunnitelman tavoitteiden toteutumista. Viime kädessä kuitenkin opettaja määrittää, millaisin opetusmenetelmin ja materiaalein hän opettaa opetussuunnitelman sisältöjä.

Millainen on koulun uskonnonopetussuunnitelma?

Opetussuunnitelmassa on yleinen osa, jossa käsitellään mm. perusopetuksen arvopohjaa ja oppimiskäsitystä. Jokaisen opettajan on tärkeä olla tietoinen yleisen osan linjauksista ja pohtia, mitä ne merkitsevät omassa työssä.

Uskonnon opetusta määrittävät opetussuunnitelmassa yleiset, kaikkia uskontoryhmiä koskevat tavoitteet. Yhteisinä tavoitteina uskonnon opetuksella on:

- perehdyttää omaan uskontoon,
- perehdyttää suomalaiseen katsomusperinteeseen,
- tutustuttaa muihin uskontoihin,
- auttaa ymmärtämään uskontojen kulttuurista ja inhimillistä merkitystä,
- kasvattaa eettisyyteen ja auttaa ymmärtämään uskonnon eettistä ulottuvuutta.

Koulun uskonnonopetuksen tavoitteena on laaja-alainen uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Yleiset

tavoitteet ohjaavat opetusta tähän suuntaan. Nämä yleiset tavoitteet koskevat niin ortodoksista, evankelis-luterilaista kuin islamia tai bahai-uskontoa.

Kolmanneksi jokaisella uskontoryhmällä on omat, tarkennetut tavoitteet ja sisällöt. Evankelisluterilaisen uskonnon opetuksen lähtökohtana on tutustuttaa oppilas monipuolisesti uskonnolliseen kulttuuriin ja tuoda esiin oppilaan kehityksen ja kasvun kannalta keskeisiä tekoja. Ortodoksisessa uskonnonopetuksessa keskeistä on oppilaan ortodoksisen identiteetin vahvistaminen ja ylläpitäminen. Molempien tavoitteena on auttaa oppilasta ymmärtämään uskonnon merkitystä hänelle itselleen sekä näkemään uskonnon vaikutuksia yhteiskunnassa ja kulttuurissa.

Uskonnonopettajan työn tavoitteita ja sisältöjä määritellään siis kolmessa kohdassa ja nämä kaikki osat muodostavat kokonaisuuden. Opetussuunnitelman tunteminen onkin tärkeää, sillä silloin opettaja hahmottaa oman opetuksensa suunnittelun reunaehdot ja pystyy tarkastelemaan esimerkiksi opetusmateriaalia tavoitteiden ja sisältöjen näkökulmasta

Opetussuunnitelmauudistus – miksi ja milloin?

Nykyisin voimassa olevat opetussuunnitelman perusteet otettiin käyttöön vuonna 2004. Sitä edelliset vuonna 1994, joten keskimäärin kymmenen vuoden välein on opetussuunnitelmia uudistettu.

Tällä hetkellä opetussuunnitelman uudistustyö on kiivaassa vauhdissa. Juuri nyt uusia opetussuunnitelmia työstä-

vät eri oppiaineiden asiantuntijatyöryhmät opetushallituksen virkamiehen johdolla. Uskonnulla on oma, eri asiantuntijatahoista koostuva työryhmänsä. Tarkoitus on suunnata katseet tulevaisuuteen ja miettiä, millaisia tietoja ja taitoja uskontojen ja katsomusten osalta oppilaat tarvitsevat 2020-luvulla.

Opetussuunnitelmauudistus on ajankohtainen nyt siksi, että edellisistä opetussuunnitelmista on kulunut jo aikaa ja yhteiskunnassa on tapahtunut monenlaisia muutoksia mm. maahanmuuton lisääntymisen myötä. Lisäksi valtioneuvoston tuntijakoasetus 422/2012 asettaa uudistustarpeita.

Tuntijakouudistus vähentää uskonnosta yhden vuosiviikkotunnin

Valtioneuvoston tuntijakoasetuksessa päätettiin uskonnon osalta yhden vuosiviikkotunnin vähennyksestä. Tämä kohdistuu vuosiluokille 7–9. Uskontoa opetetaan siis elokuusta 2016 alkaen kymmenen vuosiviikkotuntia vuosiluokilla 1–9. Lisäksi on määritely, että tunnit jakautuvat seuraavasti: 1–2 lk: 2 tuntia, 3–6 lk: 5 tuntia, 7–9 lk: 3 tuntia. Tämä tarkoittaa, että kunnat itse määrittelevät, millä vuosiluokalla (välillä 3–6) opetetaan kaksi vuosiviikkotuntia. Vuosiviikkotunnilla tarkoitetaan 38 tuntia opetusta vuoden aikana. Yhden tunnin vähennys tarkoittaa opetussuunnitelman tasolla sisältöjen ja tavoitteiden tarkentamista, sillä asioiden käsittelyyn varattu aika vähenee. Yhteiskuntaoppi tulee uutena myös alakouluun, nykyisissä opetussuunnitelmissa sitä opetetaan vasta yläluokilla.

Millä aikataululla opetussuunnitelmauudistuksessa edetään?

Syyslukukausi 2013

- Perustetyö jatkuu.
- Toinen kommentointi 9.–27.9. (esiopetuksen kokonaisuus).

■ Kouluttaja, uskonnonpedagogi Raili Keränen-Pantsun mielestä nyt on aika pohtia, millaista uskonnon-opetusta tarvitaan.

Kevätlukukausi 2014

- Perustetyö jatkuu kommentoinnista saadun pohjalta.
- Kolmas kommentointi 15.4.–9.5. (perus- ja lisäopetuksen kokonaisuus).

Syyslukukausi 2014

- Lausuntopyynnöt ja kuuleminen syys-lokakuussa.
- Perusteiden viimeistely lausuntojen pohjalta.
- OPH:n päätös uusista perusteista vuoden loppuun mennessä.

Tammikuu 2015

- Paikallisten opetussuunnitelmien laadinta alkaa

Elokuu 2016

- Uusien tavoitteiden ja tuntijaon sekä opetussuunnitelmien mukainen opetus alkaa.

Näistä kaikille mahdollinen seuraava mahdollisuus vaikuttaa on huhtikuussa (15.4.–9.5.2014) oleva julkinen kommentointi. Tällöin opetushallituksen nettisivuilla jokainen voi vapaasti käydä kommentoimassa opetussuunnitelmatyöskytystä. Äänensä kuuluville saa myös paikallisten opetussuunnitelmien laadinnassa, jolloin työryhmän jäseniksi

voidaan kutsua esimerkiksi asiasta kiinnostuneita vanhempia. Tämä ajoittuu vuodelle 2015. Uudet opetussuunnitelmat ovat valtakunnallisesti käytössä elokuusta 2016 alkaen.

Nyt on oikea aika

Nyt on oikea aika pohtia, millaista uskonnonopetusta tarvitaan. Ennen kaikkea huomio kannattaa suunnata siihen, millaisiin yhteiskunnallisiin ja globaaleihin kysymyksiin ja tarpeisiin uskonnonopetus voi vastata tulevaisuudessa. Varmaa on se, että monikulttuurisessa maailmassa uskonnollisen kielen ja käyttäytymisen lukutaito, oman kulttuurituntumisen ja toisten katsomusten arvostaminen ovat keskeisessä roolissa. Näihin kaikkiin uskonnonopetuksella on tarjota monipuolisia näkökulmia.

■ Raili Keränen-Pantsu

kouluttaja,
uskonnonpedagogiikka, Agricola

Kirjoittaja on myös Opetushallituksen valtakunnallisten opetussuunnitelman perusteita laativan uskonnon oppiaineryhmän jäsen.

Uudistus etsii suuntaa

Joensuulainen uskonnonopettaja **Kaisa Nykänen** on Opetushallituksen valtakunnallisten opetussuunnitelman perusteita laativan uskonnon oppiaineryhmän ortodoksijäsen. Vaikka työryhmässä elää voimakkaana uskontieteellinen näkemys ja pyrkimys uskonnonopetuksen neutraaliuteen, hyvä lopputulos on hänen mielestään vielä saavutettavissa.

Kaisa Nykäselä opetuksen tunnustettomuus on suuri kysymys.

– Paineita luterilaisella puolella aiheuttaa se, että uskonnonopetuksen tulisi kelvata kovin monille tahoille yhteiskunnassa. Myös luterilaisen kirkon sisällä on erilaista liikehdintää ja näkemyksiä tästä asiasta. Ortodoksisessa kirkossa me kuitenkin katselemme sitä aivan erilaisesta näkökulmasta, sillä meillä on asiaan hyvin samanlainen lähestymistapa.

– Koulun opetusryhmissä oppilaina ovat kirkon jäsenet, joiden vanhemmat ovat kouluun lapsen ilmoittaessaan valinneet ortodoksisen uskonnonopetuksen. Ryhmässä voi olla oppilaita myös kulttuurisin perustein, siis positiivisen uskonnonvapauslain ja lastenoikeuksien julistuksen hengen mukaisesti.

– Tämä opetusryhmän luja, yhteinen tausta poikkeaa koulun yleisestä uskonnonopetuksesta, johon osallistuminen on avointa kenelle tahansa uskontokuntaan tai taustaan katsomatta. Yleinen uskonnonopetus tarkoittaa tällä hetkellä kaikissa Suomen peruskouluissa luterilaista uskontoa.

Ortodoksisten uskonnonopettajien näkemykset yhtenevät siinä, mitä uskon-

nonopetus on ja mihin sen pitäisi kehittyä. Kaisan mielestä paineet eivät tulekaan meidän kirkkomme suunnalta, vaikka uudistamisen paineita meilläkin on.

– Nyt olisi aika päivittää opetus-suunnitelmat, ja tämä ei koske pelkästään pedagogisia kysymyksiä vaan myös sisältöjä. Maailma on erilainen kuin kymmenen vuotta sitten. Maailmanuskontojen opiskelu tulee aloittaa tavoitteellisemmin jo alemmilla luokilla. Myös eettistä pohdintaa tulee lisätä. Hyväksi ihmiseksi kasvamista tulee tukea opetus-suunnitelmauudistuksen hengessä. Vastaavasti joitakin sisältöjä tulee karsia, pelkästään jo senkin vuoksi, että opetusta on elokuusta 2016 alkaen yksi vuosi-viikkotunti vähemmän.

Alakoulussa uskonnonopetus ei uskontoa opettavien opettajien keskuudessa nauti aina suurta arvostusta.

– Johtuuko tämä opettajien puutteellisesta aineenhallinnasta vai heijastelee se yleisemmin yhteiskunnan uskonnonvastaista ilmapiiriä, Kaisa tiivistää ongelman.

– Tällainen arvostuksen puute näkyy oppiainetta sisältäpäin. Ortodoksisella puolella tämä ei ehkä ole niin suuri kysymys, sillä aivan kuten oppilaat ovat ikään kuin jo puolensa valinneet, myös ortodoksiopettaja on usein tehtävänsä valinnut, sillä hänelle se on harvoin pelkkä virkavelvollisuus.

Kaisa sanookin opettajainhuoneen keskusteluissa kysyneensä, opettammeko me uskontoa sen vuoksi, että se olisi opettajille mukavaa, vai sen takia, että se on lapsille merkityksellistä?

– Vanhemmat eivät halua poistaa uskonnonopetusta kouluista. Ja jos lapsilta kysytään, niin uskontotunnit ovat heidän mielestään mukavia tunteja. Mutta itsestään selvää on, että uskonnonopetusta ja opettajien ammattitaitoa opettajankoulutuksessa täytyy kehittää niin, että siitä tulee mielekästä.

Nykyajan trendi

Kaisa sanoo selvästi, että elämme maailstuneessa, sekulaarissa yhteiskunnassa.

– Tällä alkaa olla oikeasti vaikeaa uskaltaa sanoa olevansa ”uskovainen” ja tunnustaa jotakin väriä. Jos käy ilmi, että joku on uskovainen tai uskonnonopettaja, niin hänelle saatetaan tehdä selväksi, että

Yhteiskunnan sivistys ilmenee tavassa, jolla se kohtelee vähemmistöjään.

on typerää uskoa, koska nuo kaksituhatta vuotta vanhat sadut ovat aikansa eläneitä eivätkä perustu tieteellisesti todistettuun todellisuuteen. Samalla ihminen itsekin saa tuntea olevansa typerä. Siinä heijastuu nykyisen arvomaailman muutos.

– Tämä vastustava vähemmistö on äänekästä ja näkyvää ja saa sanomansa kuuluviin. Julkisessa keskustelussa ovat äänessä jatkuvasti samat ihmiset, jotka ovat ottaneet tehtäväkseen uskonnon poistamisen tästä yhteiskunnasta. Uskonto halutaan siivota pois näkyvistä, lokeroida yksityiseksi ja yksilölliseksi, tunteen-omaiseksi subjektiiviseksi kokemukseksi. Olen usein miettinyt, mitä ”vapaa-ajattelua” on sellainen ajattelu, joka ei salli muita näkökulmia oikeaksi kuin omansa?

Kaisa kysyykin, missä ovat äänekäät uskonnon puolustajat?

– Itse olen aikaansaamaton käymään julkista debattia ja puolustamaan oikeutta uskontoon sen kaikessa rikkaudessaan, sen tunnustan, mutta niin tuntuvat olevan muutkin. Miksi? Emmekö uskalta? Vai käännämmekö vain toisen posken? Olisiko kuitenkin velvollisuutemme puolustaa esimerkiksi juuri oikeutta omaan uskonnonopetukseen?

Suomessa suoranaista tunnustautumista johonkin uskontoon tai ideologiaan helposti vierastetaan, vaikka kulttuurissamme kristinuskokutoutuu sisään kaikkeen. Julkisen tunnustautumisen kieltäminen on johtanut siihen, ettei enää itsestään selvästi myöskään haluta tunnustaa kulttuurista arvopohjaamme. Kaisa on tunnistanut tämän piirteen:

– Jos katsoo asetusta perusopetuksen tuntijaosta ja tavoitteista vuodelta 2012, todetaan siinä selvästi, että opetus perustuu kristillis-humanistiselle arvopohjalle. ”Opetus edistää kulttuurien sekä aatteellisten, maailmankatsomuksellisten ja uskonnollisten, kuten kristillisten, perinteen sekä länsimaisen humanismin perin-

teen tuntemista ja ymmärtämistä.” Silloin se on haluttu kirjata sinne, mutta nyt se siivotaan siististi pois.

Kaisan mielestä toinen opetukseen liittyvä suuri asia liittyy täällä Suomessa omiin kuvitelmiimme.

– Koska me olemme pidättyväisiä ja vähän ahdistuneita tämän meidän uskontomme suhteen, pidämme sitä henkilökohtaisena ja salaisena, suljettujen ovien taakse kuuluvana yksityisenä asiana, niin me myös kuvittelemme, että asian laita koko muussa maailmassa olisi samalla tavoin.

– Meillä kehitys on mennyt yhä enemmän siihen, että usko Jumalaan on vain yksilön asia, hänen näkemyksensä ja päätöksensä. Siinä ei paljon paina edes se, että lapsen kannalta se on perheen tai vanhempien päätös. He ovat kastattaneet lapsen ja ovat halunneet jakaa tämän perinteen lapsensa kanssa. Tämä ei paina missään, vaan kaikessa painotetaan uskon yksityisyyttä. Meillä kaikista uskonnon merkeistä yritetään poistaa niihin kuuluva sisältö ja merkitys, yhteisöllisyys. Eihän maailmalla ole sellaista!

– Jos haluamme kasvattaa maailmankansalaisia, heillä pitää olla vahva oma identiteetti ja heille pitää olla selvää, mikä minä olen, mistä tulen ja myös tietää, miten minä asetun tähän koko maailman kenttään.

Opetussuunnitelma identiteetin kannalta

Kaisa ei kuitenkaan pidä opetussuunnitelmien nykykehitystä ongelmana ortodoksisen uskonnollisen identiteetin kannalta.

– Vielä en näe edessämme uhkakuvia, toistaiseksi kaikki mahdollisuudet ovat avoinna. Keskustelu identiteetistä lähtee uskontotieteellisestä lähestymistavasta, siitä että sanaan identiteetti liitetään negatiivisia konnotaatioita.

Kaisa kertoo identiteetin karsimisen uskonnonopetuksesta liittyvän modernistiseen ajattelutapaan.

– Se on niin vanhanaikaista ja viittaa ”omaan” uskontoon, ja se taas puolestaan viittaa tunnustukselliseen uskontoon. Kehityshän on mennyt niin, että aiemmin opettajan täytyi kuulua siihen uskontokuntaan, minkä uskontoa hän opettaa, mutta nyt sitä vaatimusta ei ole, vaan opettajalla täytyy olla vain kelpoi-

suus opettaa ortodoksista uskontoa.

– Opetussuunnitelman yleisen osan perusteita on kirjoitettu jo aika pitkälle, vaikkei mitään ole vielä lyöty lukkoon. Siellä puhutaan lapsen kokonaispersoonallisuuden kehittämisestä, lapsen identiteetistä, hänen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnistaan, ei pelkästään siitä, että koulu olisi pelkästään laitos, jossa annetaan tietoja ja taitoja, vaan että siellä myös huolehditaan hänen hyvinvoinnistaan. Siinä yhteydessä käytetään sanaa identiteetti useamman kerran, mutta uskonnossa sitä ei saisi käyttää. Ja se on mielenkiintoista!

Silti Kaisa pitää selvänä, että niin pitkään kuin opetetaan omaa uskontoa, sen avulla lapsen uskonnollinen identiteetti väistämättä rakentuu, vaikkei sanaa enää kirjoitettaisi suunnitelmiin.

– En ymmärrä, miten minä voin sulkea sen pois, ettei se lapsiraukka vain missään nimessä käytä niitä tietoja ja taitoja, kokemuksia ja elämyksiä identiteettinsä rakentamiseksi, joita hän saa ortodoksisen uskonnon oppitunneilla, hän huomauttaa sarkastisesti.

– Kun nyt voi melkein kuka tahansa opettaa, trendi kulkee siihen suuntaan, että poistettaisiin tämä ”oman” uskonnon opetus ja tilalle tulisi kaikille yhteinen uskonnonopetus, jota tällä hetkellä jo Helsingin Kulosaareissa kokeillaan.

– Tämän opetuksen, kuten viimeaikaisten aloitteidenkin taustalla taitaa lymytä raadollinen tarve säästää rahaa. Oman uskonnon opetus nähdään kalliina ja ylimääräisenä kuluna. Vuonna 2012 uskontoa opetettiin perusopetuksessa siten, että luterilaista uskontoa opetettiin noin 92 %, elämäkatsomustietoa 4 %, islamia, ortodoksista ja muita uskontoa 3,4 % ja vapautettuja oli 0,7 %. Kysymys opetuksen kalleudesta on mariginaalinen!

Kaisa pitää uskottavana käsitystä siitä, että yhteiskunnan sivistys ilmenee tavassa, jolla se kohtelee vähemmistöjään ja ovatko ne saman- vai eriarvoisia enemmistön kanssa.

– Nähdäänko oikeus omaan arvokkaana, rikastavana ja rauhaa edistävänä asiana vai taakkana ja painolastina, hän kysyy.

Ideologinen opetussuunnitelma?

Kaisa pohtii ajatusta uuden opetussuunnitelman ideologisuudesta.

– Asiat voidaan kirjata niin monella tavalla. Työryhmässä asiat ovat aivan kesken, ja vaikka ajatukset ovat olemassa, eivät ne vielä ole saaneet kirjallista muotoa. Nyt juuri tekstiä vasta työstehtään, ja olemme odottavalla kannalla, mitä syntyy.

– Enemmistön näkökulmasta on toisinaan todella vaikea ymmärtää sitä, miltä asia näyttää vähemmistön kannalta ja kuinka se siellä koetaan. Silloin sanavalinnoillakin voi olla merkitystä. Tahtomatta saatetaan sulkea pois jotain tietylle uskonnolle ominaista, ja sitä emme halua työryhmässä tehdä, hän vakuuttaa.

Kaisa toteaa lisäksi, että luterilaisella enemmistöllä saattaa olla vaikeuksia opetuksen yleisyyden vuoksi. Yleisen opetuksen tulee soveltua kaikille, lähtökohtiin katsomatta. Ortodoksiopettajana hän myös arvelee itse olevansa sisäisessä oppositiossa siinä, että uskonnollisen identiteetin rakentamisesta huolimatta hän pitää omassa opetuksessaan tiukasti kiinni oppilaiden oikeudesta omiin näkemyksiin.

– Aina puhuttaessa vakaumuksellisesta tai henkilökohtaisesta asiasta, siis kun aivan suoraan ja rehellisesti rakennetaan oppilaan identiteettiä, niin sanon selvästi, että nämä ovat asioita, joita teidän tulee itse miettiä. Antamassani uskonnonopetuksessa ei arvoteta sitä, miten tai mihin joku uskoo, vaan miten hän itse ajattelee ja perustelee ajatuksensa siten, että näen oppilaan hallitsevan opetetun asian. Kysymys on uskonto-nimisen oppiaineen opettamisesta, ei uskomisen opettamisesta!

Seuraavat kymmenen vuotta

Viimeksi perusopetuksen tuntijakoa ja opetussuunnitelmaa uudistettiin kymmenisen vuotta sitten. Vajaa vuosi sitten asetettiin työryhmä miettimään uusia opetussuunnitelman perusteita. Kaisa toteaa, että siitä eteenpäin seuraavat kymmenen vuotta sen jälkeen, kun uusi opetussuunnitelma on tehty, ovat tuntijakoasetus ja opetuksen perusteet olemassa.

– Näillä mennään, mutta sitten kymmenen vuoden kuluttua tilanne voi olla kokonaan toinen. Nythän opetuksesta vähennettiin jo yksi tunti, ja sen merki-

KARI M. RÄNTILÄ

■ Kaisa Nykänen haluaa arvostaa sitä, miten oppilas itse perustelee ajatuksensa.

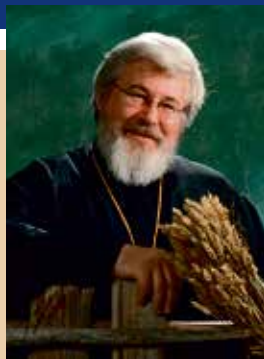
tyksestä tulevaisuudelle on esitetty monia näkemyksiä.

Kaisa Nykänen korostaa olevansa työryhmän työssä mukana sen vuoksi, että haluaa kehittää ortodoksista uskonnonopetusta niin kiinnostavaksi ja antoisaksi, että sen mielekkyyden näkevät myös muut kuin vain asialleen omistautunut uskonnonopettaja.

– Uskonnulla on oppiaineena annettavana sellaista, mitä millään muulla oppiaineella ei ole. Meidän tunneillamme pitää pohtia sitä, mikä on oikein tai väärin, me jaamme kokemuksia ja mietimme erilaisia tilanteita ja vaihtoehtoja ja keskustelemme. Me paneudumme keskustelun ja perustelun taitoihin ja siihenkin, miten lapsi voi olla eri mieltä loukkaamatta toista. Näitä taitoja me opetamme uskonnossa.

■ Kari M. Röntilä

Minä arvostan vapautta

Keskustelu uskonnonopetuksesta on jatkuvasti esillä suomalaisessa yhteiskunnassa. Keskustelussa äänekkäimpiä ovat koulun uskonnonopetuksen vastustajat, jotka haluivat poistaa uskonnonopetuksen yleissivistävästä koulusta kokonaan tai saada tilalle kaikille yhteisen opetuksen. Samaan aikaan Suomi monikulttuuristuu kovaa vauhtia, ja uskontojen kirjo on lisääntynyt.

Johtuuko ”suomalainen uskontokriisi”, toisin sanoen halu uskontojen rajojen häivyttämiseen, suomalaisten huonosta itsestunnon, vai onko se vain huonoa itsetuntemusta? Suomi on kristillinen maa. Myös eurooppalainen kulttuurimme, sen ajattelu ja moraalit pohjautuvat kristinuskoon. Kristilliset arvot ovat ikään kuin meidän geeneissämme. Ne takaavat yhteisen arvopohjan hengellisessä mielessä, opillisista eroista huolimatta. Kristillisyyden ei siis ole vain menneisyyden perinne vaan hengellinen perintömme, joka innoittaa ja antaa elämällemme tänäänkin merkityksen ja syvällisen sisällön.

Vaikka uskonnollinen tapakulttuuri on tulevaisuudessakin monelle yksityisasia, on uskonnollisen identiteetin arvomaailma läsnä yhteiskunnan kaikilla sektoreilla. Suomalaista yhteiskuntaa ei voi riisua tyhjäksi uskonnollisista symboleista ja arvoista. Tiedämme, että maailmalla on monia esimerkkejä yhden aatteen yhteiskunnista, joita leimaa voimakas suvaitsemattomuus kaikkea erilaisuutta kohtaan. Emmehän me halua Suomen lähtevän tuolle tielle!

Vapauden keskeiset arvot

Olen sen sukupolven ihminen, joka kasvoi jo lapsesta asti arvostamaan vapautta. Minulle itselleni tuon vapauden keskeisiä arvoja ovat olleet pienet ja varsin käytännölliset asiat: oikeus koulutukseen, sen mukana myös oman uskonnon opetukseen, sosiaaliturva, vapaa liikkuminen ja luonnollisesti myös sananvapaus.

Läntisessä kulttuurissamme on paljon asioita, joita kristittyinä voimme tarkastella hyvinkin kriittisesti. Me voimme nähdä länsimaisen demokratian varjopuolina esimerkiksi liian pitkälle laajennetun moraalisen vapauden, mutta ymmärrämme samalla, että sen rinnalla kehittyneet vammaisten, lasten ja vähemmistöjen oikeuksien kunnioitus eivät olisi voineet toteutua ilman, että kaiken lähtökohdaksi on ollut vapauden kuuluminen kaikille.

Sama vapauden arvopohja mahdollistaa sekä kristillisten että muiden uskonnollisten ryhmien välisen dialogin. Dialogia ei kuitenkaan voi olla, jos ei tunneta omaa uskontoa ja omaa perinnettä. Vain oman itsemme tuntemisen ja toisten kunnioittamisen kautta voimme rakentaa suvaitsevaista ja monikulttuurista yhteiskuntaa. Samalla tuetaan yksilön omaa kasvua globaalissa maailman kansalaisena. Mielestäni tämä on yksi tärkeimmistä suomalaisen koululaitoksen tehtävistä tänä päivänä.

■ Arkkipiispa LEO

MuM, TM Jaakko Olkinuora on bysanttilaisen musiikin opettaja.

Kirkkomusiikki uskonnonopetuksessa

Yksi ortodoksisen teologian kauneimmista ilmaisuista on kirkkomusiikki. Kirkkomusiikin laulettavia tekstejä kutsutaan *hymnografiaksi*. Kirkkomme suurimmat hymnografit olivat pyhiä ihmisiä, jotka osallistuivat teologiseen elämään myös homiloiden (opetuspuheiden) ja dogmaattisten teosten kirjoittamisen kautta – sekä luonnollisesti elämällä esimerkillisesti kristillistä elämää. Yksi hymnografian tärkeimmistä tavoitteista oli toimia pedagogisena välineenä: hymnografiset tekstit välittivät tietoa kirkon oikeasta opista kaikkien kuultaville kirkkoissa ympäri maailman. Hymnografiaa syntyi erityisesti taisteluaseeksi harhaoppisten käyttämiä houkutuslauluja vastaan.

Kirkkoisät opettivatkin, että hymnografian laulaminen melodisesti on enemmän kuin pelkkää esteettistä koristelua. Melodia tuo musiikkiin ainutlaatuisen lisän. Melodisesti laulaminen on kirkkoisien mukaan enkelien jäljittelyä. Erityisesti pyhä Johannes Damaskolainen kirjoitti aistien suhteesta ruumiiseen ja sieluun. Hänen mukaansa Jumala liikutti kuningas Daavidin kieltä, jotta hän jumalallisella lahjallaan seppittäisi rytmikkäitä melodioita, jotka ilahduttavat kuulijoiden sydämiä.

Musiikin valtava merkitys on huomattu myös tieteellisessä aivotutkimuksessa. Musiikin harrastaminen lisää lasten keskittymiskykyä, kielellistä lahjakkuutta, matemaattista päättelykykyä ja tunteiden ilmaisua. Äidin lapsille laulamille lauluille on aina annettu suuri arvo myös kansanperinteessä. Myös dementia potilaiden kohdalla musiikki on todettu tehokkaaksi hoitomuodoksi: laulujen sanat tallentuvat eri aivolohkoon kuin muu puhe, joten ne muistuvat usein mieleen tavallisen puheen jo takellessakin. Musiikilla on todettu olevan myös positiivisia vaikutuksia aivovaurioista kärsivillä potilailla.

Musiikki kouluopetuksessa

Erityisen perusteltu asema musiikilla on kouluopetuksessa. Koulujen musiikkituntien lisäksi tutkijat ovat ehdottaneet, että musiikkia voisi käyttää muidenkin tuntien osana. Perinteisesti monissa seurakunnissa kanttorit ovat hoitaneet myös uskonnonopetusta, jolloin tämä tavoite on toteutunut kenties paremmin. Laulamisen soisi saavuttavan sijaa kaikessa uskonnonopetuksessa oikeastaan kolmesta syystä.

Ensinnäkin se lisää luokan keskittymiskykyä ja auttaa lasta oman itseilmaisun ja tunne-elämän kehittämisessä.

Toiseksi laulaminen on erittäin tehokas pedagoginen menetelmä: laulettuna tekstit jäävät usein myös paremmin mieleen. Mikä olisikaan parempi tapa levittää kirkon dogmaattista ajattelua?

Kolmanneksi – vaikka koulun uskonnonopetus virallisesti onkin ”tunnustuksetonta” – laulu auttaa myös ohjaamaan uskovia jumalyhteyteen. Omat kokemukseni kirkkomusiikin käytöstä erityisesti alakoulujen uskonnonopetuksessa ovat olleet poikkeuksetta positiivisia.

Kanttorina en voi myöskään olla kantamatta huolta tulevaisuuden kirkkokuorolaisista. Monelle lapselle tai nuorelle koulun uskonnotunnit ja koululaispalvelukset saattavat olla ainoa kosketus ortodoksiseen kirkkomusiikkiin. Se voi sytyttää kipinän, joka ohjaa hänet sijoittamaan hyvin oman talenttinsa (vrt. Matt. 25:14–30) kirkon hyväksi, Jumalan kunniaksi ja oman sielunsa pelastukseksi.

Jumalan juoksupoikana

Metropoliitta Ambrosius piispana 25 vuotta

Metropoliitta **Ambrosius** sanoo, että kirkkona meillä on terve identiteetti ja voimme olla avoimia ulospäin moneen suuntaan.

Minkälaiseen kirkkoon sinut vihittiin piispaksi? – Silloin koettiin, että olemme pieni kirkko, pienempi kuin tänä päivänä. Kansainvälisyys ei ollut itsestään selvää, eivätkä venäläiset maahanmuuttajat olleet vielä tulleet. Kirkko oli silloin henkisesti paljon pienempi ja jähmeämpi, ei ollut positiivisellakaan tavalla sellaista moniäänisyyttä, niin kuin nyt on. Tarkoitan tätä moniäänisyyttä pääasiassa positiivisella tavalla, koska kirkollamme on edelleenkin yksi yhteinen ydin, vaikka siinä, miten ydin on suhteessa ympäristöön, on tänään paljon enemmän joustoa ja pehmeyttä.

Vuotta ennen omaa valintaasi Johannes oli valittu arkkipiispaksi Paavalin jälkeen. Toiko hänen nimityksensä entiseen nähden mitään uutta?

– Kumminkin arkkipiispat, Paavali ja Johannes, olivat varsin voimakkaita persoonallisuksia. He eivät varmaan olleet kovin tyytyväisiä kirkon moniäänisyyteen. Johannes oli voimakkaampi vallankäyttäjä käytännössä, vaikka kyllä Paavalillakin oli selvä käsitys siitä, miten asioiden olisi pitänyt olla, mutta hän pyrki käyttämään hieman pehmeämpiä keinoja.

Miten keskinäiset suhteenne kehittyivät virkoihin asettamisen jälkeen?

– Minulla oli Johanneksen kanssa erittäin hyvä työyhteys, ja hän salli minun olla eri mieltä monista asioista, varsinkin kun muistin kertoa etukäteen, jos jossakin kokouksessa olin eri mieltä siitä, mitä hän sanoi. Minun käsittääkseni hän arvosti suoraan mielipidettäni, koska silloin hänen

ei tarvinnut rivien välistä yrittää lukea, mitä ajattelen. Kyllä minulla oli kanttia piispainkokouksessakin olla tarvittaessa aivan eri mieltä hänen kanssaan.

Teillä ei varmaan ollut kovin erilainen näkemys piispuudesta tai piispana toimimisesta?

– Meidän kirkossamme oli silloin ja on tänäkin päivänä hyvin vahvasti yhteinen peruslinja: uskollisuus kirkon yhteisölliselle traditiolle ja samalla pyrkimys aidosti edustaa henkistä ja hengellistä johtajuutta ja olla hyvä paimen.

Mitkä olivat apulaispiispakautesi huippukohtia, ja mitä se opetti sinulle piispuudesta?

– Meidän pienessä kirkossamme olisi hyvä, että pääsääntöisesti jokainen hiippakuntapiispa tulisi apulaispiispan toimen kautta hiippakuntapiispaksi. Kun on apulaispiispana monta vuotta, on sitten vähemmän valmiita vastauksia käytännön kysymyksiin, kun tulee hiippakuntapiispan vastuuseen. Apulaispiispana oleminen kasvattaa nöyryyttä ja kärsivällisyyttä, ja ne ovat aitoja hyveitä, ei pelkästään kirkon työntekijöille vaan myös kaikille kristityille.

Piispaksi oppiminen

Voisiko tästä tehdä johtopäätöksen, että jokaisessa hiippakunnassa voisi olla tällainen apulaispiispan paikka?

– Kyllä minä pystyn hoitamaan vaikka isommankin hiippakunnan vielä toistaiseksi! Siinä mielessä ei tällaista tarvita, mutta tietysti esimerkiksi Kreikassa toimii systeemi, jossa piispan lähin apulainen *protosingelos* on normaalisti pappi ja pääsee läheltä oppimaan piispan toimintaa virassaan.

– Eri vaihtoehtoja tähän löytyisi, mutta pääasia on, että potentiaalisia piispakandidaatteja olisi enemmän. Heillä

KARI M. RÄNTILÄ

■ Metropoliitta Ambrosius ei ainakaan vielä aio lähteä eläkkeelle.

- Ambrosius vihittiin munkiksi, diakoniksi ja pappismunkiksi Valamon luostarin veljestön jäsenenä vuonna 1979. Marraskuun 20. päivä vuonna 1988 hänet valittiin Joensuun piispaksi ja vuodesta 1996 alkaen Oulun metropoliitaksi. Hän siirtyi vuonna 2002 Helsingin metropoliitaksi. Piispaksi vihkimisen 25-vuotisjuhlaa vietettiin 17.11. liturgiassa Uspenskin katedraalissa.

tulisi olla mahdollisuus kasvaa ja oppia paljon taitoja, koska piispaksi tulon jälkeen tehtävän hyvään hoitamiseen tarvitaan monialaista osaamista. Hänen pitäisi olla hengellisesti kypsä ja tiedoiltaan valistunut, myös organisaation johtamisen taidot ja pastoraalinen kyvykyys tulisi olla kunnossa.

Vastuullisissa piispan tehtävissä olisi tärkeää, että luovuus säilyisi. Onko vaarana yleisestikin, että luovuus piispantöissä katoaa?

– Kyllähän meistä kaikista, olimmepa sitten piispoja tai kirkkoherroja, yritetään tehdä hallintovirkamiehiä. Sehän on melkein pahinta, mihin voi langeta kirkkoherran tai piispan tehtävässä!

– Kirkon organisaation ja kirkon talouden tulisi palvella kirkkaasti kirkon perustehtävää. Jos tästä ei pidä kiinni tai tätä ei muista, niin tulee ongelmia. Onneksi piispa ja kirkkoherra voivat hetkeksi unohtaa nämä arkiset organisaatioasiat sunnuntaisin mennessään toimittamaan liturgiaa!

– Kyllä tietysti organisaatiotaitoja tarvitaan jokaiselta esimieheltä. Jos se puoli on kunnossa, on paremmin aikaa panostaa sisällöllisesti keskeisille alueille.

Metropoliittana pohjoisessa ja etelässä

Vuodesta 1996 toimit Oulun metropoliittana vuoteen 2002. Minkälaiselta Lappi näytti?

– Oulun piispana olo oli varmaan elämäni parasta aikaa. Olin siellä kuin Herran kukkarossa. Hiippakunta oli pieni, ongelmia ei juuri ollut ja viihdyin Oulussa loistavasti.

– Mitä tulee Lappiin konkreettisemmin, niin meille kaikille ortodokseille on tärkeää esimerkiksi kolttasaamelaiden hengellisen ja kulttuuriperinnön vaaliminen. Yritin omalta osaltani olla tässä mukana, vaikka Lapissa matkat olivat pitkiä ja ihmisiä ja toimipaikkoja harvassa.

Kun olet ollut pohjoisessa ja etelässä ja välillä siinä keskelläkin, onko ortodoksien mielenlaadussa havaittavissa eroja?

– Varsinkin pääkaupunkiseudulla ja joissakin hiippakuntamme suurissa kaupungeissa on hengellisen elämän moninaisuutta – myös koulutuksen ja älyllisten

– Kyllähän me puhumme paljon paremmin yhteistä kieltä luterilaisten kanssa kuin mikään muu ortodoksinen kirkko maailmassa.

resurssien suhteen, ja se näkyy myös pappistossa. Olen joskus sanonut, että meillä Helsingissä on fiksuimmat pappimme, mutta myös hankalimmat...

Venäläiset ja kirkon väkiluku

Hiippakunnan väestö lisääntyy vain Helsingin hiippakunnassa, muualla vähenee. Minkälaiselta huolta se aiheuttaa?

– En ole huolissani kirkkomme väkiluvun kehityksestä. Kuitenkin tosiasia on se, että tänne tulee enemmän ulkomaalaisia ja nimenomaan itäisestä Euroopasta, ja se lisää kirkkomme väkilukua. Meille on suuri piristysruiske, kun hiippakuntamme seurakuntiin tulee paljon maahanmuuttajia, erityisesti Venäjältä.

– He ovat samanlaisia ortodokseja kuin mekin, olivat he äidinkieleltään tai kulttuuriselta taustaltaan mistä tahansa. Edellinen tulijoiden aalto tapahtui parisataa vuotta sitten, kun alkoi autonomian aika. Etelän kaupunkien ortodoksinen väestöhän on pääosin silloin 1800-luvulla Venäjältä muuttaneita käsityöläisiä, kauppiaita ja sotilaita.

Pitäisikö kirkossamme enemmän huolehtia venäjänkielisten tarpeista venäjän kielellä?

– Seurakunnat ovat kyllä kunnioitettavasti ryhdistäytyneet viimeisten kymmenen tai viidentoista vuoden aikana tässä suhteessa. Jokaisessa meidän hiippakuntamme seurakunnassa on säännöllisesti venäjän- ja kirkkoslaavinkielisiä jumalanpalveluksia, ja tässä kielen suhteessa mennään yhä enemmän venäjän suun-

taan. Näin pitäisikin olla!

– Ja ei mene pitkää aikaa, kun jokaisessa seurakunnassa on myös venäjää osaava pappi.

– Vanha kristillinen periaate on, että Jumalaa pitäisi voida ylistää omalla äidinkielellään. Tämä on osa meidän kokemustamme laajemminkin kristillisestä kirkosta kansainvälisenä, globaalina ja internationaalisenä yhteisönä.

Kirkon kansainväliset suhteet

Kansainvälisissä suhteissa yksi suunta meillä on Venäjä, toinen on Kreikka, mutta myös Keski-Eurooppa ja lähinnä EU. Pitäisikö meidän vakavasti parantaa suhteita johonkin suuntaan?

– Henkisesti Moskova ja Istanbul ovat molemmat aika kaukana. Meillä on oma paikalliskirkko, jolla on omat rakenteensa ja oma vahva paikallinen identiteetti positiivisessa mielessä. Kirkon mission ja läsnäolon kannalta meille olisi tärkeää olla nykyistä vahvemmin vuorovaikutuksessa läntisten kristillisten kirkkojen ja länsimaisen kulttuurin kanssa ja pyrkiä avoimessa dialogissa tuomaan oma panoksemme tähän. Tämähän on myös koko ekumeenisen liikkeen tulevaisuuden kannalta tärkeää.

– Kyllähän me puhumme paljon paremmin yhteistä kieltä luterilaisten kanssa kuin mikään muu ortodoksinen kirkko maailmassa.

Mikä ylipäänsä olisi Suomen kirkon panos kansainväliseen keskusteluun?

– Meidän kirkkomme on ortodoksisten kirkkojen joukossa kaikkein aktiivisimpia. Jo silloin 1960- ja 1970-luvuilla, kun kirkkojen välistä vuorovaikutusta ei nykyisellä tavalla ollut, oli Syndesmos tavattoman tärkeä. Se kasvatti meille kirkon johtajia Suomeen, enkä tarkoita vain piispoja sinänsä vaan sellaisia, jotka olivat keskeisiä vaikuttajia kirkossa.

– Tänä päivänä on itsestään selvää, että kirkkomme lähettää kaikkiin Kirkkojen maailmanneuvoston kokouksiin ja neuvotteluihin omat edustajansa ja muuannekin. Kirkkomme itseymmärryksen kannalta on tärkeää, että näemme olevamme osa 250 miljoonan jäsenen ortodoksista yhteisöä ja traditiota.

– Me olemme henkisesti paljon avoimempia toisten kirkkojen kohtaamiseen

kuin useimmat ortodoksiset kirkot, joista suurin osa on näihin päiviin saakka ollut yhtenäiskulttuurin kirkkoja. Ne ovat sitoutuneita kansalliseen kulttuuriin, usein jopa nationalistisia. Lisäksi useimmat ortodoksiset kirkot ovat eläneet vaikeissa oloissa kommunismin alaisuudessa tai Lähi-idässä islamin alaisuudessa.

– Erityinen siunauksemme Suomessa on se ihme, ettei kirkkomme ole vähemmistökulttuurina käpertynyt tai ghettoitunut sisäänpäin. Koska meillä on hyvä itsetunto, on meillä varaa olla avoimia ulospäin. Tässä suurta johtajuutta edustivat arkkipiispat Paavali ja Johannes, kumpikin omalla tavallaan ja vähän eri näkökulmista, mutta tavoite oli yhteinen.

Kohti eläkeikää

Kun olet jo pitkäikäiseksi tullut, kauanko aiot vielä jatkaa näissä vastuullisissa tehtävissäsi?

– Juuri luin lehdestä, että vuoteen 2030 mennessä pitäisi eläkeiän olla 69–75 vuotta, joten en ole vielä aivan tässä putkessa! Toisaalta nykyisessä kirkkolaisamme sanotaan, että piispojen korkein eläkeikä 75 vuotta. Jos Luoja antaa voimia, niin aion vielä muutaman vuoden jatkaa.

Kuinka aiot tätä merkkipäivää viettää?

– Minulla oli suuret 60-vuotispäivät, enkä vielä tiedä, vietänkö 70-vuotispäiviä muutaman vuoden päästä, mutta nyt juhlat ovat lähinnä hiippakunnallinen tilaisuus. Olen kutsunut kaikki kirkkoherrat ja hiippakunnan kirkolliskokouksen edustajat sekä vähän muitakin yhteiseen jumalanpalvelukseen Uspenskiin. Siis kirkon sisäpuolelta tällä kertaa.

Kuinka kuvaisit tiiviisti pitkää piispuutesi kautta?

– Koen ihmeenä ja lahjana, että olen näin pitkään jaksanut. Tällä iällä muistan olla kiitollinen terveydestänikin, nuorempana se oli ikään kuin itsestään selvää.

– Kyllä minä koen, että meidän hiippakunnassamme piispaa rakastetaan ja rukoillaan hänen puolestaan. Kyllä piispat ovat kuitenkin yläkerran ”tsuppareita”...

■ Kari M. Rantilä

■ Oikeisiin asiakysymyksiin keskittyvä dialogi on välttämätön ehto torjua vääriä tulkintoja, vaihtaa tietoa ja löytää uusia mahdollisuuksia, painotti arkkimandriitti Aimilianos Bogiannou (kuvassa keskellä).

Uskonto vahva tekijä Välimerellä

Lokakuun puolivälissä Kyproksella kokoontui Euroopan Kansanpuolueen eli Euroopan unionissa toimivan EPP-ryhmittymän kansainvälinen seminaari, jossa pohdittiin uskontojen merkitystä rauhan ja ristiriitojen ratkaisemisessa Välimeren alueella. Parhaimmillaan uskonto on kansalaisyhteiskunnan rakentamisen väline.

Kokouspaikasta Nicosiasta on lyhyet matkat maailman kriisipesäkkeisiin: 150 kilometriä Syyriaan, vielä vähemmän Israeliin ja Lähi-itään, ja Kyproksen saarikin on edelleen jaettu kahtia. Uskontojen merkitys hyvässä ja pahassa oli selvästi koettavissa.

Syksyn alussa Euroopan parlamentti hyväksyi kiireellisen ihmisoikeusvetoomuksen kristittyjen vainon lopettamiseksi useissa Lähi-idän maissa. Samasta asiasta patriarkka **Bartolomeus** puhui Suomen-vierailullaan. EU on pelännyt leimautumista kristittyjen maiden klubiksi, minkä vuoksi kristittyjen vaikeasta tilanteesta on poliittisen korrektiuden nimissä usein vaiettu. Kyproksen ulkoministeri **Ioannis Kasoulidis** nosti tämän

esiin todetessaan, että kristinuskon syntysijoilla on parhaillaan menossa kehityskulku, jossa kristityt joutuvat vainon ja painostuksen takia jättämään kotinsa ja pakenemaan, heitä jopa kidutetaan tai surmataan kirkkoihinsa. Siksi on tärkeää, että myös Euroopan Parlamentti uskaltaa korottaa äänensä kristityn vähemmistön puolesta Lähi-idässä.

EPP on pyrkinyt lisäämään uskontojen välistä dialogia järjestämällä vuosittain seminaarin ja tapaamisen eri uskontokuntien edustajille. Viime vuonna pohdittiin, kuinka uskonnolliset yhteisöt voivat konkreettisesti auttaa ja tuoda toivoa työttömyyden ja taloudellisten ongelmien kanssa kamppailevien kansalaisten elämään. Tänä vuonna Kyproksella dialogin ai-

heena oli *Uskonnot rauhaa rakentamassa ja osana konfliktien ratkaisua Välimeren alueella*. Arabikevään myllerrysten jälkeen ja Syyrian sodan keskellä dialogia tarvitaan enemmän kuin koskaan. Seminaarissa edustettuina olivat eri kristittyjen kirkkojen lisäksi myös muslimi- ja juutalaisyhteisöjen edustajia, jotka kysyivät, miten uskonnolliset yhteisöt saadaan työskentelemään yhteiskuntien kehittämisen ja rauhallisen rinnakkaiselon hyväksi.

Seminaarissa keskusteltiin kristittyjen, muslimien ja juutalaisten dialogista rauhan saavuttamiseksi Välimeren alueen maissa, fundamentalismista poliittisen epävakauden aiheuttajana, uskonnollisen perinteen ja muistomerkkien säilyttämisen ongelmista kriisialueilla sekä uskonnollisen ja poliittisen vakauden riippuvuudesta toisistaan.

Uskonto itsessään ei ole ongelma

Seminaarin lukuisissa puheenvuoroissa tuli hyvin esille Välimeren-alueen vaikea historia ja kolonialismin sekä eri valloittajien jättämät jäljet. Toisaalta lähes kaikissa maissa on ollut aikoja, jolloin kristityt, juutalaiset ja muslimit ovat eläneet rintarinnan sovussa. Uskonto itsessään ei ole ollut ongelma, ellei sitä ole valjastettu valtapyrkimysten käyttöön. Uskontoon sitoutuneet kansalaiset ovat usein aktiivisia myös kansalaisyhteiskunnassa erilaisissa vapaaehtoisjärjestöissä ja siten tukevat demokratian rakenteita, jos niille annetaan mahdollisuus kehittymiseen. Uskonto on siis parhaimmillaan kansalaisyhteiskunnan rakentamisen väline.

Vaikka alueella on usein sorruttu uskonnon sävyttämään terrorismiin, kuitenkin tutkimus uskonnon ja terrorismin suhteista kumoaa yleisen käsityksen, että köyhyys ja koulutuksen puute ajaisivat terrorismiin. Terroristeista kaksi kolmasosaa on suorittanut yliopistotutkimon, lähes kaikki kuuluvat tulotason suhteen vähintään keskiluokkaan ja useimmat ovat naimisissa. Hirmutekojen taustalla ei yleensä ollut psykopaattisuutta tai muita vakavia mielenterveyden ongelmia. Maailmalla esiintyy erilaista fanaattisuutta, jota ruokkivat myös ei-uskonnolliset motiivit, esimerkiksi ekoterrorismi. Syrjäytyneisyys ympäröivästä yhteisöstä ja tunne, ettei pysty vai-

■ Suomen euromepeistä mukana oli (oik.) Sari Essayah, hänen avustajansa Merja Eräpolku sekä Kotimaa-lehden päätoimittaja Mari Teinilä.

■ Europarlamentaarikko Eija-Riitta Korhola toimi yhden istuntojakson puheenjohtajana.

kuttamaan omiin asioihinsa, madaltaa kynnystä hirmutekoihin, vaikka nekaan eivät täysin selitä ääri-ilmiöitä.

Kyproksen kirkon arkkipiispa **Krysostomos II** sanoikin avauspuheessaan, että uskonnon ja poliittisten voimien edustajat voivat korottaa yhdessä äänensä saavuttaakseen tuloksia, jotka ennen olivat mahdottomia.

– Kirkon on nyt taisteltava suvaitsemattomuutta, uskonnollista fanaattisuutta ja uskonnon tuottamaa väkivaltaa vastaan, hän julisti.

Hänen mielestään EU:n tulisi toimia aktiivisesti Välimeren alueen ristiriitojen lopettamiseksi. Krysostomos mainitsi myös Kyproksen pohjoisalueen turkkilaismiehityksen, joka on aiheuttanut alueelle uskonnollisen omaisuuden tuhoa, kun luostareita, kirkkoja ja jopa hautausmaita on hävitetty.

– Silti Kyproksen ortodoksinen kirkko on avoin keskusteluille saaren pohjoisosan johtajien kanssa, koska vain sen avulla voidaan saavuttaa jonkinlainen luottamus ja ratkaista ongelmia.

Uskontojen välinen dialogi

Kreikan europarlamentaarikko **Marietta Giannakou** kertoi Euroopassa koe-tuista odottamattomista sosiaalisista siirtolaisongelmista, joihin lisäksi kytkeytyy siirtolaisten rodullinen ja uskon-

nollinen erilaisuus. Uskonnon julkista roolia on tarkasteltu uudelleen, sillä uskonnonvapauden ilmaisemiseen on tullut muutoksia ja siihen on omaksuttu liberaaliin demokratiaan kuuluvia periaatteita, koska perustuslaki takaa erilaisia vapauksia sekä edellyttää kaikkien kansalaisten kunnioittamista.

EU:ssa on nostettu esiin myös kysymyksiä, jotka koskevat kristillisen tradition ja politiikanteon välisiä suhteita Euroopan kirkkojen välillä. Toisaalta hänen mukaansa on kaksi tekijää hiertää missä tahansa uskontojen välisissä suhteissa. Ensimmäinen on institutionaalinen ulottuvuus, eli missä määrin olemassa olevat rakenteelliset toimenpiteet ja poliittinen käytäntö tarjoavat riittävän perustan ratkaista ongelmia, joita kohdetaan uskontojen välisissä suhteissa? Toinen ulottuvuus liittyy uskontojen keskinäisissä suhteissa niiden sosiaaliseen ympäristöön.

Ortodoksinen kirkon yhteystoimistoa EU:ssa hoitava arkkipiispa **Aimilianos Bogiannou** totesi, että Välimeren alueella on jännitteitä mutta myös mahdollisuus sovinnon etsimiseen.

– Epätasa-arvo Välimeren kummallakin rannalla on synnyttänyt uuden muuttoaalton Eurooppaan. Mutta voiko ihmisarvoa alistaa vain turvallisuustoimenpiteiden kohteeksi?

Hänen mielestään meidän on paremmin opittava ymmärtämään siirtolaisuuden ilmiötä, ja yhteinen keskustelu on siihen paras tapa.

– Asiakysymyksiin keskittyvä dialogi on olennainen edellytys välttää ymmärtämästä väärin toisia, sillä se tarjoaa mahdollisuuden tiedonvaihtoon ja myös uusien ajatusten kehittämiseen.

Uskonto toimii yhteiskunnassa

Arabikevät seuraamuksineen on osoittanut, että demokratia tarkoittaa paljon enemmän kuin vain vaalien järjestämistä. Monissa maissa ääriyhmät ovat saaneet vallan demokraattisesti, mutta aloittaneet välittömästi prosessin, jolla demokratiaa heikennetään ja oppositio vaimennetaan. Demokratian kypsyttä osoittaakin se, onko vallanpitäjä valmis suojelemaan myös vähemmistöjä, vaikka lukumääräisesti enemmistön valta voisi heidät sivuuttaa.

Jaime Mayor Oreja, euroedustaja ja EPP-ryhmän varapuheenjohtaja, korosti arabikevään, tilanteen Syyriassa ja kasvavien ääri-ilmiöiden Euroopassa johtavan uuteen aikakauteen, jossa entistä enemmän tarvitaan yhteistä dialogia. Monissa maissa fundamentalismi pyrkii valtaan, vaikka toisaalta Euroopassa relativismi ja nihilismi ovat yhtä ongelmallisia.

– Relativismi johtaa sosiaaliseen itsemurhaan, tuhoon ja sotaan. Taistellaksemme sekä fundamentalismia että relativismia vastaan meidän on aidosti pyrittävä totuuteen ja uskallettava puhua sen mukaisesti.

Kreikan tiedotus- ja työministeri **Tasos Mitsopoulos** huomautti, että uskontoa voidaan käyttää puolueellisesti ja sitä voidaan helposti manipuloida, kuten historia opettaa. Jokaisella uskonnollisella yhteisöllä on kuitenkin oikeus elää perinteensä mukaisesti:

– Meidän on suojeltava uskonnonvapautta, opetettava kansalaisemme siihen ja taisteltava suvaitsemattomuutta vastaan.

Euroopan parlamentin ulkoasiainkomitean puheenjohtaja **Elmar Brok** edusti myös näkemystä, että rauha ei voi vallita maailmassa ilman uskontojen välistä rauhantilaa. Siksi lainsäädännön on oltava ideologisesti vapaata ja valtiofundamentalismi on poistettava siitä:

– Ihmiset ovat erehtyväisiä, tekevät virheitä, ja siksi meidän on oltava tarkkoja siinä, ettemme väitä omistavamme totuutta ja varmistamme sen, että uskontoja ei käytetä väärin tähän tarkoitukseen.

Arkipiispa **Seraphim Kykkotis** toimii Zimbabwen kreikkalaisen arkkihiippakunnan johtajana ja Aleksandrian ja koko kreikkalaisen patriarkaatin kansainvälisten asioiden toimiston johtajana. Hän tarkasteli Lähi-idän tilannetta korostaen, ettei yleistyksille ole nyt sijaa.

– Palestiinan ja Israelin tapauksissa kyse on alueellisista kiistoista, jotka ruokkivat fanatismia, ja Egyptistä ja Syyriasta taas puuttuvat demokraattiset toimielimet. Suvaitsemattomuus on väkivallan pahin muoto, ja sen suitsemiseksi me tarvitsemme vahvaa konsensusta ja yhteisvastuullisuutta.

Piispa **Elias Toumeh** edusti Antiokian ja koko idän kreikkalais-ortodoksista patriarkaattia. Hän sanoi, että fundamentalismi ja sekularismi saavat syntynsä moraalisten arvojen kuihtuessa. Kristillisen dialogin tehtävä on toimia välittäjänä muslimien suuntaan, tehdä erilaisuus mahdolliseksi ja taistella kristillistä fundamentalismia vastaan. Toumeh vetosi Euroopan parlamenttiin, että se jatkaisi painostustaan näiden asioiden puolesta.

Suomen euroedustaja **Eija-Riitta Korhola** toimi seminaarin puheenjohtajana puhuttaessa Välimeren alueen tulevaisuudesta. Hän vakuutti, että meidän ei tule sallia sitä, että fundamentalistit määrittelevät uskonnon negatiiviseksi voimaksi tai antaa heidän väittää, että sekularismi johtaa uskonnottomaan yhteiskuntaan:

– On tärkeää, että yritämme eri tavoin ymmärtää toisiamme ja edistämme dialogin avulla vapautta.

Seminaarin tuloksen voisi tiivistää ajatukseen, että maltillisten ja rakentavien voimien tulisi Välimeren alueella yhdistää voimansa, sillä ratkaisu ei löydy sen paremmin fundamentalismista kuin sekularismistakaan – useimmat ihmiset pelkäävät molempien voittokulkua yhtä lailla. Rauhaa ei rakenneta ilman tiedon ja ymmärryksen lisäämistä toistemme tilanteesta, ja siihen kuuluu voimakkaasti myös uskontojen roolin positiivinen tunnistaminen.

■ **Kari M. Rantilä**
Teksti ja kuvat

Rauhaa ei rakenneta ilman tiedon ja ymmärryksen lisäämistä toistemme tilanteesta.

■ Kyproksen ulkoministeri Ioannis Kasoulidis kehotti kannustamaan uskonnosta, uskontojen välisestä yhteistyöstä ja rinnakkainelosta nousevia positiivisia elementtejä, ja tässä EU:n tulisi näyttää esimerkkiä.

■ Kyproksen presidentti Nicos Anastasiades kuunteli EPP-ryhmän varapuheenjohtajan Jan Olbrychtiin (seisomassa) tervehdyssanoja.

■ Kyproksen päärabbi Arie Zeev Raskin nosti maljan presidentin kunniaksi. Kyproksen ortodoksinen kirkko oli lahjoittanut synagogalle maa-alueen haluten antaa tukensa Israelin ja Kyproksen kaasuyhteistyölle.

Kala Khristugenna!

Eli hyvää Kristuksen syntymää, kuten kreikkalaisilla on tapana toivottaa toisilleen jouluna. Kreikkalaisten hyvän joulun toivotukseen kiteytyy hienosti joulun syvin olemus. Juhlan ydin ei löydy ylettömästä lahjapaljoudesta, ylensyönnistä, räikeänvärisistä jouluvalokaapeleista (joihin ateenalaiset jostain syystä ovat erityisen kiintyneitä) tai kulutushysteriasta vaan Kristuksesta.

Koko syksyn Ateenassa viettäneenä olen pannut merkillä, että jouluun valmistaudutaan täällä varsin maltillisesti. Toki talouskriisilläkin on osuutensa asiaan. Joululaulut eivät vielä marraskuussa tätä kirjoittaessani pauhaa ostoskeskuksissa, eivätkä näyteikkunat ole vielä siirtyneet joulusomistuksiin. Ystäväni Suomessa ovat tienneet kertoa syvien huokauksien kera, että siellä jouluruljanssi on aloitettu jo hyvissä ajoin lokakuussa.

Kreikassa lapset kiertävät joulun aikaan laulamassa joululauluja (kr. *kalandá*) ovelta ovelle. Lapset soittavat triangelia ja rumpuja, ja monet joululauluista periytyvät aina Bysantin ajoilta asti. Lapsilla saattaa olla mukanaan myös pieniä laivoja. Laivan kantaminen on vanha ja erittäin perinteikäs tapa etenkin Kreikan saarilla.

Kreikkalaiset ovat kautta aikojen olleet kuulua merenkulkijakansaa, joten ei ihme, että laivaa pidetään yhtenä kreikkalaisuuden symboleista. Laiva on myös perinteinen joulukoriste kreikkalaisissa kodeissa. Joulukuuset ovat hiljalleen alkaneet yleistyä Kreikassakin, vaikka ne eivät perinteiseen kreikkalaiseen joulukoristeluun kuulukaan.

Jutelllessani Suomen Ateenan-instituutin tutkimus- ja toimistoapulaisen kanssa hän kertoi, että talouskriisi on vaikuttanut myös kreikkalaisten joulunviettoon. Lahjat ovat vaatimattomampia ja niitä annetaan lähinnä näön vuoksi. Tärkeintä joulussa on yhdessäolo perheen ja suvun kesken, joka tarkoittaa Kreikassa yleensä melko isoa poppoota. Toimistoapulaisemme laskeskelä, että heidän kotonaan joulua viettää parhaimmillaan 25 ihmistä.

■ Instituutin sisäpiha kylpee marraskuun auringon valossa.

Täällä varsinainen juhlapäivä on joulupäivä, jolloin syödään joululounas ja vietetään aikaa yhdessä vaikkapa korttia pelaillen. Joululounaalla on tapana syödä yleensä täytettyä kalkkunaa ja lammasta, mutta myös porsas on yleistynyt kreikkalaisissa joulupöydissä. Myös juustopiiraat kuuluvat joulupöytään. Jälkiruuaksi nautitaan baklavaa ja muita makeita leivonnaisia.

Instituutin pienikokoisella suomalais-kreikkalaisella henkilökunnalla on tapana kokoontua yhteen joululounaalle saman pöydän ääreen hieman ennen joululomaa. Suomen Ateenan-instituutin tiloissa on myös erinomainen sauna, joten joulusaunan löylyistäkin pääsee halutessaan nauttimaan.

Joulunaikaan liittyy Kreikassa monenlaisia uskomuksia. Erään uskomuksen mukaan joulunaika joulupäivästä teofaniaan on myös pahansuopien henkien (kr. *kallikantzaroí*) aikaa. Pahojen henkien uskotaan pääsevän taloihin savupiippujen kautta ja tekevän erilaisia tihutöitä, ellei niiltä suojauduta asianmukaisesti.

Pahoilta hengiltä voi suojautua erilaisin keinoin. Useimmissa perheissä perheen äiti koristelee pienen puisen ristin basilikalla ja kastaa sen matalaan vesikulhoon. Tämän uskotaan antavan vedelle

pyhiä voimia. Kerran päivässä perheen äiti kastaa ristin ja basilikan oksan veteen ja vihmoon niillä talon kaikki huoneet pitääkseen pahat henget loitolla.

Pahat henget voi karkottaa myös polttamalla takassa niin sanottua jouluhalkoa koko joulun ajan. Uudenvuodenaattona kreikkalaiset antavat toisilleen joululahjoja, ja ensimmäisenä päivänä tammikuuta juhlietaan pyhää Basileios Suurta. Kuudes tammikuuta on teofanian eli suuren vedenpyhityksen päivä, ja samalla koko joulunajan huipentuma.

Kreikassa on tapana, että tuolloin nuoret ja rohkeat miehet sukeltavat viilentyneisiin vesiin noutaakseen sieltä papin sinne heittämän ristin. Uskomuksen mukaan ristin löytävä saa osakseen onnea koko seuraavaksi vuodeksi.

Rauhallista joulunaikaa ja onnentäyteistä uutta vuotta Analogin lukijoille!

■ Saara Kallio

Saara Kallio toimii harjoittelijana Suomen Ateenan instituutissa syyskuun alusta tammikuun loppuun.

Palokin ekumeeninen **jouluhartaus**

PALOKIN KYLÄ, jonka alueella Lintulan luostari sijaitsee, oli loistoaikoinaan Hackmanin sahan työllistäessä väkeä niin suuri, että sinne perustettiin oma hautausmaa. Jouluaaton iltapäivällä hautausmaalla toimitetaan jouluhartaus. Luterilainen pappi tulee kirkonkylästä ja isä **Herman** Lintulasta. Lauletaan virsiä ja molemmat papit pitävät puheen huurteisten kuusten vartioidessa vainajia.

Hartauden päätyttyä Lintulan lähinaapurina toimivan vanhainkodin johtaja pyytää ihmisiä joulukahville vanhainkotiin. Pieni porukka sinne aina saapuukin – perheenmännät toki rientävät suoraan kotiin jouluvalmisteluihinsa. Vanhainkotiä asuttavat vanhukset ovat tietenkin mukana tilaisuudessa.

Kuuma kahvi on odottamassa usein varsin kovasta pakkasesta tulevia. Aikoinaan Lintulan äiti **Jevgenia** opetti meille nuorille, että jouluaatto on niin ankara paastopäivä, ettei pidä syödä mitään ennen

kuin iltatähti näkyy taivaalta. Onneksi se yleensä jo tuikahtelee ainakin kahvituksen lopuksi!

Vanhainkodin historiaa

Vanhainkodin nimi on *Johanneskoti*. Nimellä on oma historiansa. Kodin perustaja oli opiskeluaikoinaan harjoittelijana Keski-Euroopassa. Eräs vakavasti sairas vanhus siinä vanhainkodissa, missä tämä suomalaispoika työskenteli, tahtoi ennen kuolemaansa saada paavin siunauksen. Ja kuinka ollakaan, suomalainen harjoittelija lähetettiin yhdessä sairaan kanssa paavin vastaanotolle Vatikaanin aukiolle. Siellä on varattu erityinen paikka sairaille, ja paavi **Johannes Paavali** tuli ja siunasi niin vanhuksen kuin tämän saattajankin. Tästä suuresta tapahtumasta sai vanhainkotikin sitten nimensä.

Tätä kautta tähän luterilais-ortodoksisen joulukahvitukseen tulee mukaan myös ripaus roomalaiskatolisuutta. Kristuksen

syntymässä olemme kaikki vielä samalla viivalla. Kaikki vain katsovat tuota jumalallista Lasta. Teologisia erimielisyyksiä ei vielä ole.

Kenestä uusi jouluvieras?

Muutama vuosi sitten Johanneskotiin kiihuhtivat hautausmaalta myös nyt jo edenneet Lintulan vakiojouluvieraat arkkipiispa **Johannes** ja isä **Feodor**. Molemmat olivat eläviä historiankirjoja. Missä kaikkialla arkkipiispa Johannes olikaan elämänsä aikana viettänyt joulua! Mukana oli niin Kreikka ja Ekumeeninen patriarkaatti kuin Amerikan takamaatkin. Isä Feodor puolestaan kertoili Sortavalasta, sota-ajasta, siirtolaisuudesta, arkkipiispa **Paavalista**, siitä kuinka hänestä itsestään kanttorin uran jälkeen tuli vanhoilla päivillään pappi. Kysymys kuuluukin: kenestä saamme uuden jouluvieraamme?

■ Nanna Kristoduli

VALAMON PÄÄSIÄINEN 18.-21.4.2014

Juhlien juhla Valamon luostarissa on unohtumaton kokemus. Rauhallinen ilmapiiri ja tunnelmalliset juhlapalvelukset kutsuvat mukaan suuren juhlan viettoon.

PÄÄSIÄISEN TÄYSIHOITOPAKETTI

ALK. 266 € / HLÖ / 3 VRK

ONNISTUMISEN ILOA LUOSTARIN RAUHASSA

- Vapauden filosofia 17.-19.1.
- Hopeatyön alkeet 19.-22.1.
- Rikasta minua -parisuhdekurssi 24.-26.1.
- Hiljaisuuden retiriitti 29.1.-2.2.
- Kierrätyslasista uutta 2.-7.2.
- Krzysztof Kieslovskin elämä ja elokuvat 14.-16.2.
- Ikonimaalauksen peruskurssi 21.2.-2.3.
- Ortodoksisuus tutuksi -peruskurssi 28.2.-2.3.
- Esseekurssi 7.-9.3.
- Viisas ikääntyminen parisuhteessa 14.-16.3.
- Digikuvauksen perusteet 28.-30.3.

Kaikki kurssit: www.valamo.fi/opisto

Valamoon on suora bussiyhteys Helsingistä päivittäin.

Valamon joulun täysihoitopaketteja enää muutamia jäljellä. Varaa pian omasi!

Muista myös Valamon myymälä Tuohus Helsingissä, Liisankatu 29 sekä verkkokauppamme webtuohus.valamo.fi

Lämpimästi tervetuloa Valamon luostariin!

Valamontie 42, 79850 Uusi-Valamo • puh. 017 570 1810
myyntipalvelu@valamo.fi • www.valamo.fi

Aitoa samaistumista lähimmäiseen

Olen kirjoittamassa tätä tervehdystä aamulla kello kuusi. Satuin katselemaan ulos ja huomasin pihalla viluisen keski-ikäisen naisen penkomassa pihalla olevia roskalaatikoita. Jotakin hän sieltä löysi ja jatkoi matkaansa seuraavan talon roskalaatikolle. Tämä ei liene mikään uutinen, vaikkakin Kouvolassa en ole useinkaan vastaava nähnyt. Kaikilla ihmisillä ei näilläkään seuduilla mene ulkonaisesti hyvin.

Samanaikaisesti olemme seuranneet taas luonnon aikaan saamia hirvittäviä tuhoja turvallisesti omilla sohvillamme. Maailman kaikki avustusjärjestöt ovat auttamassa suuren onnettomuuteen joutuneita ihmisiä. He ovat lähimmäisiämme.

Mikä on kristillisen etiikan vastaus näihin ongelmiin? Otan vain muutamia esimerkkejä siitä, miten meidän tulisi toimia toisen ihmisen hädässä. Kristillinen ajattelu saa ohjeet raamatullisesta taustasta. Se nojaa Vanhaan testamenttiin, erityisesti Moosesen lakiin, sekä Uudessa testamentissa erityisesti Jeesuksen ja Paavalin antamiin ohjeisiin. Rakkauden kaksoiskäskeyrakasta Jumalaa yli kaiken ja lähimmäistäsi niin kuin itseäsi" sekä kultainen sääntö ovat olleet keskeisiä lähtökohtia, samoin Vuori-saarnassa esiintyvä kymmenen käskyn tulkinta.

Minun on todella asetettava toisen ihmisen asemaan, jotta tietäisin, mikä on hänen hyvänsä juuri hänen omassa elämäntilanteessaan. Kysymys ei ole jostakin ajatuksissamme asennoitumisesta ja yleisestä hyvästä tahdosta, vaan aidosta samaistumisesta. Siinä eivät auta luulot, vaan tieto. Itse kullekin on jaettava mahdollisuuksien mukaan juuri sitä hyvää, mitä hän käytännöllisessä elämän tilanteessaan tarvitsee. Erityisesti on huolehdittava niistä, jotka eivät itse pysty siihen. Etusijalla ovat heikot ja puolustuskyvyttömät. Niillä, joilla on, on eettinen vastuu niistä, joilla ei ole. Tästä syystä lapset ovat aina etusijalla.

Näin Hyvän Tahdon juhlan alla voisimme ehkä lähestyä juhlaa tälläkin tavoin.

■ Isä Leo Huurinainen

Pyhäköt:

Haminan Pyhien apostolien Pietarin ja Paavalin kirkko

Raatihuoneentori 2, Hamina

Kouvolan Pyhän ristin kirkko, Sakaristonmäki, Kirkonmäenkatu 2

Myllykosken tsasouna, Koulutie 4, Myllykoski

Hautausmaan kirkko, Hirveläntie 22, Hamina

SEURAKUNNAN PERHEUTISIA 24.9.–10.11.2013

KASTETUT	2
TERVETULOA SEURAKUNTAAN	3
KIRKKOON LIITTYNEET	2
IKUINEN MUISTO	2

HUOM! 2

Isä Leon loma- ja vapaapäivinä hänen sijastaan papillisissa tehtävissä voi soittaa parillisina viikkoina isä Artolle, puh. 044 017 1716 ja parittomina viikkoina isä Jukalle, puh. 0206 100 484.

Jumalanpalvelukset

Muutokset mahdollisia

HAMINA, Pietarin ja Paavalin kirkko

La 14.12.	klo 18	vigilia
Su 15.12.	klo 10	liturgia

Kristuksen syntymäjuhla

Ti 24.12.	klo 13	ehtoopalvelus
-----------	--------	---------------

La 28.12.	klo 18	vigilia
Su 29.12.	klo 10	liturgia
Ti 31.12.	klo 18	vigilia
Ke 1.1.	klo 10	liturgia
Teofania, Herramme Jeesuksen Kristuksen kaste		
Su 5.1.	klo 18	vigilia
Ma 6.1.	klo 10	liturgia ja suuri vedenpyhitys
La 25.1	klo 18	vigilia
Su 26.1.	klo 10	liturgia
La 15.2.	klo 18	vigilia
Su 16.2.	klo 10	liturgia

KOUVOLA, Pyhän ristin kirkko

La 21.12.	klo 18	vigilia
Su 22.12.	klo 10	liturgia

Kristuksen syntymäjuhla

Ti 24.12	klo 16	ehtoopalvelus
Ke 25.12.	klo 8	liturgia

La 4.1.	klo 18	vigilia
Su 5.1.	klo 10	liturgia
La 18.1.	klo 18	vigilia
Su 19.1.	klo 10	liturgia
Herran temppeliin tuominen		
La 1.2.	klo 18	vigilia
Su 2.2.	klo 10	liturgia
La 22.2.	klo 18	vigilia
Su 23.2.	klo 10	liturgia

MYLLYKOSKEN TSASOUNA

Kristuksen syntymäjuhla

Ti 24.12.	klo 15	ehtoopalvelus
-----------	--------	---------------

Myllykosken tsasounan vuosijuhla

To 26.12.	klo 9.30	pieni vedenpyhitys ja liturgia
-----------	----------	--------------------------------

La 11.1.	klo 18	vigilia
Su 12.1.	klo 10	liturgia
La 8.2.	klo 18	vigilia
Su 9.2.	klo 10	liturgia

HUOM! 1

Seurakunnan neuvoston päätöksen mukaisesti kirkolliset ilmoitukset keskitetään Analogi-lehteen, seurakunnan kotisivuille ja sähköposti-ilmoitteluun. Jos haluat, että Sinulle tulee viikoittain sähköpostia seurakunnaltasi, ilmoitathan sähköpostiosoitteesi Ortodoksiakeskus Sypressiin sähköpostiosoitteeseen: hamina@ort.fi

Toimintaa ja tapahtumia

KERHOT JA PIIRIT:

- Ortodoksiakeskus Sypressi, Varuskuntakatu 14, Kouvola
- Pyhän ristin kirkko, Kirkonmäenkatu 2, Kouvola
- Myllykosken tsasouna, Koulutie 4, Myllykoski
- Pietarin ja Paavalin trapesa, Isoympyräkatu 20, Hamina

KIRKKOKUOROJEN HARJOITUKSET

Kanttori Kari Päivinen, puh. 0206 100 483
Haminan kuoron harjoitukset torstaisin klo 18 Pietarin ja Paavalin trapesassa, aloitus 16.1.
Kouvolan kuoron harjoitukset keskiviikkoisin klo 18 Ortodoksiakeskus Sypressissä, aloitus 15.1.

LASTEN LAULUKERHO

Ortodoksiakeskus Sypressissä joka toinen maanantai klo 18, aloitus 20.1.
Iana Lang, puh. 044 377 8457.

HAMINAN DIAKONIAPIIRI

sunnuntaisin liturgian jälkeen Pietarin ja Paavalin trapesassa, puh. 050 380 9828, Tatiana Pitkänen.

VENÄJÄNKIELINEN KERHO

sunnuntaisin liturgian jälkeen
● 1.1. Hamina,
● 2.2. Kouvola ja klo 14 Hamina.
Lisätiedot isä Pavel Pugovkin, puh. 0206 100 295.

ORTODOKSIPIIRI

Lahja Wartainen, puh. (05) 371 3434, torstaisin klo 18 Ortodoksiakeskus Sypressissä 23.1. ja 20.2. Aiheena Pyhän Johannes Krysostomoksen liturgia. Kaikki ovat tervetulleita!

KOUVOLAN LASTENKERHO

Marja-Leena Jaakkonen, puh. 040 774 6690 Ortodoksiakeskus Sypressissä klo 18–19.30 maanantaisin 13.1., 27.1., 10.2. ja 10.3.

KIRKKOTEKSTIILIKERHO

Irma Leimulahti, puh. 040 587 8798, Pyhän ristin kirkon juhlasalissa, aloitus 15.1. keskiviikkoisin klo 10–13.

IKONIPIIRI HAMINASSA

Pietarin ja Paavalin trapesassa keskiviikkoisin klo 18, aloitus 8.1. Ritva Koverola, puh. 040 837 5909.

IKONIPIIRI KOUVOLASSA

Ritva Koverola, puh. 040 837 5909. Ortodoksiakeskus Sypressissä lauantaisin, aloitus 11.1. klo 10.

Pyhän ristin kirkon kuoron JOULUKONSERTTI

● Ke 18.12. klo 18 Pyhän ristin kirkossa, mukana myös Kouvolan Viihdelaajat, yhteislauluna tuttuja joululauluja.

JANA LANG

Pyhän ristin kirkon kuoro laulaa 18.12.2013 klo 18 hartaita joulusävelmiä yhdessä Kouvolan Viihdelaajien kanssa. Tule kuuntelemaan ja laulamaan yhdessä tuttuja joululauluja.

KASARMINMÄEN

JOULUHARTAUUS

Perinteeksi on jo muodostunut vuosittain, että Kouvolan Pyhän ristin kirkossa järjestetään Kasarminmäen toimijoille jouluhartaus joulun aatonaattona. Tänä

vuonna jouluhartaus pidetään 23.12. Jouluhartauteen osallistuu useita kymmeniä Kasarminmäellä toimijoita perheineen.

LEIRINOHJAAJAKOULUTUS

Oletko kiinnostunut leirinohjaajan työstä lastenleirillä tai kristinoppikoululeirillä? Lahden ja Haminan seurakunnat järjestävät leirinohjaajakoulutuksen kevään 2014 aikana. Voit hakea leirinohjaajakoulutukseen kirjoittamalla jutun itsestäsi. Kerro, miksi juuri sinä olisit hyvä valinta koulutettavaksi ohjaajaksi, millainen työkokemus sinulla on, missä asioissa olet hyvä ym. asioita, jotka kuvaavat sinua. Hakuaika koulutukseen päättyy su 19.1.2014. Hakemukset lähetetään osoitteeseen: Lahden ortodoksinen seurakunta, Harjukatu 5, 15110 Lahti tai sähköisesti lahti@ort.fi.

Minä olen

Ollakseni kokonainen, ykseys: olen ruumis, maan tomu olen elävöittävä sielu olen henki ja mieli

ja ollakseni rakkauden kaipaus minä olen Viisauden rakastaja!

*olen se joka olen: hidas kuin laiva
kääntyäkseni jokaiseen tuuleen ja
kuuhun, syvällä*

*sisälläni minulla on purjehdittavana
Äärettömyyksen meri.*

■ Isä Johannes

Yhteystiedot:

HAMINAN ORTODOKSINEN SEURAKUNTA

Ortodoksiakeskus Sypressi, Kirkkoherranvirasto ja taloustoimisto
Varuskuntakatu 14, 45100 Kouvola,
avoinna ti ja pe klo 9–14 ja ke ja to klo 9–13,
puh. 0206 100 480, fax 0206 100 482
www.ort.fi, hamina@ort.fi
Kirkkoherra **Leo Huurinainen**, puh. 0206 100 481, leo.huurinainen@ort.fi
Kanttori **Kari Päivinen**, puh. 0206 100 483, kari.paivinen@ort.fi
Seurakuntasihteeri **Liisa Eerola**, puh. 0206 100 480, liisa.eerola@ort.fi
Pietarin ja Paavalin kirkon ja trapesan vahtimestari
pastori **Jukka Jauhainen**, puh. 0206 100 484, jukka.jauhainen@pp.inet.fi
Myllykosken tsasounan vahtimestari **Tamara Lamponen**, puh. 050 088 4930
Seurakunnan vahtimestari **Jaana Juka**,
puh. 0206 100 485, jaana.juka@pp.inet.fi

MUU PAPISTO

Rovasti **Martti Honkaselkä**, puh. 044 306 4900,
martti.honkaselka@pp.soneranet
Rovasti **Arto Leskinen**, puh. 044 017 1716, artto.leskinen@edukouvola.fi
Pastori **Johannes Wuorinna**, puh. 050 589 9011, jouko.wuorinna@gmail.com
Pastori **Vassi Livio**, puh. 040 752 7727, vassi.livio@finnet.fi
Pastori **Ville Kiiveri**, puh. 040 962 0063, ville.kiiveri@ort.fi
Pastori **Jukka Jauhainen**, puh. 0206 100 484, jukka.jauhainen@pp.inet.fi
Yli diakoni **Jyrki Härkönen**, puh. 050 350 1495.

Haminan seurakunnan liike- ja vuokratalon (Isoympyräkatu 20, Hamina) isännöinnistä vastaa: Isännöitsijätoimisto REALIA, Kaivokatu 3, 49400 Hamina. Isännöitsijä **Jorma Pekkola**, puh. 010 228 7840 tai 050 087 5815.

KARI M. RÄNTILÄ

Haminan kirkko

MARI WALDEN

Sykyisin pidetään pihatalkoita seurakunnan alueella.

JOUNI KORHONEN

Sotilaspapit ja varusmiehet yhteiskuvassa.

Sotilaspapit kokoontuivat Kouvolassa

Vuosittain järjestetään ortodoksisille sotilaspapeille neuvottelupäivät. Tänä vuonna sotilaspapin neuvottelupäivät järjestettiin Kouvolassa 31.10.–1.11. Isäntänä toimi Puolustusvoimien ortodoksisen kirkolli-

sen työn johtava sotilaspappi isä Leo Huurinainen. Kuvassa isä Leo Huurinainen ja isä Markku Salminen varusmiesten kanssa aloittamassa kirkollisen työn opetusleiriä Lopen Läyliäisissä.

LIISA EEROLA

Kenttäpiispa Pekka Särkiö suoritti kirkollisen työn tarkastuksen Karjalan prikaatissa 3.10. Ohjelmaan kuului myös tutustuminen Kouvolan Pyhän ristin kirkkoon. Kymen sotilasläänin esikunnan henkilöstöä osallistui Pyhän ristin kirkossa pidettyyn rukoushetkeen, minkä toimitti isä Arto Leskinen.

Kirkkoherralta

Jäähyväiset Analogille?

Kuluneen syksyn aikana Analogi-seurakunnat ovat yrittäneet löytää Analogille edullisempaa julkaisuvaihtoehtoa. Tältä pohjalta kirkkoherrat olivat yhteydessä Helsingin seurakuntaan, joka sitten tarjosikin Analogi-seurakunnille mahdollisuutta yhdessä julkaista hiippakunnallista Ortodoksisviesti-lehteä. Samaan aikaan myös Kotimaa-yhtiö tarjosi uusia vaihtoehtoja Analogin kehittämiseksi, johon kuuluu mm. elektroninen verkkolehti, joka kattaisi paperisten lehtien ilmestysvälien tiedotustarpeen. Molempien tarjousten hinta oli lähes sama, eli siinä suhteessa ei mitään todellisia säästöjä syntyisi. Kotimaan tarjous oli varsin edistysellinen, ja sen myötä Analogi-seurakunnat olisivat voineet olla ”uranuurtajia” kirkkomme tiedotuksen saralla.

Hämeenlinnan seurakunnassa järjestettiin luottamushenkilöille lehtipalaveri tänä syksynä, jossa käsiteltiin tiedotusta seurakuntamme kannalta. Helsingin tarjouksessa oli se hyvä puoli, että kaikki hiippakuntamme seurakunnat voisivat olla siinä mukana. Kun tarjousta tarkasteltiin lähemmin, huomattiin, että hinta oli lähes sama kuin Analogilla, mutta sivuja olisi vähemmän ja nykyisten 4,5 sivun sijaan seurakunta saisi 1,5 sivua käyttöönsä eli ko. lehti ei pystyisi vastaamaan seurakuntamme tiedotustarpeesta varsinkaan, kun siihen ei liity mitään verkkolehteä. Tältä pohjalta seurakunnan neuvosto päätti, ettei se voi suhtautua myönteisesti Helsingin tarjoukseen ja että asia vaatii uusia neuvotteluja ja ratkaisuja.

Keskustelimme kirkkomatkalla Forssaan Analogista ja sen kohdalta lähes kymmenen seurakuntalaisemme kanssa, jotka suuresti ihmettelivät, miksi kirkkokuntamme laadukkaita ”ykköslehtiä” pitää ”tappaa? Onhan se joskus vaikeasti luettava, mutta siitä huolimatta meidän oma lehtemme... Hukkuuko seurakuntamme tiedotus Helsingin massiivisen tiedotuksen alle ja kokevatko seurakuntalaisemme Ortodoksisviestiä omaksi lehdekseen, jonka kautta seurakunta on heihin yhteydessä ja joka vahvistaa seurakuntalaistemme identiteettiä?

Näihin kysymyksiin toivomme yhdessä löytävämme myönteisiä ja seurakuntamme elämää ja toimintaa tukevia ratkaisuja.

Rauhallista Kristuksen syntymäjuhlaa tälle kaikille!

■ Isä **Markus Aroma**

Pyhäköt:

Hämeenlinnan kirkko

pyhän Aleksanteri Nevskin ja

pyhän Johannes Krysostomoksen muistolle, Erottajakatu 2.

Isännöitsijä: Sven Wessman, puh. 040 757 5228

Ahveniston kirkko vanhalla hautausmaalla (Keskussairaala vastapäätä)

pyhän Johannes Kastajan mestauksen muistolle

Isännöitsijä: Sven Wessman, puh. 040 757 5228

Forssan toimintakeskus pyhittäjä Serafim Sarovilaisen muistolle,

Keskuskatu 10, isännöitsijä Heikki Halme, puh. 040 558 0465

Jumalanpalvelukset

HÄMEENLINNA

JOULUKUU

Ma 23.12. klo 18 yleinen sairaanvoitelu

Kristuksen syntymä/Joulu

Ti 24.12. klo 15 suuri ehtoopalvelus ja Basileios Suuren liturgia

Ke 25.12. klo 9 aamupalvelus ja liturgia

Basileios Suuri / uusi vuosi/ Herran ympärileikkaaminen

Ti 31.12. klo 23 Basileios Suuren liturgia

TAMMIKUU

La 4.1. klo 17 vigilia

Su 5.1. klo 10 liturgia

Teofania / Kristuksen kaste

Su 5.1. klo 17 vigilia

Ma 6.1. klo 9.30 liturgia ja suuri vedenpyhitys

La 11.1. klo 17 vigilia

Su 12.1. klo 10 liturgia

La 18.1. klo 17 vigilia

Su 19.1. klo 10 liturgia

La 25.1. klo 17 vigilia

Su 26.1. klo 10 liturgia, slaavi-suomi

HELMIKUU

Herran temppeleihin tuominen

La 1.2. klo 17 vigilia

Su 2.2. klo 10 liturgia

La 8.2. klo 17 vigilia

Su 9.2. klo 10 liturgia (radiointi)

La 15.2. klo 17 vigilia

Su 16.2. klo 10 liturgia

Sielujen lauantai

La 22.2. klo 16.30 yleinen muistopalvelus

klo 17 vigilia

Su 23.2. klo 10 liturgia, slaavi-suomi

MAALISKUU

Sovintosunnuntai / laskiaissunnuntai

La 1.3. klo 17 vigilia

Su 2.3. klo 10 liturgia

klo 18 paastoon laskeutumisen ehtoopalvelus

FORSSA

Pe 20.12. klo 9 koululaisliturgia

Su 29.12. klo 10 liturgia, kirkkokahvit

Su 19.1. klo 18 yhteinen ekumeeninen tilaisuus

Forssan ev.lut. kirkossa

Su 26.1. klo 10 liturgia, kirkkokahvit

Su 23.2. klo 10 liturgia, kirkkokahvit

LAMMI

La 21.12. klo 8 liturgia, kirkkokahvit

La 25.1. klo 8 liturgia, kirkkokahvit

La 22.2. klo 8 liturgia, kirkkokahvit

LOPPI

Pyhän Jaakobin ja Annan kirkko, Kaunisniemen leirikeskus

Su 22.12. klo 10 liturgia

Toimintaa

TIISTASEURA

Pj. Sven Wessman, puh. 040 7575 228.

Tiistaseura kokoontuu seurakuntakodilla, Matti Alangon katu 11 A, ellei toisin mainita. Tiistaiseuraillat alkavat kello 17 alkuhartaudella ja kahvituksella. Kirkkoillat, vigiliat ja liturgiat pääkirkossa, Erottajakatu 2, Hämeenlinna.

● Ti 14.1. klo 17 Filantropia, Riina Nguyen.

● Ti 28.1. klo 17 Vapaaehtoisena talkootyöläisenä luostariyhteisössä, Harri ja Susanna Kivinen.

● Ti 11.2. klo 17 Aiheena ennen pyhitettyjen lahjain liturgia, isä Heikki Honkamäki.

● Ti 25.2. klo 17 Vuosikokous.

● Ti 4.3. klo 18 Kirkkoilta, Andreas Kreetalaisen katumuskanoni.

● Ti 11.3. klo 17 Pyhä Gregorius Nyssalainen, Johan Bastubacka. Tervetuloa!

KAMARIKUORO KRYSTOMOS esittää Mikko Sidoroffin sävellyksen

SUURI PAASTO

Lopella ja Hämeenlinnassa Kamarikuoro Krysostomos on kymmenvuotisen taipaleensa aikana vakiintunut yhdeksi Suomen tasokkaimmista ortodoksisista kuoroista. Kuoro avaa vuoden 2014 konserttikauden Lopella ja Hämeenlinnassa. Se esittää tuolloin Mikko Sidoroffin säveltämän teoksen Suuri paasto, jonka se kantaesitti vuotta aikaisemmin. Suuri paasto on Kamarikuoro Krysostomoksen tilausteos kuoron 10-vuotisjuhlaan. Kyseessä on noin tunnin mittainen konserttikokoonaisuus sisältäen paaston ja suuren viikon veisuja, jotka johdattavat kuulijaa paaston alkumetreiltä aina pääsiäisen kynnykselle asti.

● Lopen ev.lut. kirkko (Pilpalantie 1) la 4.1.2014 klo 17.

● Hämeenlinnan ev.lut. kirkko (Kirkkorinne) su 5.1.2014 klo 14. Vapaa pääsy. Käsiohjelma 15/10€

DIAKONIASEURA

Teofania-juhlan kirkkokahvit seurakuntakodilla liturgian jälkeen.

Toimintaa lapsille, nuorille ja lapsiperheille:

SINAPINSIEMEN- eli PYHÄKERHO

Kerhoa vetää Klaudia Honkamäki, puh. 044 525 2100. Sinapinsienkerho kokoontuu pääsääntöisesti kuukauden ensimmäisenä sunnuntaina kirkon eteisen sivuhuoneessa. Pyhäkerhossa luetaan jokin raamatunkertomus, piirrellään tai askarrellaan ja opetellaan kirkon tapoja. Kerhoon ovat tervetulleita kaikenikäiset, ja pienimmät voivat tulla yhdessä aikuisen tai isomman sisaren kanssa. Kerho alkaa klo 10 ja sieltä tullaan kirkon puolelle noin klo 10.45, jonka jälkeen vanhemmat voivat viedä lapsensa ehtoolliselle. Kevätkauden kerhopäivät ovat 5.1., 2.2., 2.3., 6.4. ja 4.5. Lisäksi kerhotilassa on vetäjä lasten pääsiäisenä ma 21.4. Tervetuloa perhekirkkoon!

LASTEN- ja PERHEKERHO

Kerhon toiminnasta vastaa Leena Lomu. Kerhoon voi tulla joko yhdessä lasten, vanhempien, isovanhempien tai vaikka kummin kanssa. Kouluikäiset lapset pärjäävät ilman huoltajaakin. Kerhossa askarrellaan, laulellaan ja leikitään. Kerho kokoontuu seurakuntakodilla kerran kuu-

Yhteystiedot:

Huom! Puhelinnumerot ovat osittain vaihtuneet.

Kirkkoherranvirasto: avoinna ti, ke, pe klo 9.30–12
Matti Alangon katu 11, 13130 Hämeenlinna, hameenlinna@ort.fi,
puh. 050 312 0035, fax (03) 616 5248

- **Kirkkoherra Markus Aroma**, maukku@hotmail.com,
puh. 050 408 7855 (virkaohuone), 050 441 6861
- **Isä Hariton** (Kari M. Ranttilä), puh. 040 550 6272
- **Kanttori Leena Lomu**, leena.lomu@ort.fi, puh. 040 707 6715
- **Ortodoksiopetus vs. lehtori TM Mikko Junes**,
mikko.junes@hameenlinna.fi, puh. 050 341 4348

kaudessa lauantaisin klo 10–12 seuraavasti: 18.1., 15.2., 15.3. klo 10–12, poikkeuksena 12.4., jolloin on virpovitsatalkoot klo 10–15. Kevään viimeinen kokoontuminen 17.5. klo 10–12. Mikäli sattuu olemaan hautajaisia tai muita seurakunnallisia menoja, kerho joudutaan tuolloin perumaan, joten seurataa myös nettisivujamme: <http://www.ort.fi/hameenlinna>. Tervetuloa kerhoilemaan!

LUCIA-LAULUKERHO

Ohjaajana Leena-kanttori. Kerho on tarkoitettu ortodoksisista kirkkoveisuista ja -lauluista kiinnostuneille lapsille ja nuorille. Laulukerho kokoontuu kevätkaudella kerran kuukaudessa kirkossa klo 16 alkaen seuraavasti: 19.1., 16.2., 16.3., 6.4. ja 18.5. Tervetuloa laulamaan!

KUOROTOIMINTA

TM, kanttori Leena Lomu, puh. 040 707 6715, leena.lomu@ort.fi.

Kirkkokuoro

Kuoroharjoitukset pidetään keskiviikkoisin srk-kodilla klo 17–19. Kevätkaudella kuoroharjoitukset alkavat ke 8.1.

Laululintuset

Kirkkolaulua kaikille halukkaille laulutaidosta riippumatta. Lauletaan jumalanpalveluksissa käytettäviä yhteislauluja ja harjoitellaan äänenkäyttöä. Laululintuset kokoontuvat pääsääntöisesti parillisen viikon keskiviikkona klo 16 seurakuntakodilla (ennen kirkkokuoron harjoituksia). Syyskauden viimeinen harjoitus on 11.12., (mahdollisista tulevista poikkeuksista ilmoitetaan netissä ja kirkon ilmoitustaululla).

KARI M. RÄNTILÄ

Hämeenlinnan kirkko.

Kevätkaudella kokoonnutaan jälleen ennen kirkkokuoronharjoituksia klo 16 seuraavasti: 15.1., 29.1., 12.2., 26.2., 12.3., 26.3., 9.4., 30.4., 14.5. ja 28.5. Kaikki laulamisesta kiinnostuneet tulkaa tutustumaan.

Lucia-kuorokerho

Lapsille ja nuorille tarkoitettu laulukerho kokoontui alkusyksystä keskiviikkoisin klo 16–17. Marraskuun alusta kerho ”epäsäännöllisyyttä” – ei kokoonnu keskiviikkoisin vaan erikseen sovittuina iltoina, harjoitukset pidetään seurakuntakodilla. Loppusyksyn harjoituspäivät:

- Pe 13.12. klo 16 kokoonnutaan seurakuntakodille (rooliasut), josta siirrytään viiden aikaan perinteiseen Lucia-tapahtumaan. Kirkko on kylmä, joten varatkaa lämpimästi vaatetta päällenne!

HÄMEENLINNAN PERHEUUTISIA 26.9.–12.11.2013

Seurakunnasta pois muuttaneita
ja eronneita 9

- Su 15.12. vietetään seurakunnan puurojuhlaa, jonne toivottavasti saadaan laulukerhon esitys.
- Kevätkaudella kerran kuussa klo 16 kirkossa. Kokoontumispäivät: su 19.1., 16.2., 16.3., 6.4. ja 18.5.

Lucian päivänä pe 13.12. kaikki kuorolaiset ovat tervetulleita. Aloitamme klo 17.30 ehtoopalveluksella pyhää Luciaa muistaen Ahveniston kirkossa, jonka jälkeen siirrymme kulkueena laulamaan valon sanomaa sisätautiosastolle Keskussairaalaan. Tilaisuudesta tarkemmin kuoroharjoituksissa.

KAPP-Ronni

Kaikkien Athosvuoren Pyhien Perintösäätiönkeskuksessa Ronnin kylässä (Kaunisniementie 415, 16900 Lammi/ **Ronninkuja 56, 16980 Ronni**) toimitetaan la 26.10. liturgia jo klo 8. Kuoroharjoitukset pidetään klo 7.15 ennen palvelusta ruokailutilassa. Seuraa palvelus toimitetaan la 21.12.

Läyliäisten leirikeskuksessa, Lopella

Su 22.12. klo 9 harjoitellaan vaihtuvat tekstit kirkossa klo 10 ennen liturgiaa.

Kanttori Leena Lomu on joululomalla 27.12.–3.1.

IKONIPIIRIT

Hämeenlinnan ikonipiiri

Op. Pasi-Mikael Huovinen, puh. 041 576 6143, art.enkeli@gmail.com. Ikonipiiri kokoontuu kevätkaudella seurakuntakodilla (Matti Alangonkatu 11 A) seuraavasti:
● Pe 24.1., ma 3.2., pe 14.2., pe 21.2., ma 10.3., pe 28.3. ja pe 4.4.
● Päiväryhmä kokoontuu klo 14–17 ja iltatyhmä klo 17.30–20.30.

Forssan ikonimaalauskerho

Op. Pasi-Mikael Huovinen, puh. 041 576 6143, art.enkeli@gmail.com. Ikonikerho kokoontuu la–su 25.–26.1., 15.–16.2. ja 15.–16.3. Kokoontumiset Ystävän Kammari (Hämeentie 5) klo 10–15.30. Forssan piiriin ei valitettavasti enää mahdu uusia maalareita.

Hämeenlinnan perhekerhossa askarrettiin enkeleitä.

LEENA LOMU

Kiitos syyskaudesta

Tiistaiseura vietti 60-vuotisjuhlaa, ohessa puheenjohtaja **Leena Karjalainen** kertoo juhlasta. Kiitos piispa **Arsenille** yhteisestä rukouksesta kanssamme. Ja suuri kiitos kuuluu diakonian ahkerille talkoolaisille ja seurakuntaemäntä **Sirkalle** hienosti sujuneesta juhlaruokailusta.

Syyskaudella seurakunnan toiminta on ollut vilkasta. Nyt joulupaaston loppumetreillä meillä kaikilla on mahdollisuus osallistua Kristuksen syntymäjuhlan iloon. Vierailemme joulun alla seurakunnan alueella olevissa sairaaloissa ja vanhainkodeissa kanttorin kanssa tuoden joulun sanomaa kaikille, ketkä eivät syystä tai toisesta pääse yhteiseen rukoukseen kirkossamme.

Lämmin kiitos kaikille kuluneesta syyskaudesta! Jumalanpalvelukset ja yhteiset tilaisuudet sekä tapahtumat kutsuvat kaikkia mukaan.

Tavataan kirkossa!

■ Isä **Alexander Hautamäki**

Yhteystiedot:

Kirkkoherranvirasto, Kymenlaaksonkatu 2, 48100 Kotka, avoinna ti-to klo 10–13, puh. (05) 212 490, fax (05) 216 449, kotka@ort.fi, www.ort.fi / Seurakunnat / Kotka

Nikolaos-sali, Kymenlaaksonkatu 2, 48100 Kotka, puh. (05) 212 482. Nikolaos-salia vuokrataan erilaisiin tilaisuuksiin, puh. (05) 212 490.

Kirkkoherra: pastori Alexander Hautamäki, puh. (05) 213 157, 0500 480 269, alexander.hautamaki@ort.fi

Kanttori: Katarine Lehtomäki, puh. 050 359 4823

Seurakuntaemäntä: Sirkka Paasonen, puh. 041 466 9096; seurakuntasali: puh. (05) 212 482

Kotkan Pyhän Nikolaoksen kirkon **vahtimestari**: Vesa Lehtomäki, puh. (05) 212 490

Muu papisto:

rovasti Veikko Lisitsin, puh. 050 597 7349, veikko.lisitsin@gmail.com
pastori Pavel Pugovkin, puh. 0206 100 295, pavel.pugovkin@ort.fi

Pyhäköt:

Kotkan kirkko Pyhän Nikolaoksen muistolle, Isopuisto, Kotka, puh. (05) 212 767, pääkirkon isännöitsijä Valery Kayava, puh. 044 546 0252.

Metsolan tsasouna Jumalansynnyttäjän suojeluksen tsasouna Metsolan hautausmaalla, Toukolantie, Kotka, tsasounaisännöitsijä Valery Kayava, puh. 044 546 0252

Loviisan kirkko Jumalansynnyttäjän kasanilaisen ikonin muistolle, Itäinen Tullikatu 17, Loviisa, kirkonisännöitsijä Johannes Karhu, puh. 040 952 6461

Loviisan avokappeli Pyhän Serafim Sarovilaisen muistolle Loviisan hautausmaalla, Läntinen Harjukatu, Loviisa, hautausmaan isännöitsijä Johannes Karhu, puh. 040 952 6461

Jumalanpalvelukset

Palvelusten toimittajat:

Papisto: Alexander Hautamäki

Kanttori: Katarine Lehtomäki

KOTKA, PYHÄN NIKOLAOKSEN KIRKKO

JOULUKUU

La 14.12.	klo 18	vigilia
Su 15.12.	klo 10	liturgia
Ke 18.12.	klo 17	moleben, SL
La 21.12.	klo 18	vigilia
Su 22.12.	klo 10	liturgia
Ti 24.12.	klo 16	vigilia, Kristuksen syntymän aatto
Ke 25.12.	klo 10	liturgia

TAMMIKUU

Su 5.1.	klo 18	vigilia
Ma 6.1.	klo 10	liturgia, teofania, Kristuksen kaste
La 11.1.	klo 18	vigilia, SL
Su 12.1.	klo 10	liturgia, SL
Ke 15.1.	klo 13	moleben, SL
La 18.1.	klo 18	vigilia
Su 19.1.	klo 10	liturgia
Ke 22.1.	klo 13	moleben, SL
La 25.1.	klo 18	vigilia
Su 26.1.	klo 10	liturgia
Ke 29.1.	klo 13	moleben, SL

HELMIKUU

La 1.2.	klo 18	vigilia
Su 2.2.	klo 10	liturgia, Kristuksen temppeliin tuominen
Ke 5.2.	klo 13	moleben
La 8.2.	klo 18	vigilia, SL
Su 9.2.	klo 10	liturgia, SL
Ke 12.2.	klo 13	moleben, SL
La 15.2.	klo 18	vigilia
Su 16.2.	klo 10	liturgia
Ke 19.2.	klo 13	moleben, SL
La 22.2.	klo 18	vigilia
Su 23.2.	klo 10	liturgia
Ke 26.2.	klo 13	moleben, SL

KOTKA, HAUTAUSMAAN KIRKKO

Ti 24.12.	klo 14.15	litania
-----------	-----------	---------

LOVIISA PYHÄN JUMALANSYNNYTTÄJÄN KASANILAISEN IKONIN KIRKKO

JOULUKUU

To 26.12.	klo 10	liturgia
-----------	--------	----------

TAMMIKUU

La 11.1.	klo 10	liturgia, SL
----------	--------	--------------

HELMIKUU

La 8.2.	klo 10	liturgia, SL
---------	--------	--------------

LOVIISA, HAUTAUSMAA

Ti 24.12.	klo 13	litania
-----------	--------	---------

Toimintaa

JOULUMYYJÄISET

Lauantaina 14.12. klo 11–12 seurakunnan Nikolaos-salilla perinteiset joulumyyjäiset. Tervetuloa!

SEURAKUNNAN KUUSIJUHLA

Keskiviikkona 18.12. klo 18 Nikolaos-salilla seurakunnan kuusijuhla. Lapset esittävät perinteistä ohjelmaa ja mahdollisuus kaikilla yhteislauluun. Tervetuloa!

ÄITI-LAPSIKERHO

Kotkassa on perustettu äiti-lapsi-kerho, kokoontumiset maanantaisin päivällä Nikolaos-salissa. Lisätietoja kanttori Katilta.

KOTKAN

TIISTAISEURA

Kokoontuu Nikolaos-salissa tiistai-iltoisin klo 17: 21.1., 4.2. ja 18.2. vuosikokous.

TORSTAIKERHO

Kokoontuu Nikolaos-salilla klo 12: 23.1. ja 20.2.

KARHULAN ORTODOKSIT

Kokoontumiset Karhulan kodintalolla klo 15: 6.2.

IKONIKERHO

Kokoontuu seurakunnan kerhuoneessa viikoittain. Lisätietoja virastolta.

KIRKKOKUORO

Kokoontuu seurakuntasalilla torstaisin klo 17 venäjänkielinen ja 18–19 suomenkielinen. Lisätietoja kanttori Katilta.

RÖNKYJÄT-mieslauluryhmä

Yhteystiedot kirkkoherranvirasto, puh (05) 212 490. Tervetuloa laulamaan!

TYÖTTÖMIEN RUOKAILUT

Keskiviikkoisin klo 11–12 Nikolaos-salilla, hinta 1 €
● Ke 15.1. ja 12.2.

NÄYTTELY

"Kirkollisia teksteilejä ja esineitä Kotkan Pyhän Nikolaoksen kirkosta." Näyttely avoinna tiistai–torstai klo 10–13 sekä erikseen sovittuina ajankohtina ryhmille Nikolaos-salissa. Tervetuloa!

Keisarinna Maria Feodorovnan muistoa kunnioitettiin

Venäjän keisarinna ja Suomen suuriruhtinatar Maria Feodorovna, syntyisin Tanskan prinsessa Dagmar, kuoli 13. lokakuuta 1928 maanpakolaisena synnyinmaassaan Tanskassa. Hänen hautansa oli vuoteen 2006 Roskilden tuomiokirkossa. Silloin hänen arkkunsa siirrettiin Venäjälle, jossa se sijoitettiin suurin juhlallisuuksin hänen puolisonsa keisari Aleksanteri III:n viereen Pietari-Paavalin linnoituksen katedraalissa Pietarissa.

Sunnuntaina 13. lokakuuta, päivälleen 85 vuotta keisarinna Maria Feodorovnan kuoleman jälkeen, toimitettiin Langinkosken museoseuran pyynnöstä Pyhän Nikolaoksen kirkossa Kotkassa panihida keisarinnan muistoksi. Panihidan toimittivat pastori Pavel Pugovkin (oik.) ja ylidiakoni Jyrki Härkönen.

■ Teksti ja kuva:
Ragnar Backström

Kotkan Tiistaiseura vietti 60-vuotisjuhlaa

Joensuun piispa **Arseni** toimitti papiston avustamana 27.10. Kotkan Pyhän Nikolaoksen kirkossa juhlaliturgian, jonka jälkeen Nikolaossalilla vietettiin Tiistaiseuran 60-vuotisjuhlaa.

Juhlapuheessaan piispa Arseni käsitteli diakoniaa ja kehotti ymmärtämään sen merkitykseltään aikaisempaa laajemmin. Pyyteetön oman ajan antaminen toisten hyväksi seurakunnassa on diakoniaa. Hän

Joensuun piispa Arseni toimitti juhlaliturgian isä Alexanderin avustamana.

VERA BORODULIN

Elvi Jauho esiintyi Kotkan Tiistaiseuran 60-vuotisjuhlassa Nikolaossalilla.

Emäntä Sirkka Paasosen osuus oli tärkeä juhlan onnistumisissa.

Tiistaiseuran sihteeri Birgit Salmenhaara ja puheenjohtaja Leena Karjalainen ojensivat kukat kanttori Katarine Lehtomäelle kiitokseksi 27 yhteisestä toimintavuodesta.

Tiistaiseuran entinen pitkäaikainen puheenjohtaja Tuula Mussalo sai piispallisen siunauksen ja kukkakimpun.

mainitsi, että tällaista on esimerkiksi toimiminen seurakunnan valtuustossa, neuvostossa tai vaikka Tiistaiseurassa perinteistä lähimmäisen auttamista unohtamatta.

Puheenjohtaja **Leena Karjalainen** totesi avaussanoissaan, että Kotkan Tiistaiseurassa on siirrytty 1950-luvulla alkaneesta karjalaisuuden vaalimisesta nykypäivän monikulttuurisuuteen, mikä voidaan ymmärtää sekä Suomen rajojen ulkopuolelta että niiden sisäpuolelta tulevien kulttuurivaikutteiden huomioimisenä. Tiistaiseuran ekumenia on samalla monikulttuurisuutta.

Kiitokseksi pitkäaikaisesta toiminnasta Kotkan Tiistaiseuran hyväksi kukitettiin seuraavat henkilöt:

Tuula Mussalo, Eeva Riiali, emäntä Sirkka Paasonen, kanttori Katarine Lehtomäki ja isä Veikko Lisitsin. Myös isä Alexander Hautamäelle ojennettiin kukkakimppu.

Tilaisuuden musiikista vastasivat kirkkokuoro, nuori viulisti **Elvi Jauho** sekä yksinlaulua esittänyt lukiolainen **Vera Lehtomäki**. Juhla päättyi noin 70 vieraalle tarjottuun perinteiseen karjalaiseen ruokailuun.

Vera Borodulin otti juhlastamme lähes 250 valokuvaa, jotka hän lahjoittaa juhla vieraille kauniiksi muistoksi yhteisestä tilaisuudestamme. Kuvia saa tiistaiseurailloissa.

■ Teksti: **Leena Karjalainen**
Kuvat: **Vera Borodulin**

Seurakuntalaisia Kotkan Tiistaiseuran 60-vuotisjuhlassa.

KOTKAN SEURAKUNNAN PERHEUUTISIA
30.9.–9.11.2013

TERVETULOA SEURAKUNTAAN

9

KASTETUT

3

Kirkkoherra Aki Leskinen on asetettu toimituskieltoon. Kirkkoherran tehtäviä hoitaa rovasti Arto Leskinen, puh. 044 017 1716, arto.leskinen@edukouvola.fi

Jumalanpalvelukset

LAHTI, **PYHÄN KOLMINAISUUDEN KIRKKO**, Harjukatu 5

JOULUKUU

La 14.12.	klo 18	vigilia
Su 15.12.	klo 10	liturgia
Su 15.12.	klo 16	ehtoopalvelus ja jouluun valmistautumisen juhla
Ke 18.12.	klo 17.30	ehtoopalvelus
La 21.12.	klo 18	vigilia, slaavi/suomi
Su 22.12.	klo 10	liturgia, slaavi/suomi, kirkkokahvit
Ti 24.12.	klo 17	jouluaaton ehtoopalvelus
Ke 25.12.	klo 9	joulun aamupalvelus ja liturgia
To 26.12.	klo 10	toisen joulupäivän liturgia
Su 29.12.	klo 10	liturgia

TAMMIKUU

La 4.1.	klo 18	vigilia
Su 5.1.	klo 10	liturgia, kirkkokahvit

Kristus syntyy – kiittäkää!

Kuljemme parhaillaan paaston matkaa kohti Kristuksen syntymäjuhlaa. Maallisessa elämässä me emme voi olla huomaamatta joulun lähestymistä, sillä kaupoissa on esillä kaikkea jouluun liittyvää kaupattavaa, jota ilman ei joulumme kauppiaiden mielestä voi olla joulu. Meille kaupataan kaikkea ns. välttämätöntä.

Jouluun kuuluu monenlaisia perinteitä. Näitä perinteitä olemme oppineet omilta vanhemmilta omista kodeistamme. Nämä perinteet ovat se osa joulun juhlaa ja sen tunnelmaa, joka tekee joulusta meille joulun. Kirkon jouluperinteeseen liittyvät aina jumalanpalvelukset, joita ilman ei ole ortodoksista joulua. Kuitenkin itse joulun sanoma ei tule esille muun juhlahumun keskellä.

Joulupaaston tarkoitus on keskittää huomiomme siihen, mihin juhlaan me olemme valmistautumassa. Kristuksen syntyminen, Jumalan ihmiseksi tuleminen ja pelastuksen tuominen ihmiskunnalle on joulun keskeinen sanoma. Vielä jouluaattokin on kirkon perinteen mukaan paastopäivä, ja paasto päättyy vasta joulupäivänä. Paastoton aika kestää joulusta loppiaiseen, ja se on juhla-aikaa, jolloin ilo Kristuksen syntymästä tulisi näkyä kaikessa elämässämme. Kirkkoveisuissa kerrotaan koko juhlan ajan luomakunnan ilosta, joka on koittanut Jumalan pelastustapahtuman mukana. Luomakunnan riemusta julistetaan niin jouluna, loppiaisena kuin pääsiäisenäkin.

Rauhallista joulupaaston aikaa!

■ Isä **Aki Leskinen**

Su 5.1.	klo 18	vigilia
Ma 6.1.	klo 10	liturgia ja suuri vedenpyhitys, teofania
La 11.1.	klo 18	vigilia
Su 12.1.	klo 10	liturgia
Ke 15.1.	klo 17.30	ehtoopalvelus
La 18.1.	klo 18	vigilia, slaavi/suomi
Su 19.1.	klo 10	liturgia, slaavi/suomi, kirkkokahvit
La 25.1.	klo 18	vigilia
Su 26.1.	klo 10	liturgia

HELMIKUU

La 1.2.	klo 18	vigilia
Su 2.2.	klo 10	liturgia, Herran temppeliin tuominen
La 8.2.	klo 18	vigilia
Su 9.2.	klo 10	liturgia, kirkkokahvit
La 15.2.	klo 18	vigilia, slaavi/suomi
Su 16.2.	klo 10	liturgia, slaavi/suomi, kirkkokahvit
Ke 19.2.	klo 17.30	ehtoopalvelus
La 22.2.	klo 18	vigilia
Su 23.2.	klo 10	liturgia

MAALISKUU

La 1.3.	klo 18	vigilia
Su 2.3.	klo 9	liturgia
Su 10.3.	klo 18	sovintosunnuntain ehtoopalvelus

HYVINKÄÄ, **KARJALAN VALISTAJIEN KIRKKO**, Tsasounakuja 1

JOULUKUU

La 21.12.	klo 17	vigilia
Su 22.12.	klo 10	liturgia
Ti 24.12.	klo 15	jouluaaton ehtoopalvelus
Ke 25.12.	klo 9	joulun aamupalvelus ja liturgia

TAMMIKUU

Su 5.1.	klo 17	vigilia
Ma 6.1.	klo 10	liturgia ja suuri vedenpyhitys, teofania
Ke 8.1.	klo 18	ehtoopalvelus
La 18.1.	klo 17	vigilia
Su 19.1.	klo 10	liturgia
Ke 29.1.	klo 18	Jeesus-rukouspalvelus

HELMIKUU

La 1.2.	klo 17	vigilia
Su 2.2.	klo 9	liturgia, Herran temppeliin tuominen
Ke 12.2.	klo 18	ehtoopalvelus
La 15.2.	klo 17	vigilia
Su 16.2.	klo 10	liturgia
Ke 26.2.	klo 18	Jeesus-rukouspalvelus

MAALISKUU

La 1.3.	klo 18	vigilia
Su 2.3.	klo 9	liturgia
Su 10.3.	klo 15	sovintosunnuntain ehtoopalvelus

HEINOLA, **KRISTUKSEN TAIVAASEEN ASTUMISEN KIRKKO**, Hämeenkatu 6

Ma Jeesus-rukouspalvelus klo 20, ti akatistos klo 20, keskiviikkoisin aamupalvelus klo 9, to ehtoopalvelus klo 20 ja la aamurukous/hetkipalvelus klo 9.

La 14.12.	klo 10	liturgia
-----------	--------	----------

Ti 24.12. klo 15 jouluaaton ehtoopalvelus
 To 26.12. klo 10 toisen joulupäivän aamupalvelus ja liturgia
 La 25.1. klo 18 vigilia
 Su 26.1. klo 10 liturgia
 La 22.2. klo 18 vigilia
 Su 23.2. klo 10 liturgia

KAUSALA, NEITSYT MARIAN SYNTYMÄN TSASOUNA, Keskikatu 4

La 14.12. klo 9 liturgia, kirkkokahvit
 To 19.12. klo 18 ehtoopalvelus
 La 11.1. klo 9 liturgia, kirkkokahvit
 To 23.1. klo 18 ehtoopalvelus
 La 8.2. klo 9 liturgia, kirkkokahvit
 To 27.2. klo 18 ehtoopalvelus

RIIHIMÄKI, SEURAKUNNAN TOIMITILA MINEA, Valtakatu 3

Su 15.12. klo 10 liturgia, kirkkokahvit
 Su 12.1. klo 10 liturgia, kirkkokahvit
 Ti 28.1. klo 18 ehtoopalvelus
 Su 9.2. klo 10 liturgia, kirkkokahvit
 Ti 25.2. klo 18 ehtoopalvelus

ЛАХТИ, Свято-Троицкая церковь

ДЕКАБРЬ

Сб 14.12. в 18 всенощное бдение
 Вс 15.12. в 10 литургия
 Вс 15.12. в 16 вечерня, праздник приготовления к Рождеству
 Ср 18.12. в 17.30 вечерня
 Сб 21.12. в 18 всенощное бдение, ц.-слав./фин.
 Вс 22.12. в 10 литургия, ц.-слав./фин., церковное чаепитие
 Вт 24.12. в 17 вечерня
 Ср 25.12. в 9 утренняя и литургия, Рождество Господа нашего Иисуса Христа
 Чт 26.12. в 10 литургия, второй день Рождества Христова
 Вс 29.12. в 10 литургия

ЯНВАРЬ

Сб 4.1. в 18 всенощное бдение
 Вс 5.1. в 10 литургия, церковное чаепитие
 Вс 5.1. в 18 всенощное бдение
 По 6.1. в 10 литургия, Великое освящение воды, Крещение Господне. Богоявление,
 Сб 11.1. в 18 всенощное бдение
 Вс 12.1. в 10 литургия
 Ср 15.1. в 17.30 вечерня
 Сб 18.1. в 18 всенощное бдение, ц.-слав./фин.
 Вс 19.1. в 10 литургия, ц.-слав./фин., церковное чаепитие.
 Сб 25.1. в 18 всенощное бдение
 Вс 26.1. в 10 литургия

ФЕВРАЛЬ

Сб 1.2. в 18 всенощное бдение
 Вс 2.2. в 10 литургия, Сретение Господне
 Сб 8.2. в 18 всенощное бдение
 Вс 9.2. в 10 литургия, церковное чаепитие
 Сб 15.2. в 18 всенощное бдение, ц.-слав./фин.
 Вс 16.2. в 10 литургия, ц.-слав./фин., церковное чаепитие
 Ср 19.2. в 17.30 вечерня
 Сб 22.2. в 18 всенощное бдение
 Вс 23.2. в 10 литургия

МАРТ

Сб 1.3. в 18 вечерня

Вс 2.3. в 10 литургия
 Вс 2.3. в 18 вечерня с чином прощения

ХЮВИНКЯА, церковь Всех Карельских святых

ДЕКАБРЬ

Сб 21.12. в 17 всенощное бдение
 Вс 22.12. в 10 литургия
 Вт 24.12. в 15 вечерня
 Ср 25.12. в 9 утренняя и литургия, Рождество Господа нашего Иисуса Христа

ЯНВАРЬ

Вс 5.1. в 17 всенощное бдение
 По 6.1. в 10 литургия, Великое освящение воды, Крещение Господне. Богоявление
 Ср 8.1. в 18 вечерня
 Сб 18.1. в 17 всенощное бдение
 Вс 19.1. в 10 литургия
 Ср 29.1. в 18 служба Иисусовой молитвы

ФЕВРАЛЬ

Сб 1.2. в 17 всенощное бдение
 Вс 2.2. в 9 литургия, Сретение Господне
 Ср 12.2. в 18 вечерня
 Сб 15.2. в 17 всенощное бдение
 Вс 16.2. в 10 литургия
 Ср 26.2. в 18 служба Иисусовой молитвы

МАРТ

Сб 1.3. в 18 вечерня
 Вс 2.3. в 10 литургия
 Вс 2.3. в 15 вечерня с чином прощения

ХЕЙНОЛА, церковь Вознесения Христова, Nämeenkatu 6

По в 20 служба Иисусовой молитвы, Вт в 20 акафист, Ср в 9 утренняя, Чт в 20 вечерня, Сб в 9 утренняя/изобразительные.

Сб 14.12. в 10 литургия
 Вт 24.12. в 15 вечерня
 Чт 26.12. в 10 утренняя и литургия, второй день Рождества Христова
 Сб 25.1. в 18 всенощное бдение
 Вс 26.1. в 10 литургия
 Сб 22.2. в 18 всенощное бдение
 Вс 23.2. в 10 литургия

КАУСАЛА, часовня Рождества Пресвятой Богородицы, Keskikatu 4

Сб 14.12. в 9 литургия, церковное чаепитие
 Чт 19.12. в 18 вечерня
 Сб 11.1. в 9 литургия, церковное чаепитие
 Чт 23.1. в 18 вечерня
 Сб 8.2. в 9 литургия, церковное чаепитие
 Чт 27.2. в 18 вечерня

РИИХИТЯКИ, помещение прихода минеа, Valtakatu 3

Вс 15.12. в 10 литургия, церковное чаепитие
 Вс 12.1. в 10 литургия, церковное чаепитие
 Вт 28.1. в klo 18 вечерня
 Вс 9.2. в 10 литургия, церковное чаепитие
 Вт 25.2. в klo 18 вечерня

Pyhäköt:

- Lahti, Pyhän Kolminaisuuden kirkko, Harjukatu 5
- Heinola, Kristuksen taivaaseen astumisen kirkko, Hämeenkatu 6, puh. 020 610 0461
- Hyvinkää, Karjalan valistajien kirkko, Tšasounakuja 1, puh. 020 610 0460
- Kausala, Neitsyt Marian syntymän tšasouna, Keskikatu 4, puh. 020 610 0462

SEURAKUNNAN PERHEUUTISIA 25.9.–13.11.2013

Kastettuja	3	Seurakunnasta muuttaneita	13
Avioliittoon vihityt	-	Kirkosta eronneita	7
Seurakuntaan muuttaneita	11	Kuolonuneen nukkuneita	6
Kirkkoon liittyneitä	1		

Toimintaa

HUOMIO NUORISO!!!

Oletko kiinnostunut leirinohjaajan työstä lastenleirillä tai kristinoppikoululeirillä? Lahden ja Haminan seurakunnat järjestävät leirinohjaajakoulutuksen kevään 2014 aikana. Voit hakea leirinohjaajakoulutukseen kirjoittamalla jutun itsestäsi. Kerro, miksi juuri sinä olisit hyvä valinta koulutettavaksi ohjaajaksi, millainen työkokemus sinulla on, missä asioissa olet hyvä ym. asioita, jotka kuvaavat sinua. Hakuaika koulutukseen päättyy su 19.1.2014. Hakemukset lähetetään osoitteeseen: Lahden ortodoksinen seurakunta, Harjukatu 5, 15110 Lahti tai sähköisesti lahti@ort.fi.

NUORTEN

PYHIINVAELLUS VALAMON

Lahden ja Haminan seurakunnat järjestävät nuorille (yli 12-v.) pyhiinvaelluksen Valamon luostariin Heinävedelle 24.–26.1.2014. Tutustumme luostarin elämään ja vietämme aikaa yhdessä. Lisää tietoa matkasta päivitetään Paritoman Perjantain Fb-sivuille. Matkan hinta ja bussireitti tarkentuvat lähempänä matkaa. Lisätietoja matkasta Satu Latvaniemi, puh. 040 745 3517. Ilmoittautumiset matkalle viimeistään 19.12. osoitteeseen lahti@ort.fi tai Satulle. Muista ilmoittaa ruoka-aineallergiat, kotiosoite ja puhelinnumero!

PARITON PERJANTAI

Yläasteikäisille ja sitä vanhemmille tarkoitettujen nuorten iltojen jatkuvat. Pariton perjantai kokoontuu jälleen jokaisen kuukauden parittomina perjantai-iltoina klo

18–22 Lahden seurakuntasalissa, osoitteessa Harjukatu 5. Itsenäisyyspäivänä 6.12. teemana on "Linnan juhlat". Syksyn viimeinen kokoontuminen on 20.12. Lisätietoja Satu Latvaniemi, puh. 040 745 3517, satu.latvaniemi@gmail.com. Vuoden 2014 ensimmäinen "pariton perjantai" on 3.1.

LASTENKERHO LAHDESSA

Kerho kokoontuu Lahdessa kerran kuukaudessa kaksikielisten jumalanpalvelusten (slaavi/suomi) yhteydessä. Kerho toimii kaksikielisenä. Kerho alkaa klo 9.40, ja kerhon jälkeen lapset osallistuvat liturgian loppuosaan. Lisätietoja Anastasia Lappalainen, puh. 040 867 5887, anastasia.lappalainen@gmail.com.

LAHDEN KIRKKOKUORO

Lahden kirkkokuoron harjoitukset pidetään keskiviikkoisin klo 18 Lahden seurakuntasalissa. Uudet laulajat, ottakaa yhteyttä kanttori Petri Huttuun, puh. 0206 100 453, petri.huttu@ort.fi.

LAHDEN ORTODOKSIPIIRI

Lahden ortodoksiapiiri kokoontuu Lahdessa kerhuhuoneella ehtoopalveluksen jälkeen klo 18 kuukauden 3. keskiviikkona. Uudet ja vanhat kerholaiset ovat tervetulleita mukaan! Lisätietoja sähköpostilla lahti@ort.fi tai Aki Leskinen, puh. 0206 100 451.

KIRJALLISUUSPIIRI LAHDESSA

Kirjallisuuspiiriin tarkoitus on tutustua ortodoksiseen kirjallisuuteen ja kokoontua jokaisen kuukauden kolmantena tiistaina

klo 17. Piirissä keskustellaan kuukauden kirjasta. Kokoontuminen kerhuhuoneella osoitteessa Harjukatu 5, Lahti. Tervetuloa!

HYVINKÄÄN KIRKKOKUORO

Hyvinkään kirkkokuoron harjoitukset maanantaisin klo 18 Hyvinkään kirkon srk-salilla (Tšasounakuja 1). Lisätiedot kanttori Olga Soldatova, puh. 0206 100 454, olga.soldatova@ort.fi.

HYVINKÄÄN ORTODOKSIPIIRI

Hyvinkään ortodoksiapiiri kokoontuu kuukauden toisena keskiviikkona ehtoopalveluksen jälkeen n. klo 18.30. Tervetuloa mukaan! Lisätietoja isä Aki Leskeltä, puh. 0206 100 451.

HYVINKÄÄN TIISTASEURA

Hyvinkään Tiistaseura kokoontuu kuukauden toisena tiistaina syyskuusta alkaen. Vuoden 2014 ensimmäinen kokoontuminen on ti 14.1. klo 16.

KAUSALAN ORTODOKSIPIIRI

Kausalan ortodoksiapiiri kokoontuu kerran kuukaudessa torstaisin klo 18. Kerhoilla alussa toimittaan ehtoopalvelus. Seuraavat kokoontumiset ovat to 19.12., 23.1. ja 27.2. Ortodoksiapiiri kokoontuu tsasounalla (Keskikatu 4, Kausala). Yhteyshenkilö Aki Leskinen, puh. 0206 100 451, aki.leskinen@ort.fi.

VIOKRATTAVANA

Seurakunnalla on vuokrattavana Lahden keskustassa 36 m²:n yksiö. Asunto on heti vapaana. Lisätietoja: kirkkoherra Aki Leskinen, puh. 0206 100 451.

Yhteystiedot:

Kirkkoherranvirasto, Harjukatu 5, 15110 Lahti, puh. 020 610 0450, avoinna ma–to klo 10–13, fax 0206 100 463, lahti@ort.fi
Kirkkoherra Aki Leskinen on asetettu toimituskieltoon.
Kirkkoherran tehtäviä hoitaa rovasti **Arto Leskinen**, puh. 044 017 1716, arto.leskinen@edukouvola.fi.
Toinen pappi: toimi avoinna
Papiston apuna: rovasti **Olavi Merras**, puh. 040 510 4664
pastori **Matti Lipitsäinen**, puh. 0400 625 446
pastori **Martti Hänninen**, puh. 050 365 8754
diakoni **Taisto Rikkinen**, puh. 050 371 6475
diakoni **Aki Korpela**, puh. (019) 422 101
diakoni **Keijo Ikävalko**, puh. 040 742 4615
Maahanmuuttajatyö: pastori **Pavel Pugovkin**, puh. 0206 100 295
Kanttori: **Petri Huttu**, puh. 0206 100 453
Toinen kanttori: **Olga Soldatova**, puh. 0206 100 454
Seurakuntalehtori: **Satu Latvaniemi**, puh. 040 745 3517
Lahden seurakuntakeskuksen vahtimestari **Kimmo Mäenrinne**, puh. 0206 100 456

Joissakin seurakunnissa on kasteen yhteydessä lapselle annettu lahjana jotakin lapsenhoidossa tarvittavaa. Löytyisikö Lahden seurakunnasta talkoohenkeä tekemään esimerkiksi kuvan kaltaista settiä? Vauvoja syntyy vuosittain alle 20, joten urakka ei ole suuri, jos neuloja löytyy. Minä ja ystävättäreni neulomme mielellämme, joten myös lankalahjoituksin voi osallistua talkoisiin. Lisätietoja Kristinalta, puh. 040 576 3560 tai Anna-Maijalta, puh. 045 348 9265.

Helsingin metropoliitta Ambrosius vietti 25-vuotisjuhlansa Uspenskin katedraalissa sunnuntaina 17.11.2013. Liturgian toimittamiseen osallistuivat kaikki Helsingin hiippakunnan seurakuntien kirkkoherrat. Liturgiassa oli mukana myös katolisen kirkon ja evankelis-luterilaisen kirkon edustajat. Toivotamme esipaimenelle monia armorikkaita vuosia!

Isä Taisto Rikkinen antoi liturgian jälkeen ristin kirkkokansan suudeltavaksi papiksi vihkimyksen jälkeen. Tämä oli hänen ensimmäinen tehtävänsä pappina.

Metropoliitta Ambrosius vihki diakoni Taisto Rikkinen papiksi Uspenskin katedraalissa 27.10.2013. Isä Taisto palvelee Lahden seurakuntaa sen läntisillä alueilla Hyvinkään kirkossa ja Riihimäen toimitali Minean yhteydessä.

Kristinoppikoulun uudistaminen on saanut aikaan seurakunnassamme nuorisotyön aktivoitumisen, ja nuorten illoissa on yli 20 nuorta illassa säännöllisesti. Vuoden 2014 aikana aloitetaan myös lastenleirien uudistaminen, ja tarkoituksena on saada lapsityö uuteen kukoistukseen parin kolmen vuoden kuluessa. Lastenleirit järjestetään uudistetulla ohjelmalla yhteistyössä Haminan seurakunnan kanssa.

Kiitos voimavarana

Metropoliittamme vietti piispuutensa 25-vuotisjuhlaa marraskuun puolivälissä, ja tässä tilaisuudessa hän kiteytti suhteensa kuluneeseen aikaan: ”Kiitos menneelle ja kyllä tulevalle.” Tämä ajatus sopii hyvin myös seurakunnan toimintaan.

Vuoden vaihde merkitsee hallinnossa katsausta kuluneeseen kauteen, josta joudumme laatimaan monenlaisia raportteja ja kertomuksia. Pitkälti nämä tiedot koostuvat tilastoista ja erilaisista mittareista; näilläkin on oma tehtävänsä, mutta niihin hukkuu myös helposti kiittämisen näkökulma.

Hyvin monessa suhteessa niin seurakunta yhteisönä kuin myös jokainen meistä yksilöinä voi löytää menneestä vuodesta paljon kiitoksen aiheita. Vuoteen mahtuu paljon asioita, eikä kaikki niistä ole myönteisiä, mutta juuri hyvät muistot ja kokemukset kantavat eteenpäin.

Tämän vuoksi vuoden saldoa tarkastellessa pitäisikin kiinnittää huomiota paljon enemmän näihin hyviin asioihin. Harvoin niitä pitää etsimällä etsiä, kiitoksen aiheita on paljon ja erilaisia.

Lähestymme nyt suurta kiitoksen juhlaa, Vapahtajamme Jeesuksen Kristuksen syntymän päivää, joulua. Jumala tuli ihmiskunnan keskuuteen ja profetian sanat ”Meidän kanssamme on Jumala” saivat täyttymyksensä tuolla hetkellä.

Historian aikana tätä eräänlaista iskulausetta on käytetty myös väärin kannustimena ja välineenä jopa taistelussa toisia ihmisiä vastaan. Oikein ymmärrettynä nämä sanat synnyttävät ihmisessä rakkauden ja kiitoksen Jumalan huolenpitoa kohtaan, ja ne konkreetisoituvat lähimmäisenrakkauden moninaisena toimintana.

Voimme suuren juhlan edellä kiittää Jumalaa, että hän on ollut kanssamme kuluneena vuotena; seurakunnassa on paljon hyvää ja hyviä ihmisiä, Jumala on siunannut meitä armostansa, sen vuoksi on aihetta osoittaa hänelle myös suurta kiitollisuutta.

Kun juhlien jälkeen siirrymme kalenterivuodessa uuden jakson alkuun, niin hyvillä mielin voimme sanoa kaikelle tulevalle ”kyllä”. Uusi vuosi tuo tullessaan uudet haasteet ja tehtävät, nekin pitävät sisällään Jumalan läsnäolon ja siunauksen, jos suhtaudumme niihin avoimesti ja toivotamme ne tervetulleiksi niin seurakuntana kuin yksilöinäkin.

Siunattua Kristuksen syntymäjuhlaa kaikkien seurakuntalaistemme elämään!

C наступаящим праздником Рождества Христова!

■ Isä **Timo Tynkynen**

SEURAKUNNAN PERHEUUTISIA 21.9.–8.11.2013

KASTETUT	4	SEURAKUNNASTA MUUTTANEET	6
IKUINEN MUISTO	4		
SEURAKUNTAAN MUUTTANEET	4	KIRKON LIITTYNEET	5

Jumalanpalvelukset

LAPPEENRANNAN POKROVAN KIRKKO

JOULUKUU

La 14.12.	klo 18	ehtoopalvelus ja akatistos <i>Trifon Petsamolaiselle</i>
Su 15.12.	klo 10	liturgia, <i>pyhien esi-isien sunnuntai</i>
La 21.12.	klo 18	vigilia
Su 22.12.	klo 10	liturgia, <i>pyhien isien sunnuntai</i>
Ti 24.12.	klo 14	panihida hautausmaalla
Ti 24.12.	klo 15	juhla vigilia, <i>jouluaatto</i>
Ke 25.12.	klo 10	liturgia, <i>Kristuksen syntymä, joulu</i>
La 28.12.	klo 18	vigilia
Su 29.12.	klo 10	<i>slaavinkielinen</i> liturgia

TAMMIKUU 2014

Ke 1.1.	klo 10	liturgia ja uudenvuoden rukoushetki
Su 5.1.	klo 18	juhla vigilia
Ma 6.1.	klo 10	liturgia ja suuri vedenpyhitys, <i>Kristuksen kaste, loppiainen</i>
La 11.1.	klo 18	ehtoopalvelus ja akatistos <i>Ksenia Pietarilaiselle</i>
Su 12.1.	klo 10	liturgia
La 18.1.	klo 18	vigilia
Su 19.1.	klo 10	liturgia
La 25.1.	klo 18	vigilia
Su 26.1.	klo 10	<i>slaavinkielinen</i> liturgia

HELMIKUU

La 1.2.	klo 18	juhla vigilia
Su 2.2.	klo 10	liturgia, <i>Kristuksen temppeliin tuominen</i>
La 8.2.	klo 18	ehtoopalvelus ja akatistos <i>Johannes Kronstadttilaiselle</i>
Su 9.2.	klo 10	<i>slaavinkielinen</i> liturgia, <i>publikaanin ja fariseuksen sunnuntai</i>
La 15.2.	klo 18	vigilia
Su 16.2.	klo 10	liturgia, <i>tuhlaajapojan sunnuntai</i>
Pe 21.2.	klo 18	parastasis, <i>vainajien muistopalvelus</i>
La 22.2.	klo 10	liturgia ja panihida, <i>sielujen lauantai, vainajien yleinen muisto</i>

БОГОСЛУЖЕНИЯ

ПОКРОВСКАЯ ЦЕРКОВЬ В ЛАППЕЭНРАНТА

ДЕКАБРЬ

Сб 14.12.	в 18	вечерня и акафист <i>Преподобному Трифону Печенгскому</i>
Вск 15.12.	в 10	литургия, <i>неделя святых праотец</i>
Сб 21.12.	в 18	всенощная
Вск 22.12.	в 10	литургия, <i>неделя святых отец</i>
Вт 24.12.	в 14	панхида на кладбище
Вт 24.12.	в 15	праздничная всенощная, <i>сочельник Рождества</i>
Ср 25.12.	в 10	литургия, <i>Рождество Христово</i>
Сб 28.12.	в 18	всенощная
Вск 29.12.	в 10	литургия на церковнославянском языке

ЯНВАРЬ 2014

Ср 1.1.	в 10	литургия и новогодний молебен
Вск 5.1.	в 18	праздничная всенощная
Пн 6.1.	в 10	литургия и великое освящение воды,

Сб 11.1.	в 18	<i>Крещение Господне</i> вечерня и акафист <i>Блаженной Ксении</i> <i>Петербургской</i>
Вск 12.1.	в 10	литургия
Сб 18.1.	в 18	всенощная
Вск 19.1.	в 10	литургия
Сб 25.1.	в 18	всенощная
Вск 26.1.	в 10	литургия на церковнославянском языке

ФЕВРАЛЬ

Сб 1.2.	в 18	праздничная всенощная
Вск 2.2.	в 10	литургия, <i>Сретение Господне</i>
Сб 8.2.	в 18	вечерня и акафист <i>Праведному Иоанну</i> <i>Кронштадтскому</i>
Вск 9.2.	в 10	литургия на церковнославянском языке, <i>неделя о мытаре и фарисее</i>
Сб 15.2.	в 18	всенощная
Вск 16.2.	в 10	литургия, <i>неделя о блудном сыне</i>
Пт 21.2.	в 18	парастас, <i>общее поминовение усопших</i>
Сб 22.2.	в 10	литургия и панихида, <i>родительская суббота</i>

IMATRAN PYHÄN NIKOLAOKSEN KIRKKO

JOULUKUU

Su 15.12.	klo 10	liturgia, <i>pyhien esi-isien sunnuntai, palveluksen</i> <i>laulaa Ortodoksinen kamarikuoro</i>
La 21.12.	klo 18	vigilia
Su 22.12.	klo 10	liturgia, <i>pyhien isien sunnuntai</i>
Ti 24.12.	klo 15	juhlavigilia, <i>jouluaatto</i>
Ke 25.12.	klo 10	liturgia, <i>Kristuksen syntymä, joulu</i>
La 28.12.	klo 18	vigilia
Su 29.12.	klo 10	liturgia
Ti 31.12.	klo 18	juhlavigilia

TAMMIKUU 2014

La 4.1.	klo 18	vigilia
Su 5.1.	klo 10	<i>slaavinkielinen</i> liturgia
Su 5.1.	klo 18	juhlavigilia
Ma 6.1.	klo 10	liturgia ja suuri vedenpyhitys Vuoksella, <i>Kristuksen kaste, loppiainen</i>
Su 12.1.	klo 18	ehtoopalvelus ja akatistos <i>Ksenia Pietarilaiselle</i>
La 18.1.	klo 18	vigilia
Su 19.1.	klo 10	liturgia
La 25.1.	klo 18	vigilia
Su 26.1.	klo 10	liturgia

HELMIKUU

La 1.2.	klo 18	juhlavigilia
Su 2.2.	klo 10	<i>slaavinkielinen</i> liturgia, <i>Kristuksen temppeliin</i> <i>tuominen</i>
Su 9.2.	klo 18	ehtoopalvelus ja akatistos <i>Johannes</i> <i>Kronstadtilaiselle</i>
La 15.2.	klo 10	liturgia
La 22.2.	klo 18	vigilia
Su 23.2.	klo 10	liturgia, <i>tuomiosunnuntai</i>

НИКОЛЬСКАЯ ЦЕРКОВЬ В ИМАТРА

ДЕКАБРЬ		
Вск 15.12.	в 10	литургия, <i>неделя святых праотцев, на службе</i> <i>поет Православный камерный хор</i>

Сб 21.12.	в 18	всенощная
Вск 22.2.	в 10	литургия, <i>неделя святых отец</i>
Вт 24.12.	в 15	праздничная всенощная, <i>Сочельник Рождества</i>
Ср 25.12.	в 10	литургия, <i>Рождество Христово</i>
Сб 28.12.	в 18	всенощная
Вск 29.12.	в 10	литургия
Вт 31.12.	в 18	праздничная всенощная

ЯНВАРЬ 2014

Сб 4.1.	в 18	всенощная
Вск 5.1.	в 10	литургия на церковнославянском языке
Вск 5.1.	в 18	праздничная всенощная
Пн 6.1.	в 10	литургия, крестный ход и великое освящение воды у реки Вуокса, <i>Крещение Господне</i>
Вск 12.1.	в 18	вечерня и акафист <i>Блаженной Ксении</i> <i>Петербургской</i>
Сб 18.1.	в 18	всенощная
Вск 19.1.	в 10	литургия
Сб 25.1.	в 18	всенощная
Вск 26.1.	в 10	литургия

ФЕВРАЛЬ

Сб 1.2.	в 18	праздничная всенощная
Вск 2.2.	в 10	литургия на церковнославянском языке, <i>Сретение Господне</i>
Вск 9.2.	в 18	вечерня и акафист <i>Праведному Иоанну</i> <i>Кронштадтскому</i>
Сб 15.2.	в 10	литургия
Сб 22.2.	в 18	всенощная
Вск 23.2.	в 10	литургия, <i>неделя о страшном суде</i>

JOUTSENON PULPIN KAPPELI

To 26.12.	klo 10	liturgia, Jumalansynnyttäjän juhla
Su 12.1.	klo 10	liturgia

PARIKKALAN JOHANNES KASTAJAN TSASOUNA

To 26.12.	klo 10	liturgia, Jumalansynnyttäjän juhla
La 8.2.	klo 10	liturgia

Toimintaa

■ TOIMINTAPIIRIT

Seurakunnan toimintapiirit on tarkoitettu kaikille aiheista ja toiminnoista kiinnostuneille. Toimintapiirien kautta voit helposti tutustua uusiin ihmisiin, syventää omaa kirkollista tuntemustasi ja kasvaa Kirkon jäsenenä. Seurakunnalla on tarjottavana paljon erilaisia tilaisuuksia ja tapahtumia.

Yksittäisistä tapahtumista ja tilaisuuksista ilmoitetaan kerran viikossa kirkollisissa ilmoituksissa **keskiviikkoisin kaupunkilehti Lappeenrannan Uutisissa** ja **perjantaisin sanomalehti Uutisvuoksessa**. Katso myös seurakunnan internet-sivuilta www.ort.fi/lappeenranta. Tervetuloa mukaan! Muutokset mahdollisia!

LAPPEENRANTA

TIISTAISEURA

Lappeenrannan Tiistaiseura kokoontuu tiistaisin kello 14 Linnoituksen seurakuntasalilla. Kokouksien lisäksi järjestämme retkiä ja osallistumme erilaisiin kirkollisiin tapahtumiin. Tervetuloa tutustumaan tiistaiseuratyön kautta oman kirkon rikkaaseen hengelliseen elämään.

Kevään 2014 teemana on "Yhteinen elämäntapaallemme". Alkuvuoden kokoukset:

● Ti 7.1. "Matkalla kohti parempaa arkea" – Jaana Pössi kertoo Moldovan diakoniatyön projekteista

● Ti 21.1. "Sukupolvien yhteen kietoma elämä" – mitä olen saanut menneiltä ja mitä siirrän tuleville sukupolville?

● Ti 4.2. Matka sairastavan kanssa

● Ti 18.2. Vuosikokous ja blinitarjoilu

ORTODOKSINEN

KIRJALLISUUSPIIRI

Keskustelupiiri ortodoksisuudesta kiinnostuneille Kirjallisuuspiirissä tutustumme sanoihin ja kuvin ortodoksisuuden rikkaaseen hengelliseen perintöön. Keskusteluillat ovat avoimia kaikille kiinnostuneille. Kokoukset ovat keskiviikkoisin klo 18 Lappeenrannan seurakuntatalolla. Tutustumme Serafim Seppälän kirjaan "Tie ylösnousemukseen".

● Ke 29.1. klo 18 Suuren paaston valmistussunnuntai
● Ke 19.2. klo 18 Suuri paasto

VALAMON YSTÄVÄT

● La 18.1. klo 15 rukoushetki ja esitelmä aiheesta "Itäkarjalaiset nuoret opiskelumatkalla Suomessa"

● La 15.2. klo 15 esitelmätilaisuus

KIRKKOKUORO

Harjoitukset keskiviikkoisin klo 18 Lappeenrannassa. Seuraa kirkollisia ilmoituksia. Tiedustelut: kanttori Jarmo Huttu, puh. 0206 100 475. Kirkkomusiikista kiinnostuneet ottakaa rohkeasti yhteyttä kanttoriin ja tulkaa mukaan!

Lappeenrannan harjoitukset: 15.1., 22.1., 29.1. ja 26.2.

МЕРОПРИЯТИЯ НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ В ЛАППЕЭНРАНТА

Богослужения на церковно-славянском языке и духовные беседы

В каждое четвертое воскресенье месяца в Покровском храме совершается божественная литургия на церковно-славянском языке с участием русскоязычного хора. После службы духовная беседа в приходском зале. Смотрите расписание богослужений! Читайте больше в объявлениях прихода **по средам в газете Lappeenrannan Uutiset** и на сайте www.ort.fi/lappeenranta.

Церковный хор

Узнать о репетициях хора по телефону: *Татьяна Мякеля*, тел. 0206 100 478. Севки в приходском доме по понедельникам в 18.15. Приглашаем новых певцев!

KARI M. RÄNTILÄ

Imatran Pyhän Nikolaoksen kirkko.

IMATRA

IKONIN YSTÄVÄT

Ikonin Ystävät -toimintapiiri kokoaa yhteen kirkkوتاiteesta kiinnostuneita ihmisiä. Toimintapiiri järjestää yleisöluentoja ja tapahtumia, joiden kautta on mahdollisuus tutustua ortodoksisen kirkon laajaan ja monipuoliseen kirkkotaiteen maailmaan. Tilaisuudet on tarkoitettu kaikille aihepiiristä kiinnostuneille. Toiminnallaan Ikonin Ystävät tukevat muun muassa seurakunnan vanhojen ikoneiden konservointia. Jatkamme kirkon ulkoseinään tulevan pyhän Nikolaoksen ikonin maalaamista ja kokoonnumme työiltoihin seuraavina maanantai-iltoina:

● Ma 13.1. alkaen kello 16

● Ma 10.2. alkaen kello 16
Seuraa tarkempia tietoja kirkollisista ilmoituksista Uutisvuoksi-lehdestä.

TIISTAISEURA

Imatran Tiistaiseura kokoontuu tiistaisin kello 13 seurakuntatalolla. Kokoonnumme säännöllisesti seurakuntasalilla, järjestämme retkiä ja osallistumme erilaisiin kirkollisiin tapahtumiin. Tervetuloa tutustumaan tiistaiseuratyön kautta oman kirkon rikkaaseen hengelliseen elämään.

● 14.1. Sotilaspiirien matkassa Itä-Karjalassa

● 28.1. kanttori Jarmon matka-kuvia

● 11.2. Matka suuren paaston valoisaan maailmaan

● 25.2. Tiistaiseuran vuosikokous

ORTODOKSINEN

KIRJALLISUUSPIIRI

Keskustelupiiri ortodoksisuudesta kiinnostuneille

Kirjallisuuspiirissä tutustumme sanoihin ja kuvin ortodoksisuuden rikkaaseen hengelliseen perintöön. Keskusteluillat ovat avoimia kaikille kiinnostuneille. Kokoukset ovat keskiviikkoisin klo 18 Imatran seurakuntatalolla. Tutustumme Serafim Seppälän kirjaan "Tie ylösnousemukseen".

● Ke 22.1. klo 18 Suuren paaston valmistussunnuntai

● Ke 12.2. klo 18 Suuri paasto

KIRKKOKUORO

Kirkkomusiikista kiinnostuneet, ottakaa rohkeasti yhteyttä kanttoriin ja tulkaa mukaan! Tiedustelut, kanttori Jarmo Huttu, puh. 0206 100 475. Harjoitukset maanantai-iltoisin klo 18 Imatralla, seuraa myös kirkollisia ilmoituksia.

Imatran harjoitukset: 13.1., 20.1., 27.1., 3.2. ja 24.2.

МЕРОПРИЯТИЯ НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ В ИМАТРА

Богослужения на церковно-славянском языке и духовные беседы

В каждое первое воскресенье месяца в Свято-Никольском храме совершается божественная литургия на церковно-славянском языке с участием русскоязычного хора. После службы чаепитие и беседа в приходском зале. Смотрите расписание богослужений! Читайте больше в объявлениях прихода **по пятницам в газете Uutisvuoksi** и на сайте www.ort.fi/lappeenranta.

Русскоязычный хор

Хор поет на богослужениях на церковно-славянском языке. Приглашаем новых певцев! Руководитель хора: *Татьяна Мякеля*, тел. 0206 100 478. Спевки в приходском доме по вторникам в 18.15.

SIMPELEEN-PARIKKALAN TIISTAISEURA

Kokoonnumme seurajäsenten kodeissa keskiviikkoisin klo 18. Aiheet ja paikat ilmoitetaan Parikkalan-Rautjärven Sanomissa kokouksista edeltävänä torstaina. Kokoukset pidetään: 15.1., 5.2. ja 26.2.

Yhteystiedot:

Kirkkoherranvirasto, Kristiinankatu 7, 53900 Lappeenranta, puh. 0206 100 470, fax 0206 100 471, avoinna ma ja ke klo 10–13
Lappeenrannan seurakuntatalo, Kristiinankatu 7, 53900 Lappeenranta
Imatran seurakuntatalo, Vuoksenniskantie 3, 55510 Imatra, puh. ja fax 0206 100 472
Kirkkoherra **Timo Tynkkynen** (puhuu myös venäjää, oivirit porusski), puh. 0206 100 473, timo.tynkkynen@ort.fi
Il pappi **Aarne Ylä-Jussila**, puh. 0206 100 474, arne.yla-jussila@ort.fi
Kanttori **Jarmo Huttu**, puh. 0206 100 475, jarmo.huttu@ort.fi
Apukanttori **Tatiana Mäkelä**, (puhuu myös venäjää, говорить по русски) puh. 0206 100 478, tatiana-suomi@mail.ru
Seurakuntamestari **Kauko Pussinen**, puh. 0206 100 476, kauko.pussinen@ort.fi
Imatran vahtimestari ja seurakunnan kirkkoleivänpaistaja **Nadežda Ryyppö** (puhuu myös venäjää, говорить по русски), puh. 0206 100 477
Kuntien päättömiset uskonnonopettaja: **Kirsi Rovio** (puhuu myös venäjää, говорить по русски), puh. 050 367 5181, kirsi.rovio@elisanet.fi, ja **Sanna Salonen** (puhuu myös venäjää, говорить по русски), puh. 050 337 9397, sanna.salonen@koulut.imatra.fi
Papiston apuna
Rovasti Markus Petsalo, puh. 0400 253 370
Rovasti Mauri Patronen, puh. 040 595 1688
Diakoni Jorma Liesma, puh. 040 717 6491, diakoni Veikko Tiittanen

TYÖNTEKIJÖIDEN LOMAT

Timo Tynkkynen 17.–28.2.
Aarne Ylä-Jussila 30.12.–5.1.
Jarmo Huttu 5.–23.2.

SEURAKUNNALLISTA TOIMINTAA LAPSILLE JA NUORILLE

ORTODOKSISET LASTENKERHOT

Kerhot kokoontuvat säännöllisesti kerran viikossa lapsille tarkoitettun seurakuntakoulun tapaan iloisissa merkeissä. Voit osallistua samalla kertaa niin lasten kuoron toimintaan kuin myös askarteluun ja muuhun puuhaan. Kerhoissa on pieni välipala. Kerhot ovat tarkoitettu kaikille lapsille ja niihin voi osallistua riippumatta äidinkielestä.

Toivomme mukaan lisää uusia kerholaisia! Tarvittaessa voimme jakaa kerhoja useampaan ryhmään.

Lappeenrannassa maanantaisin seurakuntatalolla:

- 17.00–17.45 lastenkuoro
- 17.45–18.15 papin oppitunti
- 18.15–19.00 käden taitoja ohjaajan opastuksella

Imatralla tiistaisin seurakuntatalolla:

- 17.00–17.45 lastenkuoro
- 17.45–18.15 papin oppitunti
- 18.15–19.00 kuvataidekerho

ДЕТСКИЕ КРУЖКИ – ДЕТСКАЯ ПРИХОДСКАЯ ШКОЛА

В Лаппеенранта по понедельникам в приходском доме

- в 17.00–17.45 детский хор
- в 17.45–18.15 урок батюшки о церковных темах

- в 18.15–19.00 рукоделие и другие веселые занятия

В Иматра по вторникам в при-

ходском доме

- в 17.00–17.45 детский хор
- в 17.45–18.15 урок батюшки о церковных темах
- в 18.15–19.00 кружок рисования и другие веселые занятия

TAPAHTUMIA SEURAKUNNASSA

Ortodoksinen kamarikuoro laulaa liturgian Imatralla ja konsertoi Lappeenrannassa

Ortodoksinen kamarikuoro johtajanaan Juhani Matsi laulaa liturgiapalveluksen Imatran Pyhän Nikolaoksen kirkossa sunnuntaina 15.12. kello 10 ja pitää joulukonsertin Lappeenrannan ev.lut. kirkossa samana päivänä kello 15.

Jouluaattona panihida

Lappeenrannan hautausmaalla kello 14.

Seurakunnan kuusijuhlaa

vietetään sunnuntaina 29.12. alkaen kello 15 Lappeenrannan seurakuntatalossa. Toimintapiirit järjestävät ohjelmallisen iltapäivän koko perheelle. Tervetuloa viettämään joulun aikaa yhdessä!

Pappilan perinteiset avoimet loppiaiskahvit

Imatran Sienimäessä maanantaina 6.1. alkaen kello 16. Tervetuloa!

TT Juha Riikosen luento su 12.1. liturgian jälkeen

Lappeenrannassa. Aiheena kirkkomme evakko aika ja jälleerakennuskausi. Tervetuloa!

KAUKO PUSSINEN

Lappeenrannan Jumalansyntyttäjän suojeluksen kirkon isännöitsijä Juri Hodokainen kantaa kirkon praasniekassa 1.10. temppelin nimikkoikonია.

KAUKO PUSSINEN

Lappeenrannassa vietettiin avointen ovien päivää sunnuntaina 20.10. Linnoituksen seurakuntatalon suojissa toimintapiirit esittelivät toimintaansa kiinnostuneille.

TIMO TYNKKYNNEN

Kirkkokuoro on vuoden aikana opiskellut Anneli Pietarisen johdolla 107 tunnin mittaisen kokonaisuuden, jonka keskeisenä tavoitteena on ollut kuoron yhteissointi. Yhteissointi voidaan löytää vain harjoittelun kautta. Opiskelu on tapahtunut yksilö- ja ryhmäohjauksena sekä käytännön tilanteissa jumalanpalveluksissa. Harjoituksiin sitoutuneet kuorolaiset ovat tehneet merkittävän työn kirkkolaulun kehittämiseksi seurakunnassa yhdessä oman kanttorinsa Jarmo Hutun kanssa.

TIMO TYNKKYNNEN

Lintulan igumenia Mikaela vieraili Lappeenrannassa Valamon Ystävien tilaisuudessa kertoen kokemuksistaan pyhiinvaellukselta Pyhittäjä Serafim Sarovilaisen luostariin Divejevoon.

Ensikertalaisena diakoniatoimikunnan syysretkellä

On lauantaiaamu, aurinko paistaa ja mieli on iloinen sekä odottava. Olen ilmoittautunut mukaan seurakuntamme diakoniatoimikunnan järjestämälle syysretkelle, itsekin toimikunnan oleskeltava.

Tilausbussi on startannut Imatralta ja poimii retkeläisiä matkan varrelta kyytiin. Kun astun bussiin, kohtaan iloisia matkalaisia bussin täydeltä. Isä Timo on oppaamme ja retkenjohtajamme. Hän pitää matkan aluksi myös rukoushetken matkaamme siunaten. Retken pääkohteena on Lahti ja siellä Lahden kaupungin museon Viipuri-näyttely, ruokailu ravintola Haraldissa sekä tutustuminen Lahden ortodoksiseen kirkkoon ja illansuussa Kouvolan Pyhän ristin kirkko.

Ennen määränpäättä poikkeamme Kymen paviljonkiin, kuka kahvittelemaan, kuka edullisia ostoksia tekemään – osa ehtii tehdä molemmat. Lahden Pyhän Kolminaisuuden kirkossa kuulemme isä Aki Leskinen kertomana Lahden seurakunnan toiminnasta ja hiukan

historiastakin. Itseäni kosketti tieto siitä, että kirkossa oli muutama ikoni Salmin sodan aikana tuhoutuneesta kirkosta. Ajatus siitä, että kyseisten ikonien äärellä ovat rukoilleet myös omat isovanhempani ja isänikin, vaikka pieni poika olikin, liikutti minua.

Viipuri-näyttely oli melko laaja ja kiinnostava. Esillä oli muun muassa useita Viipuria kuvaavia tauluja esimerkiksi taiteilija Väinö Rautioltta, kiinnostavaa siksikin, että hänen poikansa oli kuvaamataidon opettajani kouluajanani. Lisäksi nähtävänä oli valokuvia sekä esineistöä ennen sotaa olevalta ajalta. Monia näyttelyä kosketti varmasti syvästi, etenkin jos Viipuri on ollut tuttu lapsuudesta ja mahdollisesti asuinpaikkakin.

Hengen ja sielunravinnon lisäksi saimme nauttia erinomaisen lounaan ravintola Haraldissa. Miljö ja ruoka olivat viikinkiaikaa mukailevia. Mukavaa vaihtelua tavalliseen pottumuuksiin ja lihapullisiin. Hyvin valittu kohde!

Viimeisenä, muttei vähäi-

TIIMO TYKKÄNEN

Seurakunnan diakoniatoimikunnan virkistysretki suuntautui Lahteen. Yksi osa retkeä oli aikamatka viikinkiaikaan lounaan muodossa.

sempänä kohteena oli Kouvolan Pyhän ristin kirkko. Kirkko oli ulkopäin jotenkin tutun oloinen. Lappeenrannassa oleva Lappeenrannan kirkko edustaa samaa aikakautta ja on alunperin rakennettu ortodoksiseksi sotilaskirkoksi. Kouvolan kirkko oli mielestäni ihastuttava ja lämminhenkinen. Osallistuimme siellä toimitettuun vigiliaan kokonaisuudessaan, vaikka alkuperäinen ajatus oli olla mukana vain osassa toimitusta. Päätöksen tekivät retkeläiset, ja hyvä niin! Hurskasta väkeä, sa-

TIIMO TYKKÄNEN

Lahden museon Viipuri mon amour -näyttelyn yksi kiinnostava esine oli Suomen sotalippu, joka laskettiin Viipurin linnan tornista viimeisen kerran 20.6.1944.

noi isä Timokin. Vaikka päivä oli pitkä, oli vigilia loppuhuipennus!

■ Kristiina-retkeläinen

Seurakunnan lapsikuoro toi raikkaan tuulahduksen Imatran avointen ovien tapahtumaan 13.10.

Ikonimaalarit esittelivät toimintaansa avointen ovien tapahtumassa Imatralta.

Seurakunnan avointen ovien tapahtumassa oli esillä myös kirjajharvinaisuus. Seurakunnan arkiston vanhin painettu nuottikirja vuodelta on 1772. Tämä Katarina Suuren aikana znamenny-sävelmien pohjalle perustuva irtosävelteos on ensipainos.

Imatralta avointen ovien tapahtumassa vieraili runsaasti kiinnostuneita. Seurakunnallisen toiminnan esittelyn ohella Tiistaiseura ja Ikonin Ystävät järjestivät suolaisten ja makeiden piirakoiden myyjäisbasaarin.

KUVAT: SVETLANA RANTA

Aikakaudet ja aika

Uudenvuoden juhlaveisu alkaa sanoilla: ”Oi kaikkien luotujen Luoja, sinun vallassasi ovat aikakaudet ja aika...” Veisu johtaa miettimään, mitä aikakaudet ja aika merkitsevät seurakuntatyön näkökulmasta.

Kirkkovuoden kuluessa eteemme tulevat tutut paastonajat ja juhlat. Kuitenkin elämme aina uutta aikaa, koska ikää karttuu ja kohtaamme kirkon hengellisen opetuksen uuden elämäkokemuksemme pohjalta. Siksi sama Raamatun teksti, paasto tai juhla voi avautua meille eri tavalla nyt, kuin vuotta aikaisemmin.

Rukouksen kehotusta noudattaen – taas ja taaskin – palaamme säännöllisesti hengellisen elämän perusasioihin: rukoukseen, säännölliseen kirkossa käyntiin, kohtuulliseen paastoon ja lähimmäisen huomioimiseen. Läheistemme siirtyminen tuonilmaisiin muistuttaa meitä näkyvän elämänaikamme rajallisuudesta ja siitä, että aika, joka meillä annetaan, on Jumalan suoma mahdollisuus yhteistyöhön Luojamme kanssa.

Seurakuntatyössä on myös aikakausia, jotka rytmittyvät esimerkiksi valtuustokauden, piispojen ja pappien toimikausien tai pyhäköiden iän mukaan. Myös yhteiskunnalliset ja kulttuuriset ilmiöt muodostavat aikakausia, joiden keskellä kirkko ja seurakuntalaiset elävät. Aina emme edes pysty hahmottamaan jotain aikakautta, sillä olemme liian lähellä nähdäksemme riittävän selkeästi. Usein vasta myöhemmin voimme havaita, kuinka aikakausi on muuttunut toiseksi.

Samalla tavalla vasta myöhemmin voitiin havaita ja erottaa se aikakauden muutos, jolloin vanhan liiton ajasta siirryttiin uuden liiton aikaan. Kristuksen maailmaan tuleminen merkitsi uuden aikakauden alkua. Jumala ei enää ollut kätöksä, vaan alentui ihmisenä ihmisten keskelle. Kristuksen maailmaan syntymisen myötä myös koko ihmiskunta sai uuden aikakauden tavoitteen: kasvaa rakkaudessa Kristuksen esikuvaa noudattaen.

Tämän tavoitteen toteuttamiseen voimme kaikki ryhtyä. En tarkoita niinkään sitä tavaroiden hankintaa, johon ympärillämme oleva kulutuskulttuuri meitä ohjaa. Pikemminkin Kristuksen esikuva ohjaa meitä osallistumaan siihen kärsimykseen, joka maailman eri puolilla, niin lähialueilla kuin etenkin nyt Filippiineillä on polttavaa. Avustus, joka meidän oloissamme tuntuu vähäiseltä, voi merkitä avun saajalle uutta aikakautta ja aikaa – uuden elämän toivoa ja mahdollisuutta.

Suokoon Jumala siunauksensa teille, jotka katastrofirahastojen ja kirkon paastokeräyksen kautta osallistutte maailman hädän lievittämiseen Vapahtajamme Kristuksen syntymäjuhlaa kunnioittaen.

Kristus syntyy – kiittäkää!

■ Isä Markku Toivanen

Pyhäköt ja toimitilat:

Tampereen kirkko, puh. 0206 100 365, isännöitsijä Heikki Häyhtiö,
vahtimestari Mika Kangasaho, mika.kangasaho@ort.fi, puh. 0206 100 360
Kolhon kirkko, isännöitsijä Toivo Nikoskinen, puh. 050 431 6431
Porin kirkko, isännöitsijän tehtäviä hoitaa Jarkko Luonila, puh. 040 521 8697
Valkeakosken rukoushuone, isännöitsijä Yrjö Kerisalo, puh. 0400 924 124
Kalliosalmen kesähuvi, isännöitsijä Vera Schutskoff-Ahokainen,
 puh. 040 750 9310

Jumalanpalvelukset

TAMPEREEN KIRKKO

JOULUKUU

La 14.12.	klo 18	vigilia
Su 15.12.	klo 10	liturgia
Ti 17.12.	klo 17	sairaanhoito (pitkä)
Ke 18.12.	klo 8	liturgia
La 21.12.	klo 10	liturgia (romania)
La 21.12.	klo 18	vigilia
Su 22.12.	klo 10	liturgia
Ti 24.12.	klo 16	jouluaaton ehtoopalvelus
Ke 25.12.	klo 9	aamupalvelus ja liturgia, Kristuksen syntymä
To 26.12.	klo 10	liturgia, Jumalansyntyttäjän juhla
La 28.12.	klo 18	vigilia
Su 29.12.	klo 10	liturgia (slaavi)
Ti 31.12.	klo 18	uudenvuoden rukoushetki

TAMMIKUU

Ke 1.1.	klo 10	liturgia
La 4.1.	klo 18	vigilia
Su 5.1.	klo 10	liturgia
Teofania, Kristuksen kaste		
Su 5.1.	klo 18	vigilia
Ma 6.1.	klo 10	liturgia ja suuri vedenpyhitys
Ti 7.1.	klo 8	liturgia
La 11.1.	klo 18	vigilia
Su 12.1.	klo 10	liturgia (radiointi klo 11-12, Yle 1)
Ti 14.1.	klo 17	Jeesus-rukous (krypta)
Ke 15.1.	klo 8	liturgia
Ekumeeninen rukousviikko 18.-25.1.		
La 18.1.	klo 18	vigilia
Su 19.1.	klo 10	liturgia
Su 19.1.	klo 17	rukoushetki, ekumeenisen kirkkovaelluksen päätös
Ti 21.1.	klo 17	Jeesus-rukous (krypta)
Ke 22.1.	klo 8	liturgia
La 25.1.	klo 18	vigilia
Su 26.1.	klo 10	liturgia (slaavi)
Ti 28.1.	klo 17	Jeesus-rukous (krypta)
Ke 29.1.	klo 8	liturgia

HELMIKUU

La 1.2.	klo 18	vigilia
Su 2.2.	klo 10	liturgia, Heran temppeliin tuominen
Ti 4.2.	klo 17	Jeesus-rukous (krypta)
Ke 5.2.	klo 8	liturgia
La 8.2.	klo 18	vigilia
Su 9.2.	klo 10	liturgia
Ma 10.2.	klo 17	ehtoopalvelus
Ti 11.2.	klo 9	liturgia
Ke 12.2.	klo 9	liturgia
La 15.2.	klo 18	vigilia
Su 16.2.	klo 10	liturgia (slaavi)
Su 16.2.	klo 16	ehtoopalvelus (romania)
Ti 18.2.	klo 17	Jeesus-rukous (krypta)
Ke 19.2.	klo 8	liturgia
La 22.2.	klo 18	vigilia

Su 23.2. klo 10 liturgia
Ti 25.2. klo 17 Jeesus-rukous (krypta)

PORIN KIRKKO

JOULUKUU

To 19.12. klo 18 praavilo
La 21.12. klo 18 vigilia
Su 22.12. klo 10 liturgia
Ti 24.12. klo 16 jouluaaton ehtoopalvelus
Ke 25.12. klo 9 aamupalvelus ja liturgia, Kristuksen syntymä
Ti 31.12. klo 18 uudenvuoden rukoushetki

TAMMIKUU

Teofania, Kristuksen kaste

Su 5.1. klo 18 vigilia
Ma 6.1. klo 10 liturgia ja suuri vedenpyhitys
To 9.1. klo 18 praavilo (iltarukous)
To 16.1. klo 18 Jeesus-rukous
La 25.1. klo 18 vigilia
Su 26.1. klo 10 liturgia

HELMIKUU

To 6.2. klo 18 Jeesus-rukous
Su 9.2. klo 10 liturgia
To 13.2. klo 18 praavilo (iltarukous)
La 22.2. klo 18 vigilia
Su 23.2. klo 10 liturgia
To 27.2. klo 18 Jeesus-rukous

KOLHON KIRKKO

To 26.12. klo 10 liturgia
Su 19.1. klo 10 liturgia ja klo 13 ekumeeninen tilaisuus
Kolhon ev.lut. kirkossa
Su 23.2. klo 10 liturgia

VALKEAKOSKEN RUKOUSHUONE

Ti 24.12. klo 14 jouluaaton ehtoopalvelus
La 18.1. ekumeeninen kirkkovaellus, rukoushetken
ajankohta tarkentuu myöhemmin
Su 2.2. klo 10 liturgia

Mualla seurakunnan alueella

AKAA

Akaan ev.lut. srk-talo, Sontulantie 1, Toijala
Su 22.12. klo 10 liturgia
La 8.2. klo 10 liturgia (yläsalissa)

HÄMEENKYRÖ

Kyröskosken seurakuntatalo, Kirkkokatu 3, Kyröskoski
Su 29.12. klo 10 liturgia

JÄMSÄ

Jämsän seurakuntakeskus, Koskentie 30, Jämsä
Su 15.12. klo 10 liturgia
Su 26.1. klo 10 liturgia
Su 16.2. klo 10 liturgia

Yhteystiedot:

Kirkkoherranvirasto, Suvantokatu 10, 2. kerros, 33100 Tampere,
on avoinna ti-pe klo 9–13, puh. 0206 100 355, fax 0206 100 356.

Kirkkoherranvirasto on suljettu pe 27.12.2013.

Kirkkoherra Markku Toivanen, markku.toivanen@ort.fi,
puh. 0206 100 357, 050 557 0050.

Il pappi Heikki Honkamäki, heikki.honkamaki@ort.fi,
puh. 0206 100 359, 050 557 0057

Mikael Punjala, mikael.punjala@gmail.com, puh. 050 524 2641.

Kanttori Heikki Hattunen, heikki.hattunen@ort.fi,
puh. 0206 100 358, 050 557 0051.

Kanttori **Jenni Hakkarainen**, jenni.hakkarainen@ort.fi,
puh. 0206 100 367, 044 301 0974.

Isä Heikki Honkamäki ja kanttori Heikki Hattunen pitävät vapaapäivänsä maanan-
taisin ja tiistaisin, isä Markku Toivanen ja kanttori Jenni Hakkarainen torstaisin ja
perjantaisin.

Talousspäällikkö Marita Jouhki-Inkinen, marita.inkinen@ort.fi,
puh. 0206 100 362, 050 557 0055.

Kanslisti Arja Pikkuharju, arja.pikkuharju@ort.fi, puh. 0206 100 363, 050 557 0056.

Emäntä Tatiana Kallo, tatiana.kallo@ort.fi, puh. 0206 100 361, 050 557 0053.

Nuorisotoimenohjaaja Nemanja Balcin, nemanja.balcin@ort.fi,
puh. 0206 100 366, 040 178 1633.

Vahtimestari Mika Kangasaho, mika.kangasaho@ort.fi,
puh. 0206 100 360, 050 557 0054.

Diakoniatyön yhteyshenkilöt Tampereella:

Diakoniatoimikunnan vpj. **Kaisa Hakola**, puh. 050 517 9883,

Diakoni Harri Kahila, puh. 045 130 6723

TAMPEREEN SEURAKUNNAN PERHEUUTISIA 25.9.–10.11.2013

KASTETTUJA	2
AVIOLIITTOON VIHITTY	1
SEURAKUNTAAN MUUTTANEITA	10
SEURAKUNNASTA MUUTTANEITA	5
KIRKKOON LIITTYNEITÄ	1
KIRKOSTA ERONNEITA	6
KUOLONUNEEN NUKKUNEITA	4

TAMPEREEN TIISTASEURA Vuosikokouskutsu

Tampereen Tiistaiseuran vuosi-
kokous pidetään Nikolainsalissa
tiistaina 14.1.2014 klo 18. Sääntö-
määräisten vuosikokousasioiden
lisäksi päätetään Tampereen
Tiistaiseuran toiminnan jatkami-
sesta tai lopettamisesta. PSHV:n
ohjesäännön mukaan tiistai-
seuran lopettaminen tarvitsee
kahden perättäisen vuosikokouk-
sen päätöksen. Vuosikokouksessa
26.2.2013 päätettiin Tiistaiseuran
lopettamisesta. Toimintavuoden
2011 Tiistaiseura oli jo "lepää-
mässä".
Toivottavasti vuosikokouksessa
löytyy vuonna 1950 perustetun
Tiistaiseuran toiminnan jatkajia!
Tervetuloa tekemään ratkaisevia
päätöksiä!

Lasten ja nuorten kerhot

LITURGIAKERHO

Liturgiakerho toimii seuraavalla
periaatteella: liturgian alussa lap-
set tuodaan kerhohuoneeseen.
Kerhonojaaja on odottamassa
kerhohuoneessa klo 9.30 alkaen.
Kerhoon mahtuu aina 5 lasta
kerrallaan. Jos kerhoon on tulossa
enemmän kuin 5 lasta, silloin
on oltava kaksi ohjaajaa tai joku
vanhemmista voi jäädä kerhoon
auttamaan kerhonojaajaa.
Kerhossa yhdessä leikitään, as-
karellaan ja luetaan lastenkirjoja.
Kun kirkonkellot soivat uskon-
tunnustuksen aikana n. klo 10.45,
kerhonojaaja valmista lapset
kirkkoon: yhdessä korjataan leluja
ja siivottaan askartelupöytää.
Kerhonojaaja auttaa lapsia pu-
kemaan ja opastaa heitä kirkossa.
Kirkossa jokainen kerholainen saa
yhdessä tuohuksen. Yhdessä kerho-
nojaajan kanssa mennään suute-
lemaan ikoneita ja sytyttämään
tuohuksia. Sen jälkeen kerholaiset
voivat olla kirkossa joko vanhem-
pien vieressä tai kerhonojaajan
kanssa etuvassamalla lähellä
vainajien muistelupöytää. Ehtool-
lisen aikana kerholaiset menevät
riviin ja osallistuvat ensimmäisinä
ehtoolliin.
Vanhempien tulee etukäteen

ilmoittaa lapsensa kerhoon kerhonojhaajalle puhelimitse. Jos yhtään lasta ei ole ilmoittautunut kerhoon, silloin kerhokaan ei kokoonnu kyseisenä sunnuntaina. Liturgiakerhosta voi tiedostella puhelimitse kerhonojhaaja Tiia Ketotalta, puh. 050 544 6574.

RAAMATTUOPETUS JATKUU!

Raamattua luetaan joka torstai klo 17.30 Nikolainsalin kirjastohuoneessa. Loppuvuoden 2013 kokoontumiskerrat ovat 12.12. ja 19.12. Kevätkaudella 2014 aloitetaan 2. tammikuuta ja viimeinen kokoontuminen on 22. toukokuuta. Kokoontumisia ei ole 27.2., 6.3., 3.4., 17.4., 1.5. eikä 29.5. Vuoden loppuun mennessä olemme päässeet Aikakirjoihin saakka. Mukaan voi tulla, vaikka ei olisi osallistunut aiemmin. Opetusta ohjaa isä Heikki Honkamäki. Oma Raamattu mukaan!

LAPSI- JA NUORISOTYÖN KUULUMISIA

Tampereen seurakunnan lapsi- ja nuorisotyön nettisivut ovat uudistuneet. Nettisivuilta löytyy nyt tietoa tulevista nuorisotapahtumista, seurakunnan kerhoista ja leireistä sekä valokuvia menneistä tapahtumista. (www.ort.fi/tampere -> lapset ja nuorisotyö)

Liturgiakerho

Liturgiakerho kokoontuu kerhohuoneessa sunnuntaisin jumalanpalveluksen aikana. Vanhempien tulee etukäteen ilmoittaa lapsensa kerhoon kerhonojhaajalle Tiia Ketotalle, puh. 050 544 6574. Jos yhtään lasta ei ole ilmoittautunut kerhoon, silloin kerhokaan ei kokoonnu kyseisenä sunnuntaina.

Lastenkerho / perhekerho

Lapsille ja heidän vanhemmilleen, kerhohuoneessa joka toisena maanantaina klo 17.30–18.30. Viimeinen kokoontuminen ennen joulua on ma 16. joulukuuta. Kerho jatkaa toimintansa uuden vuoden jälkeen parittomina viikkoina, joka toisena maanantaina: 13. tammikuuta, 27. tammikuuta, 10. helmikuuta, 24. helmikuuta, 10. maaliskuuta, 24. maaliskuuta, 7. huhtikuuta (virpovitsojen askartelu ja siunaaminen), 21. huhtikuuta (lasten pääsiäinen (liturgiaan klo 10)), 5. toukokuuta, 19. toukokuuta (kerhon päättäjäiset). Lisää tietoa lastenkerhosta nuorisotoimenohjaajalta, nemanja.balcin@ort.fi, puh. 040 178 1633.

Maalauskerho

Maalauskerho kokoontuu kirkkokuoron harjoitusten aikaan, torstaisin klo 18–20 kerhohuoneessa. Kerho on tarkoitettu alakouluikäisille. Kerhossa ensin maalataan ja sitten leikitään. Kerho on hyvin luova. Kerholaisten upeat savityöt ovat esillä Nikolaintalon näyteikkunassa. Kerhon ohjaajana toimii Irina Chernyuk, irina.chernyuk@gmail.com, puh. 045 138 5058.

Poikakuoro

Alakouluikäiset pojat laulavat kirkko- ja lastenlauluja. Harjoituksissa myös leikitään yhdessä. Torstaisin 17–17.45 Nikolainsalissa. Harjoitusten jälkeen on mahdollisuus jäädä maalauskerhoon. Ohjaajana kanttori Heikki Hattunen, heikki.hattunen@ort.fi, puh. 0206 100 358. Tyttökuorosta kiinnostuneet tytöt, ottakaa yhteyttä kanttori Jenni Hakkaraisen, jenni.hakkarainen@ort.fi, puh. 0206 100 367.

Nuorten kuoro

Nuorten kuoro on tarkoitettu yläkoulu- ja lukioikäisille. Nuorten

kuoro kokoontuu joka toinen sunnuntai klo 18.00–19.30 Nikolainsalissa. Ohjelmiston pääpaino on kirkkolaulussa, mutta myös kevyempää musiikkia harjoitellaan. Mahdollisuuksien mukaan lauletaan useammassa stemmassa ja tehdään yhteistyötä kirkkokuoron kanssa. Peruutuksista tai muista muutoksista ilmoitetaan tiedossa oleville laulajille. Uudet laulajat, ottakaa yhteyttä kanttori Jenni Hakkaraiseen, jenni.hakkarainen@ort.fi, puh. 0206 100 367.

Perhekahvila ja muskari

Perhekahvila ja muskari ovat jääneet tauolle kävijöiden puutteen vuoksi. Muskari käynnistetään jälleen, jos on kolme ilmoittautunutta lasta. Muskarin käynnistämiseksi ota yhteyttä kanttori Jenni Hakkaraiseen, jenni.hakkarainen@ort.fi, puh. 0206 100 367.

Lasten talvileiri (8–14-vuotiaille)

Lasten talvileiri pidetään Torpan kurssikeskuksessa 31.1.–2.2.2014. Mukana leirillä ovat isä Heikki, kanttori Jenni ja nuorisotoi-

menohjaaja Nemanja. Lisää tietoa Talvileiristä nemanja.balcin@ort.fi, puh. 040 178 1633.

Toimintaa

NOKIAN TIISTAISEURA

- 12.12.2013, Tapio Kaste, klo 18, Välimäenkatu 10 a 16, puh. 040 550 3788.
- 23.1. Leila Jaakkonen, klo 18, Ketolanmäenkatu 6 b, puh. 0400 663 387
- 20.2. Inkeri Vuorinen, klo 18, Jyränmaankatu 2, puh. 050 521 2407, vuosikokous. Tervetuloa!

TAMPEREEN

VALAMON YSTÄVÄT

Valamon Ystävien Tampereen osaston yleisöillat kevätkaudella 2014 tiistaisin klo 18 Nikolainsalissa, Tuomiokirkonkatu 27:
● 7.1.2014, "Miten minusta tuli kuuliaisuusveli?" Vieraamme, vajaa vuosi sitten Valamon veljestöön tullut veli Timoteus kertoo elävään tyyliinsä kokemuksistaan

PORIN SEUDUN TIISTAISEURA RY

Vpj. ja emäntä Anita Luonila, puh. 050 569 3671, siht. Pia Vähämäki, puh. 040 508 1234.

Tiistaiseura kokoontuu joka toinen tiistai klo 18. Aluksi on aina rukoushetki. Isä Markku, isä Heikki, Jenni, Heikki ja Nemanja pitävät vuorollaan opetustilaisuuden. Muina tiistaiseurailtoina luetaan PSHV:n opetusmateriaalia, jonka lisäksi voi olla esitelmä kiinnostavasta aiheesta. Jokaisessa illassa on tarjolla myös maittava kahvipöytä sekä pirtsutukseksi miniarpajaiset. Kokoontumiset ovat:
● Ti 14.1. Luetaan PSHV:n opetusmateriaalia.
● Ti 28.1. Kanttori Jenni Hakkaraisen esitelmä.
● Ti 11.2. Luetaan PSHV:n opetusmateriaalia.
● Ti 25.2. Nuorisotoimenohjaaja Nemanja Balcinin esitelmä.
● Ti 11.3. Luetaan PSHV:n opetusmateriaalia.
● Ti 25.3. Isä Heikki Honkamäen opetusta.
● Ti 8.4. Kanttori Heikki Hattusen esitelmä.
● Ti 6.5. Isä Markku Toivasen opetusta. Miesten tarjoiluvuoro.

Kirkkokahvit liturgiajumalanpalvelusten jälkeen Teologialin puolella.

Lukupiiriin vetäjänä toimii Leena Ranta.

- Su 5.1. kello 16 Ulla-Lena Lundberg JÄÄ. Isä Heikki Honkamäki puhumassa kirjasta.
- Su 2.2. kello 16 Joel Haahtela LUMIPÄIVÄKIRJA
- Su 2.3. kello 16 Sofi Oksanen KUN KYHKYSET KATOSIVAT
- Su 6.4. kello 16 Leo Tolstoi YLÖSNOUSEMUS
- Su 4.5. kello 16 Pirkko Saisio BETONIÖ

Askartelukerho Pyöröset kokoontuu joka toinen maanantai klo 15–17. Kerhon "pyörittäjänä" toimivat Anita Luonila ja Sirkka Grönlund. Kerhossa valmistetaan sekä yhteisiä että omia töitä. Vaalitaan perinteitä ja opetellaan uusia tuulia. Toiminta on monipuolista. Siellä syntyy tuotteita kirkon käyttöön ja myytävää myyjäisiin. Silloin voi myös harjoitella karjalankielen ymmärtämistä. Kokoontumiset ovat: 20.1., 3.2., 17.2., 3.3., 17.3., 31.3., 14.4., 28.4. ja 12.5.

Porin Seudun Tiistaiseura ry:n vuosikokous pidetään Porin

ortodoksisella kirkolla sunnuntaina 23.2.2014 kello 12.

Karjalampiirakkatalkoot ovat lauantaina 5.4. alkaen klo 9.

Tiistaiseuran pääsiäismyyjäiset ovat sunnuntaina 6.4. klo 11.30–14.

Myyjäistalkoita pidetään kirkolla koko edeltävä viikko ja kaikki apu on tarpeen. Jos haluat mukaan ota yhteyttä Anitaan sähköpostilla [anita.luonila\(at\)dnainternet.net](mailto:anita.luonila(at)dnainternet.net) tai puh. 050 569 3671.

Koko perheen virpovitsatalkoot pidetään lauantaina 12.4. klo 16. Virpovitsat siunataan klo 18 alkavassa vigiliassa.

Lasten askartelupäivä järjestetään lauantaina 10.5. alkaen klo 11. Askartelemme yhdessä lasten kanssa kivoja juttuja ja lapset voivat tutustua toisiinsa sekä kirkkoomme.

Ikäihmisten kirkkopyhä ja ruokailu järjestetään su 25.5.

Valamon matka 16.–18.5. Tiistaiseuramme pyhiinvaellusmatka Heinäveden Valamoon on 16.–18.5. Ilmoittautumiset: Elli Honkalalle, puh. 0440 539 009.

ja vastaa yleisön kysymyksiin.

● 4.2.2014, "Edullisesti hyvää ruokaa" -ilta. Tarjolla ruokaa ja reseptejä hyvissä ajoin ennen paastonaikaa. Lisäksi paaston hengellisestä ulottuvuudesta kertoo isä Markku Toivanen.

● 18.3.2014, "Ajatuksia pyhistä naisista". Vieraanamme TM Maria Hattunen.

● 8.4.2014, "Riston Valinta". Toimittaja Risto Nordell kertoo, miten hänen ohjelmansa syntyvät. Lisäksi aiheena bysanttilaisen ja venäläisen kirkkomusiikin erot. Pääsymaksu 6 €, opiskelijat 3 €, sisältää teetarjoilun. 4.2.2014 tarjotaan runsaampi ateria, joten pääsymaksu on 10/5 €. Tulot Heinäveden Valamon luostarin tukemiseksi. Sydämellisesti tervetuloa! Seuraa ilmoitteluaamme Facebook-sivullamme (löytyy hakukoneella ilman Facebook-tunnuksia).

TAMPEREEN ORTODOKSISEN KIRKON KUORO

Harjoitukset Nikolainsalissa torstaisin klo 18–20 kanttori Heikin johdolla. Harjoitusten ajan on lapsille maalaus- ja leikkikerho, jossa hoitaja paikalla. Kuorolaisille tarjolla henkilökohtaisia laulutunteja. Kevään harjoituskausi alkaa 9.1.2014, ja tuolloin on hyvä mahdollisuus uusille laulajille tuoda äänensä kirkon vahvistukseksi. Kanttori Heikki Hattunen, heikki.hattunen@ort.fi, puh. 0206 100 358.

KIRJALLISUUSPIIRI

Kirjallisuuspiiri kokoontuu kerran kuussa sunnuntaisin Nikolaintalon kerhohuoneessa liturgian ja kirkkokahvin jälkeen n. klo 12.30–14.00. Seuraavat kokoontumiskerrat ja aiheet ovat:

● 12.1.2014 Manuel Vicent: Jalo-kivisilmäinen tonnikala.

● 16.2.2014 Alice Munro: Hyvän naisen rakkaus.

Lisätietoja antaa kirjallisuuspiirin vetäjä Arja Kangaspunta, puh. 050 325 1880. Kirjallisuuspiiri toivottaa kaikille hyvää joulua ja onnellista vuotta 2014.

PÄIVÄPIIRI

Päiväpiiri kokoontuu Nikolainsalissa herkullisen lounaan (5 euroa) ja mielenkiintoisen alustuksen parissa joka toinen torstai klo 12.00–13.30. Vuodenvaihteen jälkeen kokoontumme seuraavan kerran 16.1., jolloin luennoi Keijo Koivula. Lisätietoja päiväpiirin kokouksista ja luentoaiheista antaa diakoni Harri Kahila (puh. 045 130

6723). Hyvää Kristuksen syntymäjuhlaa ja siunattua vuotta 2014!

KIRJASTO KIITTÄÄ

Seurakunnan kirjasto haluaa kiittää Leena Hännistä siitä suuresta määrästä suomen- ja venäjänkielistä kirjallisuutta, jotka hän on lahjoittanut yhteistä lukemista varten. Kirjasto kiittää myös kaikkia kuluneena vuonna lainauksia ja lahjoituksia tehneitä henkilöitä ja toivottaa kaikille oikein hyvää joulua ja Herran vuotta 2014. Kirjasto on tuttuun tapaan ensi vuonna auki kirkkoherranviraston yhteydessä ti–pe klo 9–13.

APUA!

Olette varmasti huomanneet, kuinka kirkon jumalanpalveluksissa kävijöiden määrä on lisääntynyt. Olemme siitä hyvin iloisia ja toivomme, että tämä suuntaus jatkuu myös tulevaisuudessa. Kaikkia kirkossa vierailevia ja jumalanpalveluksiin osallistujia haluamme palvella hyvin ja arvokkaasti. Olemme kuitenkin havainneet, että hyvän palvelun ylläpitämiseksi tarvitsemme lisää apuvoimia. Siksi kutsumme uusia jäseniä Mikan, Heikin ja Jukan avuksi. Mitään erityistaitoja ei vaadita ja pienikin apu on tarpeen. Kirkon jumalanpalvelusten yhteydessä on monia pieniä, mutta tärkeitä tehtäviä, joissa avustaminen on suuri helpotus nykyisille, ahkerille palvelustehtävien hoitajille. Jos haluat auttaa meitä, ota yhteyttä Heikki Häyhtiöön tai Mika Kangasaho. Heidän yhteystietonsa löydät tästä lehdestä Tampereen seurakunnan yhteystiedoista. Tule mukaan! Kiitos jo etukäteen!

Isä **Markku Toivanen**

Tampereen kirkko

Diakonian tietonurkka

Diakonityön kuulumisia

Syyskuussa diakoniatoimikunta oli mukana vapaaehtoistyössä Peräkonttikirppiksen Tapulikahvilassa. Tapahtuma tuotti kaikkiaan yli 10.000 euroa, joka käytetään RuokaNysen toimintaan. Jos haluat mukaan toimintaan tukemaan RuokaNysseä, ota yhteyttä Anuun. Vapaaehtoisvuoro Tapulikahvilassa voi olla vaikka kaksi tuntia kaksi kertaa vuodessa. Sitoudut vain siihen, mihin aikasi ja voimavarasi riittävät.

Syksyn mittaan olemme diakoniatoimikunnassa suunnitelleet ensi vuoden toimintaa. Tavoitteena on toteuttaa virkistysleiri ja kaksi seurakuntapäivää, toinen keväällä ja toinen syksyllä. Seurakuntapäivillä kaiken ikäiset seurakuntalaiset tekevät asioita yhdessä. Päivillä muun muassa leivotaan kirkkoleipää, kaunistetaan kirkkoa, valmistaudutaan vuoden 2015 elokuussa Lappeenrannassa järjestettäviin kirkkopäiviin ja tutustutaan seurakuntamme eri toimintapiireihin, esimerkiksi perhekahvilaan. Syksyn seurakuntapäivässä painottuu monikulttuurisuus.

Lisäksi olemme mukana entiseen tapaan kirkkokahvien ja Kalliosalmen saunavuorojen järjestämisessä sekä RuokaNysen toiminnassa.

Tarvitsetko ruoka-apua tai tukea elämäntilanteeseesi?

Tampereen kaupungin sosiaalipalvelujen neuvonta palvelee kaikkia tamperelaisia. Voit ottaa yhteyttä puhelimitse (03) 5657 0200 tai mennä käymään Aleksis Kiven katu 18, avoinna ma–to

klo 9–12 ja 13–15 sekä pe klo 9–12 ja 13–14. Lisätietoja: www.tampere.fi/perhejasosiaalipalvelut

Ruoka-apua saat Tampereen evankelisluterilaisten seurakuntien ruokapankin, RuokaNysen, kautta. Sen käyttäjäksi pääsevät pienituloiset, kriisiavun tarpeessa olevat henkilöt ja perheet. Yhteyttä voivat ottaa myös kaikki, jotka kohtaavat äkillisiä taloudellisia vaikeuksia. Jos haluat RuokaNysen avun piiriin, pyydä diakoniatyöntekijän yhteydenottoa täyttämällä nimesi ja yhteytietosi osoitteessa http://www.tampereenseurakunnat.fi/tukea_ja_apua. Yhteydenotto-pyyntö diakoniatyöntekijälle tai voit soittaa seurakuntayhtymän vaihteeseen (03) 219 0111. Tiedon RuokaNysen aikatauluista ja pysähtymispaikoista saat päätöksen yhteydessä.

Voit ottaa yhteyttä myös diakoniatoimikuntaan: diakonia-toimikunnan vpj. Kaisa Hakola, puh. 050 517 9883 tai khakola@gmail.com, diakoniatoimikunnan pj. Anu Rantanen, puh. 050 412 5002 tai anu.rantanen@hdi.fi, diakoni Harri Kahila, puh. 045 130 6723, kirkkoherra Markku Toivanen, puh. 0206 100 357, 050 557 0050, markku.toivanen@ort.fi.

Diakoniatyön palvelukortti

Diakoniatyöllä on käytössä palvelukortti, jolla voit kertoa avuntarpeestasi tai mahdollisuudestasi auttaa. Kortteja on saatavissa kansliasta, pyhäköistä ja Nikolainsalilta. Palvelukorttien avulla olemme välittäneet esimerkiksi lastenhoitoapua ja opastusta tietokoneen käyttöön.

Kulttuurivaihtoa kirkkokahvin yhteydessä

Tampereen seurakunta on monikulttuurinen jumalanpalvelusyhteisö. Sen voi selvästi havaita, kun Tampereella liturgian jälkeen kokoontumme yhteiseen kirkkokahvipöytään Nikolainsalissa.

Jotta voisimme paremmin tutustua toistemme elämäntapaan, tapoihin ja kulttuuriin järjestämme kirkkokahvin yhteyteen vapaamuotoisia tilaisuuksia, joissa annamme puheenvuoron eri puo-

lilta maailmaa Tampereelle koittuneille kirkon jäsenille.

Sunnuntaina, helmikuun 2. päivänä vietämme Herran tempeliin tuomisen juhlaa. Liturgian jälkeen on kirkkokahvi Nikolainsalissa, ja siinä yhteydessä tutustumme etiopialaiseen/eritrealaiseen ruokakulttuuriin, tapoihin ja traditioon.

Pöytäyhteys yhdistää kirkon jäsenet – niin kirkossa kuin kirkkokahvilla. Tervetuloa!

Isä Toivo Palviainen 1921–2013

Isä Toivo teki pitkän uran perus-seurakuntatyön parissa. Elämänvaiheista joku tekee varmasti tarkemman selvityksen, mutta tässä totean, että hänet vihittiin papiksi Kuopiossa 25.5.1952. Rautalammin kirkkoherrana hän toimi 1952–1969 ja Tampereen kirkkoherrana 1969–1986. Eläkkeelle jäätyään Palviaiset asuivat Tampereella vuoteen 1997 ja muuttivat sitten Helsinkiin.

Kirkkokunnan kasvattina

Pappina isä Toivo edusti Sortavalan-Helsingin pappisseminaarin perinteistä henkeä. Se oli aikaa, jolloin rakennettiin tulevaisuutta suomalais-kansalliselle ortodoksiselle kirkolle.

Pappisseminaarilaisena isä Toivo kertoi olleensa kaikkiaan 10 vuotta, sillä sota vei lähes kaikki seminaarilaiset rintamalle. Seminaari päättyi isä Toivon osalta Helsingissä vuonna 1949.

Saarnaajana ja palvelusten toimittajana

Saarnaajana isä Toivo oli innovatiivinen. Ajan tavan mukaisesti hän saarnasi yleensä liturgian lopussa. Hän kirjoitti harvemmin saarnojaan paperille, poikkeuksen tekivät radioliturgiat. Isä Toivo edusti pappispolvea, jolla ei juuri ollut kirjallisia esikuvia saarnojen laatimiseen. Saarnojen oli siksi tultava sydäimestä.

Isä Toivoa luonnehdittiin lahjakkaaksi puhujaksi ja kirjoittajaksi. Isä **Erkki Piironen** kirjoitti kirjassaan *”Kirkkokunnan Aamun Koitto”* (1996, s. 67) pappisystävästään Toivo Palviasta, joka ”oli lahjakas pappi, jonka ansiokkaat saarnat ja puheet kärsivät hänen liian hiljaisesta äänestään. Sitä terävämpiä ovat olleet hänen kirjoituksensa, joista äänen hiljaisuus ei ole vienyt tehoa.”

Tämä luonnehdinta pitää ehkä osaltaan paikkansa. Toisaalta äänenkäytön tehoa rajoitti Tampereen kirkon erityinen akustiikka, jonka parissa monet muutkin papit ovat kilvoitelleet.

Isä Toivo oli musikaalinen pappi, jota kanttorit kiitollisuudella muistavat. Oikeaa ääntä ei tarvin-

nut palveluksen alussa antaa, sillä hän osasi ottaa sen muutenkin ja pysyi siinä. Kauniilla baritonillaan hän lauloi usein kuoron mukana osoittaen siten hallitsevansa niin tenorin kuin basson stemmat ja siirtyi vaivatta palveluksen aikana kumpaan ääneen tahansa tarpeen mukaan.

Seurakuntapappina

Rippi-isänä Toivo Palviainen oli rauhallinen ja joustava. Hänen tapanaan oli kuunnella ensin ja antaa lopuksi neuvot ja ohjeet. Hän suositteli usein Jeesus-rukousta avuksi vaikeisiin tilanteisiin.

Isä Toivolle oli lapsenkin helpo avautua. Turvallisuuden ja kuulluksi tuleminen tunteet olivat taattuina. Moni muistaa vieläkin pitkät rippijonot varsinkin palmusunnuntain vigilian jälkeen.

Alttarissa isä Toivo puhui vain silloin, kun oli asiaa. Alle 10-vuotiaasta ponomaripoikaa saattoi joskus väsymys yllättää. Isä Toivo viittasi rauhallisesti välillä istumaan. Tarvittaessa hän sanoi topakasti, jos jotakin puuttui, toisinaan hymyili ujosti ja nyökkäsi palautteeksi, kun kaikki oli mennyt hyvin.

Isä Toivon aikana Tampereen seurakuntaan liitettiin useita ortodoksisuuden jossakin elämänsä vaiheessa valinneita henkilöitä – siis jo 1970-luvulla. Isä Toivo oli tässä mielessä aikaansa edellä. Hän ymmärsi ihmisten elämäntilanteita eikä tahtonut olla esteenä sille, kun joku löysi ortodoksisesta kirkosta itselleen hengellisen kodin.

Leiripappina

Palviaisten aikana hankittiin seurakunnan omistukseen kesäpaikka Hervantajärven rannasta, Kalliosalmi. Siitä muodostui seurakuntalaisille rakas kesäkoti.

Isä Toivoa voi luonnehtia leiripapiksi. Hän koki, että siellä kasvatetaan seurakunnan tulevaisuutta. Siksi hän piti tärkeänä, että seurakunnan pappi on leireillä läsnä alusta loppuun saakka. Tästä on osoituksena ns. Palviaisten mökki, joka on edelleen olemassa.

Leirit rakentuivat rukousten,

ruokailun, opetuksen ja nuotion ympärille. Leirillä vallitsi myönteisen perinteinen ilmapiiri: Suomen lippu nostettiin ja laskettiin Siniristilippumme-laulun säestyksellä. Vaeltajan lauluja ja nuotiolauluja laulettiin säännöllisesti. Niistä ylimpänä rai-kui päivittäin ”Nouse, nuori ortodoksi.”

Leiriperinteet olivat pitkälti samoja, joita noudatettiin Rautalammin Puriemessä ja joiden esikuvana olivat legendaarisen Keiteleen Hiekan perinteet. Samoja perinteitä vaalitaan Kalliosalmen lastenleireillä ja Julkujärven kripareilla edelleenkin.

Ruustinna Nina ja isä Toivo

Isä Toivon puolisoa Ninää kutsutaan seurakunnassa edelleen kunnioittavasti ruustinnaksi. Pariskuntana he olivat tärkeä tuki monille seurakuntalaisille.

Jos isä Toivo jakoi hengellistä opetusta kirkossa ja muissa yhteyksissä, ruustinna Nina antoi ravintoa ja tukea niin aineellisessa kuin hengellisessä mielessä. Ninan suusta kuullut nasevat ja elämänmyönteiset, karjalan murteella höystetyt kommentit sattuivat aina naulan kantaan.

Pyöröset ja piirakat olivat tuttuja pappilassa ja kirkon kivijalassa käyneille. Jotkut meistä onnellisista saimme nauttia myös tsupukoista, puorolla täytetyistä kauralätyistä, joita paistettiin Kalliosalmen nuotiolla.

Leivonnaiset olivat aina niin maukkaita, että olisi uskonut niiden uineen voissa. ”Vettä tarvitaan piirakanteossa vain käsen pesuun”, to-kaisi ruustinna Nina vastaukseksi.

Ruustinnan ”prokiimeni”

Ruustinna Ninan suostumuksella kerron lopuksi hupaisan tapauksen Kalliosalmen leireiltä 1980-luvun puolivälistä.

Tuohon aikaan oli tapana toimittaa juhannuksen palvelukset Kalliosalmessa. Vigiliaa pidettiin ulkona, alttarina toimi pihassa oleva siirtolohkare. Seurakuntaa ja kuoroa oli kokoontunut runsaasti.

Viereisellä rannalla ns. poliisien mökeillä vietettiin juhannusta iloisissa tunnelmissa. Tuossa yhteydessä heiltä karkasi utelias labradorin-

Pääsiäisyöpalvelus 1980-luvun alussa. Keskellä isä Toivo Palviainen, vasemmalla Nina Palviainen. Kirjoittaja kantamassa lyhtyä.

noutajan pentu seuraamaan vigiliaa.

Koira säntäsi haukkumaan ja eläimöimään kirkkokansan joukkoon ja riehaantui erityisesti papin kädessä olleesta suitsutusastiasta. Niinpä kun isä Toivo polyeleon alkaessa suitsutti alttaria, haukkui koira alttarikiven vastakkaisella puolella. Kun hän siirtyi suitsuttamaan seuraavaa puolta, hyppi koira toisella reunalla, toimien kuin ”diakoni” konsanaan. Ruustinna Nina lähti hakemaan koiran karkottamiseksi ns. kättä pitempää.

Tuossa yhteydessä isä Toivolta katosi hetkellisesti käsikirjasta oikea sivu, ja kuorolaisillakin oli vaikeuksia pitää kasvonsa peruslukemilla. Juuri kun isä Toivo löysi oikean kohdan kirjasta ja korotti äänensä lausukseen prokiimenin – psalmilauluselman –, tuli ruustinna Nina metsiköstä, kädessään iso oksan karahka ja huusi: ”A mie ammun tuon koiran!”

Koira säikähti pahanpäiväisesti ja palasi kiireesti omistajiensa luokse. Palvelus pääsi jatkumaan häiriöttä. Lopuksi kuorolaiset tosin totesivat, että tässä palveluksessa ruustinna taisi lausua prokiimenin!

Palviaisten henkinen perintö

Vaikka isä Toivon ja Ninan aktiivista ajoista Tampereella on kulunut jo runsas neljännesvuosisata, heidän perintönsä säilyy seurakunnassa – erityisesti ihmisten kohtaamisessa, rauhallisessa kuuntelemisessä ja tarvittaessa aineellisessa auttamisessa.

Isä Toivo jää ihmisten mieliin rauhallisena, kuuntelevana pappina, jonka lämpimät elämänohjeet kantavat monia tänäkin päivänä.

■ Isä Heikki Honkamäki

Isä Jorman unelma kirkosta toteutui

Hyvästijätto omalle papille. Siunauksen toimittivat kirkkoherra Markku Toivanen ja isä Heikki Honkamäki.

Pastori **Jorma Kudjoilla** oli vuosikymmeniä keskeinen asema Porin ortodoksisessa yhteisössä. Hän ponnisteli voimiaan säästämättä uuden kirkon saamiseksi Poriin, ja unelma toteutui vuonna 2002. Porin Seudun Tiistaiseura oli lähellä hänen sydäntään, ja seuran puheenjohtajana hän aloitti 1988, jolloin hän oli Suomen nuorin tiistaiseuran vetäjä.

Isä Jorma syntyi 10.3.1966 Porin maalaiskunnassa ja menehtyi sairaskohtaukseen kotikirkkonsa viereen 4. lokakuuta 2013.

Metropoliitta **Tiihon** vihki Jorma Kudjoin lukijaksi 1993, ja viisi vuotta myöhemmin silloinen Helsingin metropoliitta **Leo** vihki hänet diakoniksi. Isä Jorman hohdokkaimpiin hetkiin kuului paastonajan seremonia vuonna 2007 Tampereen kirkossa, jossa metropoliitta

Ambrosius vihki hänet Porin kirkon omaksi papiksi. Isä Jormalla oli kotikirkossaan monia vastuullisia toimia. Hän hoiti isännöitsijän tointa vuodesta 1996 lähtien ja oli pyhäkköneuvoston puheenjohtaja. Hän toimi myös kanttorina 1990-luvulla, ja matkapappina hän oli Porissa ja Raumalla vuosina 2008–2010. Butkun kirpputorilla Itsenäisyydenkadun rukoushuoneella isä Jorma ahkeroi varojen kartuttamiseksi omalle kirkolle.

Ortodoksisuus sisältyi isä Jorman elämään jo lapsesta. Hänen harras mummonsa otti Jorman mukaansa palveluksiin ja toivoi pojasta pappia. Ponomarin tehtäviä hän hoiti jo 13-vuotiaasta. Varusmiespalveluksen jälkeen hän sai silloiselta arkkipiispalta **Johannekselta** erivapauden tenttiä pappisseminaarissa arvosanoja.

Vuosi sitten ilmestyneessä Tiistaiseuran historiikissa isä Jorma Kudjoi asetti tulevaisuuden toivomuslistalle oman kanttorin ja diakonin saamisen Poriin.

– Diakoni lukisi ektenioita, rukousanomuksia ja oma kanttori johtaisi kuoroa, haaveili isä Jorma ja arveli, että Porissa voitaisiin pitää silloin palveluksia joka viikonvaihte.

PSHV:n myöntämän kultaisen ansiomerkin isä Jorma sai 2012.

Sata muistoruusua loppui kesken isä Jorman siunaustilaisuudessa, jossa yli 150 seurakuntalaista ja ystävää hyvästeli rakasta paimentaan.

Siunauksen toimittivat kirkkoherra **Markku Toivanen** ja isä **Heikki Honkamäki**. Kuoro johti kanttori **Jenni Hakkarainen**.

”Isä Jorma palveli esikuvallisesti kirkkoa sitoutuneella ja nöyrällä mielellä. Hän ei tehnyt numeroa itsestään eikä laskenut työtunteja”, luonnehti metropoliitta Ambrosius isä Jormaa tilaisuuteen lähettämässään muistotosanoissa. ”Hän kanto osaltaan vastuuta rakentamisesta, mutta myös säännöllisesti kauden sitä rukouksien ja pyhien toimitusten kautta.”

Pastori isä Jorma Kudjoi haudattiin Uuden Valamon luostarin hautausmaan multiin: hänen toivomuksenaan oli päästä lepäämään rakkaan mummonsa viereen.

Hautaanlaskun jälkeen Valamon arkkimandriitta **Sergei** toimitti panihidan isä Jorman haudan äärellä. ”Ollos iäti muistettu, sinä autuuteen kutsuttu veljemme!”

■ Simo Ojanen

Tampereen kirkon kuorolaisia isä Jorman haudalla. Kuoro teki hautausviikolla pyhiinvaelluksen Valamoon ja lauloi sunnuntain palvelukset.

Ortodoksiset papit kokoontuvat Tampereelle

OPL:n puheenjohtaja, isä Ioannis Lampropoulos.

Tampereen seurakunta isännöi helmikuun 10. ja 11. päivä Ortodoksisten Pappien Liiton (OPL) talvipäiviä. Kokous ja luennot järjestetään Nikolainsalissa ja kaikille avoimet jumalanpalvelukset kirkossa.

Talvipäivät tarjoavat kirkon papistolle mahdollisuuden kokoontua yhteen, oppia uutta ja keskustella ajankohtaisista asioista. Talvipäivien yhteydessä on myös OPL:n vuosikokous.

OPL:n puheenjohtaja, isä Ioannis Lampropoulos, millainen yhdistys pappien liitto on?

– Ortodoksisten Pappien Liitto on hengellinen yhdistys, jonka tehtävä on pitää yhteyttä Suomen ortodoksisen kirkon papiston ja teologien välillä. Liitto on perustettu vuonna 1925. Opinto- ja viikot lisäksi liitto järjestää jäsenilleen opintomatkoja ja erilaisia virkistystoimintaa.

Mistä syystä kokoonnutte nyt

Tampereelle?

– OPL:n syyspäivät järjestetään perinteisesti Joensuussa pyhän Johannes Teologin juhlan aikaan 25.-26.9. Talvipäivät taas järjestetään muualla Suomessa. Tällä kertaa kokoonnumme Tampereella ja olemme Tampereen seurakunnan vieraina. Talvipäivien aikana isä Jaakko Vainio kertoo tutkielmansa havainnoista, jotka liittyvät papiston hyvinvointiin. Myös Tampereen

Nelivuotias Iida ja viisivuotias Stella sommittelivat nukkehahmoja keppihevosten päähän.

Jopa parikymmentä nuorta ja lasta ahkeroi tervehdystä isilleen isänpäivän aattona Porin kirkossa.

kirkkoherra Markku Toivanen esittelee papistolle, miten Tampereen seurakunta on pitänyt huolta työntekijöistään. Talvipäivien aikana osallistumme myös yhteisiin jumalanpalveluksiin ja käymme teatterissa. Toivotan kaikki papit ja teologit tervetulleiksi. Olisi hienoa myös nähdä Tampereen seurakuntalaisia palveluksien yhteydessä.

Onko liitolla julkaisuutoimintaa?

– Syyskuussa julkaistiin uusi Ortodoksia-aikakausikirja n:o

53. Julkaisua tehdään yhteistyössä Itä-Suomen yliopiston teologian osaston kanssa. Uusi numero sisältää mm. kolme artikkelia orientaalistien kirkkojen ja ortodoksisen kirkon välisestä dialogista. Artikkelit kirjoittavat prof. John Mc Guckin (Union Theological Seminary, NY; romanialais-ort.), prof. Dietmar W. Winkler (Salzburg; katolinen) ja Glastonburyn metropoliitta Seraphim (koptilais-ort.).

Tervetuloa talvipäiville ja Tampereelle!

Valokuvia lasten syysleiriltä Kalliosalmessa 4.–6 lokakuuta

Joulu on aina ajankohtainen

Joskus sanotaan, että aina ei voi kirjoittaa joka vuosi joulusta eli Herran syntymäjuhlasta. Ensimmäisellä hetkellä ajattelin samaa, mutta sitten sain selville, että elämämme kulkee syklisesti. Vuodella on neljä vuodenaikaa, jotka menevät peräkkäin, ja meidän elämämme kulkee sen mukana. Voisimme ajatella, miksi aina ostamme lahjoja ennen joulua? Miksi lähetämme joulukortteja joka vuonna, jos meillä ei olisi syytä?

Hengellinen elämä kulkee myös syklin tapaan. Sielunelämän syklissä kristityt juhlat ovat kuin vuodenaikoja, ovat niin kuin pisteitä, joita pitäisi kohdata, jotta vahvistuisimme hengellisesti. Kasvit eivät voi kasvaa, jos kesää, lämpöä tai sadetta ei tule.

Sielu ei voi kasvaa, jos se ei kulje kristittyjen juhlien mukaan, kuten Herran syntymäjuhlan tai ylösnousemuksen juhlan kautta. Herran syntymäjuhla ei voi puuttua meidän vuosittaisesta sielunelämän syklistä. Vuorisaarnassa Vapahtaja sanoo: "Iloitkaa ja riemuitkaa, sillä palkka, jonka taivaissa saatte, on suuri." (Matt. 5:12) Milloin voimme riemuita enemmän kuin suurissa juhlissa, kuten Herran syntymäjuhlassa?

Mitä voisin viestittää seurakuntalaisille joulunpaaston aikana, ennen suurta juhlaa? Älkää antako inhimillisten huolten olla tärkeämpiä kuin hengellisten huolten! Älkää antako jouluostosten olla tärkeämpiä kuin Herran syntymäjuhlan!

■ Rovasti **Jon Durac**

Toimintaa

NUORTEN NAISTEN ALEKSANDRA-KERHO

Turun seurakunnan nuoret naiset järjestävät säännöllisesti tapaamisia, retkiä ja muuta kivaa tekemistä yhdessä. Ajankohtaisimmat tiedot tulevista tapahtumista saat kerhon Facebook-ryhmästä ja sähköpostilistalta. Jos haluat tulla mukaan kerhon toimintaan, laita viestiä Emmille osoitteeseen emmi.lainio@gmail.com. Tervetuloa iloiseen ja kansainväliseen porukkaamme, sekä uudet että vanhat jäsenet!

YOUNG WOMEN'S ALEKSANDRA CLUB

Young women at the Turku Orthodox parish gather regularly for meetings, trips and fun activities together. Up-to-date information about the future events is posted in our Facebook-group and e-mail list. If you want to join the club, send an e-mail to Emmi, emmi.lainio@gmail.com and we will add you! New members are always welcome to our international and fun group!

TURUN TIISTAISEURA

Pj. isä Jon Durac, vpj. Kyllikki Kinnaari, siht. Anne Fomin, puh. 050-544 5213, rose-marie@fomin.fi. Kevään tiistaiseurailat alkavat tiistaina 14.1.2014. HUOM! Klo 17. Turun Tiistaiseura kokoontuu joka toinen tiistai Turun seurakunnan Aleksandra-salissa, Yliopistonkatu 19 B, klo 17. Huomaathan, uusi kella-aika! Kysy lisää sihteeriltä, myös Tiistaiseuran diakoniatyöstä. Tervetuloa mukaan iloiseen joukkoomme!

LASTEN PYHÄKOULU TURUSSA

Lasten pyhäkoulu järjestetään ennen joulua vielä su 15.12. klo 10. Ensi vuoden ensimmäinen kerhopäivä on su 12.1.2014. Sitä seuraavat kerhopäivät ilmoitetaan myöhemmin seurakunnan nettisivuilla ja seuraavassa Analogi-lehdessä. Lisätietoa lasten pyhäkoulusta voit kysellä myös Marialta, puh. 050 462 8586 tai maria.hokkinen@gmail.com. Pyhäkoulu kokoontuu seurakunnan

Jumalanpalvelukset

TURUN KIRKKO

JOULUKUU

Ke 11.12.	klo 17	iltarukous
La 14.12.	klo 18	vigilia
Su 15.12.	klo 10	liturgia, suomeksi ja slaaviksi, radiointi
Ke 18.12.	klo 17	Jeesuksen rukous
La 21.12.	klo 18	vigilia
Su 22.12.	klo 10	liturgia
Ti 24.12.	klo 15	vigilia
Ke 25.12.	klo 10	liturgia, Herran syntymäjuhla
To 26.12.	klo 10	liturgia
La 28.12.	klo 18	vigilia
Su 29.12.	klo 10	liturgia

TAMMIKUU

Ke 1.1.	klo 10	liturgia, Herran ympärileikkaus
La 4.1.	klo 18	vigilia
Su 5.1.	klo 10	liturgia
Su 5.1.	klo 18	vigilia
Ma 6.1.	klo 10	liturgia, suuri vedenpyhitys, Herran kaste
Ke 8.1.	klo 17	iltarukous
La 11.1.	klo 18	vigilia
Su 12.1.	klo 10	liturgia slaaviksi
Ke 15.1.	klo 17	iltarukous
La 18.1.	klo 18	vigilia
Su 19.1.	klo 10	liturgia
Su 19.1.	klo 14	ehtoopalvelus romaniaksi
Ke 22.1.	klo 17	ehtoopalvelus, ekumeeninen rukousviikko
La 25.1.	klo 18	vigilia
Su 26.1.	klo 10	liturgia
Ke 29.1.	klo 17	iltarukous

HELMIKUU

La 1.2.	klo 18	vigilia
Su 2.1.	klo 10	liturgia
Ke 5.2.	klo 17	iltarukous
La 8.2.	klo 18	vigilia
Su 9.2.	klo 10	liturgia, slaaviksi
Ke 12.2.	klo 17	iltarukous
La 15.2.	klo 18	vigilia
Su 16.2.	klo 10	liturgia
Ke 19.2.	klo 17	iltarukous
La 22.2.	klo 17.30	yleinen panihida
La 22.2.	klo 18	vigilia
Su 23.2.	klo 10	liturgia
Ke 26.2.	klo 17	iltarukous

MAALISKUU

La 1.3.	klo 18	vigilia
Su 2.3.	klo 10	liturgia
Su 2.3.	klo 18	ehtoopalvelus, sovintosunnuntai

RAUMAN RUKOUSHUONE, Länsikatu 10

La 14.12.	klo 18	vigilia
Su 15.12.	klo 10	liturgia
Ti 24.12.	klo 12	ehtoopalvelus
La 18.1.	klo 18	vigilia
Su 19.1.	klo 10	liturgia
La 15.2.	klo 18	vigilia
Su 16.2.	klo 10	liturgia

SALON RUKOUSHUONE, Uskelankirkkotie 23

Ti 24.12.	klo 13	ehtoopalvelus
To 26.12.	klo 10	liturgia
Su 5.1.	klo 18	vigilia
Ma 6.1.	klo 10	liturgia, suuri vedenpyhitys, Herran kaste
La 1.2.	klo 18	vigilia
Su 2.2.	klo 10	liturgia
La 1.3.	klo 18	vigilia
Su 2.3.	klo 10	liturgia

LOIMAA, ev.lut. kirkko

La 18.1. klo 10 liturgia

EURA, ev.lut. Seurakuntatalo

La 25.1. klo 10 liturgia

HARJAVALTA, ev.lut. seurakuntatalo

La 1.2. klo 10 liturgia

UUSIKAUPUNKI, ev.lut. kirkon kappeli

La 14.12. klo 10 liturgia

La 1.2. klo 10 liturgia

MAARIANHAMINA

Su 8.12. klo 10 liturgia

Su 12.1. klo 10 liturgia

kerhotilassa (Yliopistonkatu 19 B, Turku) kerhopäivän aamuna klo 10. Vanhemmat voivat tuoda lapsensa kerhoon ja mennä itse kirkkoon jumalanpalvelukseen. Käymme lasten kanssa läpi kirkollisia aiheita askarrellen ja leikkien. Noin klo 10.45 lapset siirtyvät ohjaajan johdolla kirkkoon ja osallistuvat liturgian jäljellä olevaan osaan yhdessä vanhempiensa kanssa. Kerho on tarkoitettu yli 5-vuotiaille lapsille, mutta pienemmätkin ovat tervetulleita mukaan vanhemman seurassa. Tervetuloa!

JOULUMYYJÄISET

Seurakunnan toimintapiirien joulumyyjäiset seurakuntasalissa la 14.12 klo 10–13. Tervetuloa!

SEURAKUNNAN JOULUJUHLA

Torstaina 26.12. liturgian jälkeen seurakunnan joulujuhlia Aleksandra-salissa. Kaikki ovat sydämellisesti tervetulleita!

KIITOS

Kiitän metropoliitta Ambrosiusta vihkimisestäni rovastiksi sunnuntaina 22. syyskuuta piispallisessa liturgiassa.

Isä Ion

Kiitos

Kiitämme saamastamme siunauskirjasta metropoliitta Ambrosiusta, isä Ion ja Turun ortodoksista seurakuntaa seurakunnantarkastuksen yhteydessä 22.9.

Olli Forssén,
Anna-Leena Maunila,
Risto Terho ja Pavel Verikov

KIITOS

Turun Tiistaiseura kiittää lämpimästi kaikkia vuoden aikana toiminnassamme mukana olleita ja toivottaa kaikille oikein hyvää joulunaikaa ja onnea uudelle vuodelle! Tulethan taas mukaan ensi vuonnakin!

KRISTINOPPILEIRILÄISTEN TAPAAMINEN

Kesän 2014 kristinoppileirille Kustaviin 5.–12.6. Leirille ilmoittautuneet osallistuvat su 26.1. klo 10 alkavaan liturgiaan, jonka jälkeen on seurakuntasalissa leiriläisten ja ohjaajien tutustumistilaisuus.

JATKOJATKIS

Vuosina 2011–2013 kriparilla olleet leiriläiset ja ohjaajat saavat kutsun viikonloppuleirille, joka

Yhteystiedot:

Kirkkoherranvirasto puh. (02) 277 5440,

fax (02) 277 5441, turku@ort.fi,

avoinna ma, ti, to, klo 10–13, ke klo 14–18, perjantaisin suljettu

Kirkkoherra **Ion Durac**, puh. 040 516 6741, ion.durac@ort.fi

Seurakuntasihtööri **Leena Haapala-Lindholm**

Kanttori **Pasi Torhamo**, puh. 040 835 8360, pasi.torhamo@ort.fi

Seurakuntalehtori **Paula Rannikko**,

puh. 050 596 0514, paula.rannikko@ort.fi

Matkakanttori **Jouni Mäkelä**, kotipuh. (02) 250 0137

Pyhäköt:

Turun kirkko, pyhän marttyyrikeisarinna Aleksandran

muistolle, Yliopistonkatu 19, puh. (02) 277 5443,

isännöitsijä Eila Sintonen puh. 040 729 4846

Rauman rukoushuone, pyhän Nikolaoksen muistolle, Länsikatu 10,

isännöitsijä Tarja Ojanen, puh. 044 331 9693.

Salon rukoushuone, pyhän ristin muistolle,

Uskelankirkkotie 23, puh. (02) 731 2727,

isännöitsijä Veera Rantanen, puh. 040 553 9467.

pidetään Paraisilla 14.–16.2. Toivottavasti mahdollisimman moni pääsee osallistumaan jatikselle!

VAINAJIEN MUISTELUPÄIVÄT

Yleinen panihida toimitetaan la 22. helmikuuta klo 17.30 pääkirkossa.

Toimintapiirit Turussa

TURUN ORTODOKSISEN

KIRKON KUORO

Kuoro harjoittelee torstaisin klo 18.30–20.30. Tiedustelut: kanttori Pasi Torhamo, puh. 040 835 8360.

LAPSIKUORO

Lapsikuoro harjoittelee torstaisin klo 17–18 ja aloittaa kevätkautensa 16.1. Kuoro ottaa vastaan uusia 7–12-vuotiaita laulajia, mutta reipas lukutaitoinen eskarilainenkin mahtuu mukaan. Jos olet kiinnostunut toiminnasta, ota yhteys kanttori Pasi Torhamoon, puh. 040 835 8360.

VALAMON YSTÄVÄT / TURUN PAIKALLISOSASTO

Pj. isä Ion Durac, vpj. Kyllikki Kinnari, siht. Taina Ratia, puh. 044 208 2457.

Valamon Ystävien Turun paikallisosaston ja ortodoksiapiirin yhteisesti järjestämä luento "Katumuksen sakramentista" 15.1.14 klo 17.30 srk-salissa. Luennoitsijana isä Ion. Vapaaehtoinen osallistumismaksu 5 € luostarin hyväksi. ● Valamon Ystävien Turun paikall-

lisosaston vuosikokous 5.2.14 klo 17.30 srk-salissa. Tervetuloa kaikki Ystävät!

Seurakunnan toimintapiirien joulumyyjäiset la 14.12. 10-13 srk-salissa. Tule hankkimaan kirjallisuutta, joulukoristeita sekä joululeivonnaisia.

Ennakkotieto: Valamon Ystävien pyhiinvaellus Heinäveden Valamoon 21.–23.3.2014. Sitovat ilmoittautumiset 15.2. lähtien. Matkan hinta 190–240 € osallistujamäärästä ja majoitusvaihtoehdosta riippuen.

Seuraa seurakunnan www-sivuja sekä kirkon ja srk-salin ilmoitustauluja!

SVENSKA

DISKUSSIONSGRUPPEN

Ett gott slut på året 2013 och allt gott för det nya året 2014 önskas alla! Våra träffar blir som vanligt den första måndagen i månaden med start den 13 januari, i februari träffas vi måndagen den 3dje. Följande träffar blir: 3 mars, 7 april och den 5 maj. Vi träffas i församlingshemmet kl 17.30 Kontaktperson Barbro Doepel tfn 0400-507783, barbrodoepel@gmail.com

KIRJALLISUUSPIIRI

Kirjallisuuspiiri kokoontuu kerho- huoneessa kerran kuukaudessa: Yhteyshenkilö: isä Mikko Ylinen, puh. 044 294 3050.

OMA KERHO

Oma kerho on 70 vuotta täyttäneiden seurakuntalaisten kerho,

joka aloitti toimintansa viime marraskuussa. Seuraavan kerran kerho kokoontuu tiistaina 14. tammikuuta kello 14 seurakuntasalissa. Lämpimästi tervetuloa!

IKONIMAALAU

Seurakuntatiloissa toimivat ikonimaalausryhmät alkavat seuraavasti tammikuussa:

- Ma klo 13–16 Ulla 13.1.
- Ma klo 17–20 Margit 20.1.
- Ke klo 13–16 Margit 22.1.
- Ke klo 17–20 Ulla 15.1.

Tarkemmat tiedustelut: Margit Vainio, puh. 050 379 5295, Ulla Tschurbanoff, puh. 040 705 0307. Lisäksi lauantaisin kerran kuukaudessa, tiedustelut: Raija Laiho, raija.laiho@hotmail.com.

Margitin ryhmien ikoninäyttely seurakuntasalissa pe 6.12.–ma 30.12., Yliopistonkatu 19 B, suljettu pe 13.12. ja 24.–26.12.

Toimintapiirit Turun ulkopuolella

SALON TIISTASEURA

Pj. Merja Yiira-Vaahteranoksa, puh. 0400 656 256, siht. Maria Lipponen, Supinkatu 8 as 2, 24100 Salo, puh. (02) 733 5082 tai 044 264 5565.

LOIMAAN SEUDUN TIISTASEURA

Loimaan Tiistaiseuran tapahtumista voit tiedustella tarkemmin: pj. Ulla-Maija Lajunen, puh. 050 499 4575.

RAUMAN TIISTASEURA

Kevätkaudella Rauman Tiistaiseura kokoontuu Länsikadulla joka kuun toinen ja neljäs tiistai tammikuusta toukokuuhun, 14. tammikuuta alkaen klo 18. Tervetuloa mukaan!

KUOROKONSERTTI

Turun ortodoksien kirkon kuoro konsertoi Pyhän Henrikin ekumeenisessa taidekappelissa (Seiskarinkatu 35, Turku) su 15.12. klo 16.

Konsertissa kuullaan joulun ajan ortodoksista kirkkomusiikkia. Ohjelmisto koostuu sekä perinteisestä neliäänisestä kirkkomusiikista että useampiin ääniin jakaantuvista kuorokonsertoista, säveltäjänä mm. D. Bortnjanski. Solisteina toimivat Matti Torhamo ja Jopi Harri. Kuoroa johtaa kanttori Pasi Torhamo. Tervetuloa! Konsertin tuotto menee ekumeenisen taidekappelin hyväksi.

TOKK ja Mustanmeren helmikuu

”Hei, missä meidän matkatavarat on, meidän laukut ja reput?” ”Älä nyt tuollaista huolehdi, hyvä kun itse ollaan täällä, kaiken sen jälkeen!” Niin, nyt me olemme Odessassa, TOKK tokkiinsa, Turun ortodoksien kirkon kuoro liepeineen (ystävät, avetit ym.), mutta matkatavaramme ovat ehkä Helsingissä, kenties Kiovassa. Kuoro on konserttimatkalla metropolitaan vieraana ja odotukset ovat korkealla. Alku on ollut hankala. Olemme tulleet Turusta hyvissä ajoin Helsinki-Vantaalle, mutta kone on ylihuukattu ja lähtee reilusti myöhässä. Vägilasku on Kiovassa, mutta koneenvaihtoon on niin vähän aikaa, etteivät jalattomat matkatavaramme pysy kyydissä, mekin ehdimme vain nipin napin koneeseen, jonka lähtöä on takiamme viivytetty tunnin verran. Pääsemme kuitenkin Odesaan ja täytämme juhlallisesti ja yksityiskohtaisesti asiakirjat laukujen katoamisesta, kerromme olevamme metropolitaan vieraita, se ehkä saisi asiaan vauhtia. Ennen puolta yötä olemme ostaneet läheisestä, 24 t/vrk auki olevasta marketista hammastahnaa ja -harjat ja vetäytyneet yöpuulle, kuka mitenkään sonnustautuneena.

Aamiaisella ihmettyttää, kun kaikilla on samat vaatteet kuin edellisenä päivänä. Kunnes: ai niin, ne laukut. Aamupäivän käyttämme kaupunkikierrokseen, näemme muutamat kirkot, hienoimman ostoskadun Deri-

basovskajan, kauppakeskus Afinan (eli Ateenan, Kreikka sijoittaa Ukraina), 12 tuolin (Ilf&Petrovin romaanista) ja Potemkinin portaat. Niiden yläpäässä voi kuvauttaa itsensä haukka olalla tai apina sylissä; monet kuvauttavatkin. Kaikkialla humisevat tuuheat vihreät puut, saarnit, vaahterat ja hevoskastanjat, ilma on leppeä ja puolipilvinen, edessä väikkyä satama ja horisonttiin ulottuva Mustameri! Me olemme sen helmessä, Odessassa. Hotelliin tultua huomaamme, että laukkummekin ovat saapuneet. ”Mennään heti vaihtamaan vaatteet!” ”Ei kun pesemään tukka!” ”Ihanaa, yöpaita ja kuoropuku paikalla!”

Pikkukoettelemuksemme unohtuu, kun kuulemme, että kaupunkia on pari päivää aiemmin riepotehtu rajumyrsky, jonka jäljet ovat edelleen näkyvissä. Moottorisahamiehiä näkyy joka puolella, puita katkotaan, pinoetaan ja heitetään autojen lavoille, johdinautojen romahtaneita johtimia korjaillaan, oksaröykkiöitä väistellään. Joku valittelee, ettei ollut näkemässä moista luonnonnäytelmää, toinen kiittää onneaan, että tultiin vasta nyt. Uttu hirmumyrskyä luvataan, mutta se menee Kiovaan. Odesaa, vuonna 1789 perustettua kaupunkia, on historiansa aikana koeteltu – ja suojeltu. Kerran sotalaivat poistuivat satamasta laukaustakaan ampumatta kuin ihmeen kautta.

Olemme, tietämättämme, saapuneet kaupunkiin tärkeään aikaan, pyhän Innokenti Odessalaisen muistoviikolla. Kristuksen kirkastumisen katedraalissa pyhänjäännökset on nostettu kunniapaikalle suudeltaviksi ja pyhän Innokentin muistoa juhlistetaan kolmetuntisilla vigiilialla torstaina ja liturgialla perjantaina. Me liitymme joukkoon. Kuoro osallistuu palveluksiin yhtenä kolmesta juhlakuorosta, muut ovat pappiseminaarilaisen kuoro ja katedraalikuoro. Seminaarilaiset laulavat bassobariitonisesti, katedraalilaiset ammattimaisesti ja me heleästi. Ko-

konaisuus on kaunis, harmoninen. Pappaja ja juhlan kunniaksi paikalla n. 60, ja hekin laulavat ja todella! Metropolitaan on kaiken keskus, kuusi piispaa on tullut juhlaan eri puolilta maata. Menot sujuvat sentilleen ja minuutilleen niin kuin pitää, ja kokoa ajan soi ortodoksinen kirkkomusiikki. Katedraali värisee.

Ennen muistopalveluksia on pidetty konsertti Odessan yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan 500-paikkaisessa juhlasalissa. Tukihenkilömme hiippakunnassa, konserttimme järjestäjät, ovat pitäneet huolen, ettei konsertissa pidä tyhjää paikkaa olemassa. Tavallisen yleisön – lapsia, vanhempia, nuorisoa, pariskuntia, perheitä, babuskoja ja djadjuskoita – lisäksi paikalle on komennettu asevelvollisia. Jotkut heistä olivat aidosti kiinnostuneita! Hienosti kajahtaa yleisöstä Voistinu voskresen kuoron esitelleen papin XB-tervehdykseen. Odessassa vietetään pääsiäisaikaa. Salin kehnosta akustiikasta huolimatta kuoro suoriutuu urakastaan hienosti, ja lopussa yleisö aplodeeraa seisten. Eksoottinen kuoro kaukaisesta Pohjolasta on tehnyt vaikutuksen. Helposti odessalaiset tulivat niin konsertissa kuin kirkossa kyselymään ja kommentoimaan.

Muutakin kuorolaiset toverineen ennättivät kuin laulaa tai kuunnella laulua. Vapaa-aikaa oli jätetty mukavasti, ja kaupungilla oli tarjottavaa. Jokainen, pienintä (Petrus, 3 v.) myöten lie nee saanut, mitä halusi. Kirkkoja oli katolisia ja ortodoksia, kreikkalaisia ja venäläisiä ja kaksi toimivaa synagogaa; kirja-kauppoja oli lapsille, aikuisille, juutalaisille, museota Puškinille, Odessassa vaikuttaneille kirjailijoille, arkeologisille löydöille, valokuville ja 1800-luvun taiteelle. Uimaranta ja delfinaario, eläintarha ja tori, prospektit, ulitsat ja pereulokit (kujat) olivat kaikelle kansalle. Ja monenlaista väkeä näkyikin, sillä satamakaupunkina Odessa on monen kulttuurin risteys. Myös elokuvaan tai teatteriin (Brechtä!) saattoi

Kuorolaisia juhlatiturgiassa.

OUTTORHAMO

Konsertti Odessan yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan juhlasalissa.

TARJA OJANEN

Lokakuun loppupuolella kirkkoherra kutsui kaikki valtuuston ja neuvoston jäsenet yhteiselle päiväristeilylle. Matkalla kohti Maarianhaminaa keskusteltiin kokoushuoneessa seurakunnan ajankohtaisista asioista.

OUTTORHAMO

Kuorolaisia Potemkinin portailla.

mennä. Saattoi joutua jopa avustajaksi elokuvaan, jos sattui oikealle paikalle. ”Menette nyt rauhallisesti kadun yli, niin pääsette mukaan, kun tässä kuvataan!” Monenlaista ostettiin, joku lapsenlapselleen mekon, joku pojalleen shortsit, mutta kaikki varmasti tuohuksia ja pieniä ikoineita. Jollekulle matkan huippu saattoi olla kamelilla ratsastaminen, toiselle taas tapahtumien videointi ja leikkisä kommentointi. Moni piti päiväkirjaa, jos jaksoi. Joiltakin jäi lukematta matkalle mukaan otetut Babelin novellit tai Seljan tytöt, niin paljon oli muuta hämmästelävää.

Viimeisenä päivänä oltiin rannalla. Oli viikon kaunein, aurinkoisin ja kuumiin päivä – meidän

ainoa kokonaan vapaa päivämme. Mustameri oli riittävän lämmin uimiseen ja hiekka riittävän hienoa linnojen, vallihautojen, jäätelöannosten ja erilaisten hahmojen rakentamiseen. Simpukoita oli kokonaisina ja murumerenä; oli puluja, onkijoita ja laivoja horisontissa; oli kesäloman alku ja Mustameri ja matkan loppu ja kotiinpaluu. Matkalla kaikkea tuntui olleen runsaasti, varsinkin yhteisöllisyyttä, jutustelua, keskusteluja, naurua, huonebileitä; polvistumista, rukoilemista, katsomista, kuuntelemista, ihmettelemistä; varmasti sekä hulinaa että hiljentymistä. Paluumatka sujui komelluksitta, me ja tavaramme laskeuduimme yhtä aikaa Helsinki-Vantaalle. Kauneinta matkassa oli kuitenkin laulu, musiikki. Se oli niin kaunista, että kirkon sisälle lensi lintu. Kristuksen kirkastumisen katedraalin kupolissa lenteli pääskynen, jonka oli varmaan pakko tulla kuuntelemaan kolmen kuoron niin taivaallisen kaunista laulua.

■ **Marja-Leena Kuronen**

Harjavallan liturgiaan oli tutustumassa myös paikallisia partiolaisia. Suomen Partiolaisten teemana on tänä vuonna monikulttuurisuus, jonka innoittamana ryhmä osallistui jumalanpalvelukseen.

Syksyn koululaisliturgiaan osallistui Salossa taas yli 30 oppilasta. Liturgian päätettyä seurakuntamme tarjosi koululaisille lounaan läheisessä pitopalvelussa.

SEURAKUNNAN PERHEUUTISIA 1.9.–10.11.2013

Seurakuntaan liittyneet

Miehiä 5, naisia 5

Kastetut

Alexandra Ioana Georghe
Miro Oskari Koskinen
Antonia Sophia-Maria Pahontu
Pihla Maria Pernaja
Daria Maria Tibu
Poikia 1, tyttöjä 4

Avioliittoon vihityt

Männistö (e Malvela) Tuija
Helena ja Männistö Jukka Tapani
Kaikki yhteensä 3

Ikuinen muisto

Lidia Fedorova 98 v.
Alvi Joutsen 91 v.
Esteri Kivelä 83 v.
Aune Nurmi 89 v.
Maria Uschanoff 84 v.
Aulis Vornanen 82 v.
Miehiä 2, naisia 7

Tää oli meidän paras joulu!

Lapsiperheen joulunvalmistelutuhinaa, piparit oli onneksi jo leivotu! Kolme vilkasta lasta odotti innolla joulupukkia, ja äiti yritti saada omien oppilaidensa joulutodistukset kirjoitettua. Joulujuhlapäivä oli opettajan painajainen! Tunsin ensimmäiset vilunväristykset ennen joulujuhlan loppua... mitähän tästä joulusta tulee, jos olen sairaana?

Sinä jouluna makasin patjalla olohuoneen lattialla keuhkokuumeessa. Sain kerrankin ihan luvan kanssa maata kuusen alla! Lapset leikkivät vieressäni, 2-vuotias juoksi lelukoira karkuun, 5-vuotias puki Barbie-nukkeaan ja 7-vuotias kasaili legoja. Vain piparit oli-

vat itse tehtyjä, laatikot ja rosolli ostettu valmiina kaupasta, pala poroa ja sikaa uunissa paistumassa. Kaappeja ei ollut siivottu eikä taloa puunnattu lattiasta kattoon. Isä leipoi lasten kanssa hassun näköisiä joulutorttujen, ja riisipuurosta puuttui suola.

Opin sinä jouluna paljon legolinnan kasaamisesta, Barbien vaatemuodista ja haukkuvan leikkikoiran vaihtamisesta. Opin paljon myös lapsistani. Rankimman opetuksen julkaisi ilmoille vanhin lapsi tokaistessaan: "Tää oli paras joulu ikinä! Voitsä äiti olla ensikin jouluna kiipeenä?" Lupasin ainakin olla touhottamatta ja maata lattialla heidän kanssaan leikkimässä.

Nyt lapset ovat jo aikuisia, tuon joulun muistan kuitenkin elämäni muutoksen jouluna. Sen jälkeen joulun merkitys on vaihtunut suorittamisesta yhdessä olemiseen. Joulut tulevat ja menevät jättäen jälkeensä suuren kasan lahjapapereita ja – narua, toivottavasti myös hyviä yhdessä olemisen hetkiä.

Toivotan kaikille lapsiperheiden joulua touhuaville monia hyviä pysähtymisen hetkiä. Leppoisaa ja rauhallista tunnelmaa, ilman kiirettä ja suorittamista. Kykyä kuunnella ja kuulla, katsoa ja nähdä sekä koskettaa ja tuntea!

■ Satu Latvaniemi

TURUN SEURAKUNTA

TARJA OJANEN

■Rauman syksyisen koululaisten kirkkopäivän yhteydessä osallistui luokka paikallisia koululaisia liturgiaan. Kuvassa koululaiset sytyttämässä tuohuksia ikonostaasin edessä.

05A I / IV

TAPAHTUI VIIME ELI ENSTIMÄLÄISISSÄ OSASSA.
ELTÄHEUSKUNNAN PÄÄMÄKSIOLAMME KOKI SON,
JONKA KADOKI IMESSEI KOREVAT JOUKU
[OS KISTENKUKON ON LUOTTAMINEN
HAN MENESTYI. KOKKASSA SUOLUUSKUNNAIN
JA 40 PÄIVÄN KULTTURA JOUTUI HERAN
GODUEN KIRJAN. MITÄ OIKUUS PÄÄTTÄÄ?
VORON TILANNE KUTTUVA HYVÄKSI. JOS
PÄÄMÄKSIOLAMME ANNETTAVAN PEKUTAKOILLE
KID-KAUSIOVAISENKUULELLE NEIN KUIN ON
SILMÄSSÄ TARKOTUS?

YRITTÄISIT PITÄÄ
PÄÄN KYLÄÄN JA
BALHOITTUA, MIKÄ?

**DARUHOTU KESKENAS
JA TUO MALLE
BURANNAH**

PUTO HYVÄ, ENKELIN EI
SÖVÄ TÄRSTUUA NOIN PÖRÖN
KÄYTTÖKÖNTIEN. KAMARAT
KÄI ISTDIN, ETTEI OLES
MÄNÄTÄ VOISI KATTEA NOIN
ENNETTÖNÄ ELÄMÄ KUN
SINÄ ATAT TÄÄÄ.

ON, ETTÄ TUONETTAVIA ON MAAILMAN
TAVALLISEMPIÄ PÄÄOSIENLAJIA. TÄKÄ,
HEIDOLLA MYÖS HEIDOLLEUUTINEN VUOKKI
"OYH-LÄ OIKUUSISSA" (SAHAN, 80-82)

NUUTTA KUN MINUN MIETEISTÄN
KORVALLA EI POTKETA JA PYHÄ
TÄRÄÄ, ON PÖHKEIDEN VÄLITÄN.

MITÄ SANOTTAVAA
GABRIELLA OLISI
TAPAUKSEEN LIITTYNÄ

TIETÄKÖ NÄÄ TYYPIT
TYÖKÄRN, METÄ NE TÄÄLLÄ
TEREET NAUKHAN ON OLLUT

EDPÄS HOPIVUULLA SALLIKAA
MINEN HUOMAUTTAA, ETTEI
VUORTAARNAA PETA UNOHTA-
MIN. MUISTAKAA MATT. 7: 21-
TAIVAASEN PÄÄSE SE, JOKA
TEKE TAIVAALLISEN ISÄMMÄ
TÄHDIN. SITTÄ PÄITTE

TÄLLIKÖN SYNTYKÄLLE
SANOISIN VAIN, ETTÄ
KOKADEN, JOKA HAUTA
VUOKSEEN HERRAN NIMEÄ
ELÄSTUO" (ROOM. 10-13)

HUGHSON ANTENNAE

KUN YHDEKSI TARKISTEN, MEIN
OLEMME VIELÄ PELASTUS-KAOTUS-
-OIKELUKÄYNNISSÄ. NYT KUN
KADOKSI LÖPOTEN HENKILÖT ON
ILMEISESTI SAATU PAIKALLE. MEIN...

...MEITIN ASIA TOI
MUN TILINTÄÄN, ET
HILJOLLA SILVIA,
OTTAKSEEN HUO
KUN TÄKÄÄ SEI

SEILÄ SE UO VÄLTI,
MUTTA NAAMATUNNUS SIE-
BOD, JOS RIISTUS PÄÄT-
TÄÄN OTTAA PALKIN-

MITÄ TARKOITTAT? ELLÄ
ALKAISI PÄIVÄLÄISKISOT
JA SUENNA KENNÄTTÄ VAIH-
EYÄ RAAMATUN SALLA?

MOBILE
RETTAKA
ENKELT
HARADON
BORN L

PELASTUKI NAU-
KUNNIN JOE KINNEY
MAAN TUO SUUTEMEN
OHTAA SAAMATTUA
E KODI TILAA

TANDOSTATTEN, ETÄ SYN-
TYNÄLLÄ ENOJILLE NOLLA

EE CONSTATAM VALLUNPE

PELEKKA KUNJA EI VOE OLLA MUULIMAN
PYÖNTTÄJÄ, EI SÖSÄ NAAMATTU. SETÄ
PASTTI EIKÖ NOA KAIKKI KUMMONEN
PELASTUTA RESTURSEN ARABION KAUTTA?
PETAKES MOLESSENN!

YHÄSKÄN, SE'Ä ÄLITTE TAAK.
 "TUTKITTIE: NÄIN VUOROKA OIKUTUTKIMUKSIN EN OLE
 KUULUN ETTÄN NÄKÖST ELLÄN HENGELÖN OH
 TÄKÄN KÄYTTÖN JOKA KÄÄNÄTTÄ YHÄ'ÄS
 PUOLIST KÄSKEÄ LÄHETÄN JA PÖTÄÄRÖN
 TÄKÄN KÄYTTÖ KÄÄNÄTTÄ, SE YÖMÄN

HERRE VAPANTAJAI USSO
JUSTAI TOIN VADUJIN DROSO-
ISOSCESOVANHERINAT PAKALLE

EHDÖ KALLUTAAH PUOLUE:
 TELLÄ POJAIN POJAIN TYTTÄJÄIN
 POJAIN POJAIN TYTTÄJÄIN

TOTTA TORIIN... TEILLÄ ON
OIKEUS TUOAA KILKE-
PITÄÄ SUOLAKISUNNUS KOKKON
TOTEUTAMISESTA. IHMETTELEKIN
VÄHÄN, KESKSE LUONETAVALLA OLE
VUOTAM KUNNATUVA RASTIALLA

OMIA SUOVELLIS-
ENKELDHÄN EE KILPAA PUOL-
LUSTAJÄRKE... ETSIÖ SUUTEN
GÄRRE, SÄHÖNÄYDEN KÄSI
OLEVAN VÄLITÄÄ?

VOE ETTÄ OSEAA
MEITON POJAN POJAN
TYTTÄREN POJAN POJAN
TYTÄR OLLA NÄITTE...
MUKAVA NAUREJI ESUS

À MÛNGY QUVANE
MÛNGY THAN SAIMAA

...TUOMITTAYA ON TÄH-
NÄN NÄIN PALJON SYNTÄ,
ESIMERKSI MAANNU-
TUSKI TUHENTATTOSEN

TÄTEN ISÄN, M
PYHÄN HENG
MÄÄRÄNEN SI

IN ZA
MESSA
WVAA.

TUOKETAKA
 KOUVUTTAUTU
 KANKEUS: HAH
 SUOJETTUN
 LOFFIKKIN
 MILLON ITSE
 TAHTO, MUTTA
 RETTIKSE OI
 VAIN KOLME
 VUOTEN LUPA-
 PÄSY TENSE
 HÄNISTÄ AJOIN
 KUNNIN, MUTTA
 JOS KATOK
 KOLME KORTTA
 HÄNISTÄ
 HÄN KATOK
 KATOKKUNEN
 OPISTAN SAA
 KATOK ITSE

VASTA TÄYDEN VUON
 TÄLLÄ

HALLUUTTA, HERMÄ!
HOOSTATANKA MOO!
TÄNNÄ KIVO OLLAA!
BLOSSIT PUOLESTA!
MEILÄ HYVÄ!

BOO, KIVA, KIITTI...

PIITÄ KAI KUITTAA VIELÄ
SITÄ ROMHTA SÄNETUK-
KASTA OIKELLA... MIKA SE
SEITSEN OIKKIN.

SE TARTI
MIDEN HE
JON NIK
OPETTA

...KOSKA LIPÄSEN
KALLA VETHEISELLÄ
...EN OTTAA SUU-
...NE, VOILAUKTAN

TUETIHAN SÄMÄ KETTÄÄ HÄNTÄNEN. ANON-
YMBÖHÖNÖLOGO... NEIN, ENNÄ KASKE TÄD
OUKUAN OIKUTETTIVÄ NEIN KUUN KUMMAA LUU
POTILAINA MUUT PÄITHEE TÄJVAAMEN A

ONKO TÄLLÄ TYLLERÖLLÄ MITT
MAHOLLEBRUKSIA. JOS HÄN
EÄ MUISTAA EDEÄ OPETTAAN
NÄKEMÄ NÄTIN HÄNEN KÄY?

Kunnia Jumalalle!

Ja yhtäkkiä oli enkelin kanssa suuri joukko taivaallista sotaväkeä,
ja he ylistivät Jumalaa ja sanoivat:
"Kunnia Jumalalle korkeuksissa, ja maassa rauha
ihmisten kesken, joita kohtaan hänellä on hyvä tahto!"

■ Seitsenvuotias Antti Pursiainen piirsi liturgian aikana kirkossa kuvan kirkkokahveilta Tampereen Nikolain-
salilla. Kristus istuu lasten kanssa pöydässä, eläimet lattialla. On kakkuja, piirakoita, muffinsseja, hedelmiä ja
pizzaa. Taustalla piano, ikoneita, tuuletusluukku ja ikkuna, lintupatsas roikkuu katosta.